

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**Кафедра адміністративного, цивільного та господарського права і
процесу**

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор,
полковник внутрішньої служби
кандидат юридичних наук, доцент
_____ Олександр ОЛІЙНИК
« ____ » _____ 2020 року

СИЛАБУС

**навчального курсу «Актуальні проблеми фінансового права»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна, заочна**

РОЗРОБНИК:

завідувач кафедри, д.ю.н, професор
Світлана НІЩИМНА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри адміністративного,
цивільного та господарського права і
процесу
Протокол № __ від « ____ » серпня 2020 р.

Кредити та кількість
годин:

4 кредити ECTS; години: 16 лекційних,
32 практичних, 72 самостійна робота
4 кредити ECTS; години: 10 лекційних,
14 практичних, 96 самостійна робота

Анотація курсу

Програму навчальної дисципліни «Актуальні проблеми фінансового права» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на для підготовки фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система суспільних відносин, що регулює теоретичні проблеми відносин в сфері публічної фінансової діяльності.

Структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Актуальні проблеми фінансового права (загальна частина)
2. Актуальні проблеми фінансового права (особлива частина)

Розділ 1. Актуальні проблеми фінансового права (загальна частина)

Тема 1. Проблеми становлення та розвитку науки фінансового права

Тема 2. Проблеми здійснення публічної фінансової діяльності в Україні

Тема 3. Проблеми правового регулювання питань теорії фінансового права

Тема 4. Проблеми правового регулювання публічного фінансового контролю в Україні

Розділ 2. Актуальні проблеми фінансового права (особлива частина)

Тема 5. Проблеми правового регулювання бюджетних відносин в Україні

Тема 6. Проблеми правового регулювання податкових відносин в Україні

Тема 7. Проблеми правового регулювання державних і місцевих запозичень, державного та місцевого боргу України

Тема 8. Проблеми правового регулювання обігу валюти в Україні

Тема 9. Проблеми правового регулювання банківської діяльності в Україні

Тема 10. Проблеми розвитку міжнародного фінансового права

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми фінансового права» є здобуття знань норм права, які регулюють публічні фінансові відносини, а також засвоєння та розуміння здобувачами особливостей змісту правовідносин у сфері публічної фінансової діяльності, з'ясування особливостей їх прояву у різних сферах цієї діяльності, розв'язання складних фінансово-правових проблем.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні проблеми фінансового права» є набуття здобувачами знань щодо: проблемних питань фінансових правовідносин; норм фінансового права, які регулюють публічну фінансову діяльність і фінансову систему України; фінансового контролю, бюджетного устрою і бюджетного процесу, юридичної відповідальності за фінансові правопорушення; особливостей податкових, кредитних, страхових, банківських і валютних правовідносин; специфіки фінансових перерозподільних відносин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- стан теоретичних проблем фінансового права;
- стан основних проблем науки фінансового права;
- проблемні питання змісту та методів публічної фінансової діяльності;
- проблемні питання поняття, предмет, систему та джерела фінансового права;
- проблеми поняття і сутності бюджетних відносин;
- правові проблеми складу доходів і видатків бюджетів та порядок їх розподілу між окремими видами бюджетів України;

- проблеми визначення поняття, змісту та порядку виконання бюджетного процесу;

- проблеми правового регулювання державних та місцевих доходів;
проблеми правового регулювання державних та місцевих видатків;
- поняття та проблеми правових основ банківської діяльності;
- проблеми правового регулювання валютних операцій .

вміти:

- орієнтуватися у системі фінансового законодавства;
- використовувати отримані знання у практичній діяльності;
- самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати норми фінансового законодавства.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

Міждисциплінарні зв'язки: фінансове право, теорія держави і права, конституційне право, адміністративне право; основи економічної теорії.

Організація навчання

Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всьог о	у тому числі			
		л	с	п	С. р.		л	с	п	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Проблеми фінансового права (загальна частина)										
Проблеми становлення та розвитку науки фінансового права	6			2	4	7			2	5
Проблеми здійснення публічної фінансової діяльності в Україні	8	2		2	4	8	2		1	5
Проблеми правового регулювання питань теорії фінансового права	6			2	4	6			1	5
Проблеми правового регулювання публічного фінансового контролю в Україні	10	2		4	4	9	2		2	5
Всього за розділ 1	30	4		10	16	30	4		6	20
Розділ 2. Проблеми фінансового права (особлива частина)										
Проблеми правового регулювання бюджетних відносин в Україні	15	2		4	9	15	2		1	12
Проблеми правового регулювання податкових відносин в Україні	16	2		4	10	15	2			13

Проблеми правового регулювання державних і місцевих запозичень, державного та місцевого боргу України	15	2		4	9	15	2		1	12
Проблеми правового регулювання обігу валюти в Україні	15	2		4	9	15			2	13
Проблеми правового регулювання банківської діяльності в Україні	13	2		2	9	15			2	13
Проблеми розвитку міжнародного фінансового права	16	2		4	10	15			2	13
Разом за розділом 2	90	12		22	56	90	6		8	76
Залік										
Усього годин	120	16		32	72	120	10		14	96

Завдання до семінарських занять

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів з теми, що необхідно для успішного виконання практичних завдань. Кількість отриманих на занятті балів напряду залежить від попередньої теоретичної підготовки.

Завдання до практичних занять

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НАУКИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Мета

Поглибити знання з проблем становлення та розвитку науки фінансового права, визначити проблеми теоретико-методологічних засад науки фінансового права. Визначити стан науки фінансового права у II пол. XIX – поч. XX ст., вітчизняної науки фінансового права у XX та на поч. XXI ст.

Основні поняття теми

Наука фінансового права як об'єкт теоретичних досліджень, фінансове право, Трансформація методології вітчизняної науки фінансового права, Радянська наука фінансового права, Генезис вітчизняної науки фінансового права

План

1. Теоретико-методологічні засади науки фінансового права
2. Наука фінансового права у II пол. XIX – поч. XX ст.
3. Вітчизняна наука фінансового права у XX та на поч. XXI ст.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте науку фінансового права як об'єкт теоретичних досліджень.
2. Охарактеризуйте процес зародження фінансово-правових ідей у європейській науці.
3. Окресліть питання еволюції вітчизняної фінансово-правової думки в період XVIII – перша пол. XIX ст..
4. Визначте вплив фінансово-правових поглядів державних діячів першої половини XIX ст. на становлення науки фінансового права.
5. Охарактеризуйте розвиток фінансово-правової думки в умовах суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень другої половини XIX ст..
6. Охарактеризуйте стан науки фінансового права в умовах становлення інститутів народного представництва (початок XX ст.).
7. Наведіть особливості трансформації методології вітчизняної науки фінансового права на початку XX ст..
8. Охарактеризуйте фінансове право як науку та навчальну дисципліну в роки становлення радянської держави (20-ті – 30-ті роки XX ст.).
9. Охарактеризуйте радянську науку фінансового права у 40-ві – 80-ті роки XX ст.
10. Охарактеризуйте генезис вітчизняної науки фінансового права на межі XX – XXI ст.

Ситуаційні задачі або вправи

1. Визначте та охарактеризуйте фінансово-правові ідеї європейської науки
2. Охарактеризуйте наукові досягнення Семена Юхимовича Десницького – представника науки фінансового права
3. Вкажіть на внесок Петра Леонідовича Кованька як науковця-фінансиста
4. Назвіть сучасних дослідників проблем фінансового права в Україні
5. Чим характеризується наука фінансового права у період становлення української держави
6. Який внесок представників вітчизняної науки фінансового права у розвиток цієї галузі права
7. Визначте роль академіка Лідії Костянинівни Воронової у становленні науки фінансового права в Україні
8. Охарактеризуйте сучасні наукові школи фінансового права

Література: основна № 1-9; допоміжна № 12, 21, 29-32, 63, 70-72, 74-75, 97, 99-101, 109-110, 115, 138, 145, 149, 174, 186, 192, 205, 209, 220-221, 244, 246-247, 251, 256, 259, 265, 277-279, 289, 297, 305, 319, 329, 338, 343, 346, 349-354, 360-363, 366-373, 386, 399; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Мета

Поглибити знання з питань фінансів, публічних фінансів; охарактеризувати поняття та ознаки фінансів, співвідношення понять «публічні і приватні фінанси». Визначити ознаки та суб'єктів публічної фінансової діяльності.

Основні поняття теми

Фінанси, публічні фінанси, приватні фінанси, публічна фінансова діяльність, суб'єкти публічної фінансової діяльності.

План

1. Поняття, ознаки та функції фінансів
2. Публічні та приватні фінанси
3. Зміст та елементи фінансової системи держави

4. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів. Публічні кошти
5. Поняття та форми публічної фінансової діяльності
6. Фінансово-планові акти
7. Методи публічної фінансової діяльності
8. Суб'єкти, які здійснюють публічну фінансову діяльність: поняття, види та ознаки суб'єктів, що здійснюють публічну фінансову діяльність

Контрольні питання

1. У чому полягає розподільчий, фондний, безеквівалентний характер фінансів?
2. У чому полягають відмінності публічних і приватних фінансів?
3. Ознайомтеся з нормативним визначенням «публічні кошти». Яке його значення для фінансово-правового регулювання?
4. Охарактеризуйте ланки (інститути) фінансової системи України.
5. Перерахуйте централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів. У чому проявляються їхні диференціюючі ознаки?
6. Назвіть види правових і неправових форм фінансової діяльності держави і органів місцевого самоврядування.
7. Охарактеризуйте особливості фінансово-планових актів, наведіть приклади таких актів, дайте їх визначення.
8. Яку юридичну силу мають фінансово-планові акти в Україні? Чи можна їх вважати ординарними нормативними чи індивідуальними правовими актами?
9. У чому полягає фінансова діяльність органів місцевого самоврядування України?
10. Якими методами здійснюється утворення (формування) централізованих і децентралізованих грошових фондів? Чим відрізняється обов'язкова та добровільна мобілізація?
11. Якими методами здійснюється розподіл централізованих і децентралізованих грошових фондів? Чим відрізняється фінансування та кредитування?
12. Якими методами здійснюється організація використання централізованих і децентралізованих грошових фондів?

Ситуаційні задачі або вправи:

1. З'ясуйте співвідношення між категоріями «фінанси», «фінансові ресурси» та «грошові ресурси». Визначте їх спільні та відмінні риси.

2. Схематично відобразіть структуру фінансової системи України, охарактеризувавши їх складові.

3. Вкажіть та обґрунтуйте віднесення до груп форм публічної фінансової діяльності:

- а) акта перевірки (ревізії);
- б) надання усної податкової консультації;
- в) надання письмової податкової консультації;
- г) надання узагальнюючої податкової консультації.

Визначте, яке значення на практиці має правильне віднесення конкретних форм фінансової діяльності до групи правових чи неправових.

4. До яких правових форм публічної фінансової діяльності («прийняття нормативно-правових актів», «видання індивідуальних актів» чи «вчинення інших юридично значимих дій») відносяться нижчеперелічені дії державних органів: а) прийняття рішення керівником орґнау доходів і зборів про накладення на платника податку фінансових санкцій; б) проведення ревізії фінансово-господарської діяльності підприємства органами державного фінансового контролю Державної аудиторської служби України; в) прийняття Верховною Радою України закону України про державний бюджет; г) прийняття місцевою радою рішення про встановлення пільги зі сплати рентної плати; г) видання наказу міністерства про затвердження кошторису бюджетної установи; д) прийняття рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про

запровадження тимчасової адміністрації неплатоспроможного банку та мораторію на задоволення вимог кредиторів банку; е) проведення інвентаризації розрахунків.

5. Визначте фінансово-правову компетенцію органів державної влади загальної компетенції: Верховної Ради України; Президента України; Кабінету Міністрів України; центральних органів виконавчої влади України.

6. Здійсніть загальну характеристику системи державних органів, для яких фінансова діяльність є основною: Міністерства фінансів України; Державної фіскальної служби України; Державної казначейської служби України; Державної аудиторської служби України; Національного банку України.

7. На підставі класифікації методів здійснення фінансової діяльності наведіть приклади їх вираження та реалізації.

8. Укажіть, які фінансово-правові методи використовуються в діяльності органів управління закладу освіти, де Ви навчаєтесь.

9. Наведіть приклади правових та неправових форм здійснення фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

10. Визначте відносини у сфері фінансової діяльності, які регулюються виключно законами України.

11. Перерахуйте повноваження Верховної Ради України у сфері фінансів згідно Конституції України і Закону України «Про Регламент Верховної Ради України».

12. Визначте повноваження комітетів Верховної Ради України у сфері фінансів відповідно до Закону України «Про комітети Верховної Ради України».

13. Окресліть компетенцію Президента України у сфері фінансової діяльності.

14. Визначте повноваження Кабінету Міністрів України відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

15. Розгляньте статус структурних підрозділів з питань фінансів місцевих державних адміністрацій. Перерахуйте повноваження управлінь фінансів місцевих державних адміністрацій, які ці органи здійснюють як представники Міністерства фінансів України на місцях. Окресліть повноваження делеговані обласними та районними радами управлінням фінансів як виконавчим органам цих рад.

16. Назвіть повноваження Верховної Ради України та місцевих рад, схожі за своїм змістом

17. Назвіть повноваження Кабінету Міністрів України, місцевих державних адміністрацій, виконавчих комітетів місцевих рад схожі за своїм змістом.

18. Окресліть місце Міністерства фінансів України в системі органів наділених фінансовою компетенцією.

19. Окресліть місце Державної казначейської служби України в системі органів наділених фінансовою компетенцією.

20. Проаналізуйте причини та наслідки утворення Державної фіскальної служби України. Чи відповідає проведена податкова реформа міжнародному досвіду та українським реаліям?

21. Наведіть приклади повноважень центральних органів державної виконавчої влади у сфері фінансів, посиляючись на Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» та положення про конкретні з них.

22. Охарактеризуйте державні позабюджетні та цільові бюджетні фонди.

23. Охарактеризуйте види цільових бюджетних фондів та назвіть джерела їх формування.

24. Окресліть задачі Пенсійного фонду України, та визначте його роль у сучасних умовах.

25. З'ясуйте призначення фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

26. Визначте, якими нормативними актами визначається правовий статус державних позабюджетних та цільових бюджетних фондів?

27. Окресліть задачі, які вирішуються за допомогою цільових бюджетних фондів різних рівнів.
28. Окресліть порядок формування доходів державних позабюджетних фондів та здійснення видатків даних фондів.
29. Охарактеризуйте порядок здійснення контролю за діяльністю державних позабюджетних та цільових бюджетних фондів.
30. Розкрийте основні функції Уряду України, Міністерства фінансів України з керівництва державними позабюджетними фондами України.

Задача 1. У червні-липні 2013 року низка міських рад звернулася зі скаргою до Прем'єр-міністра України на дії територіальних органів Державної казначейської служби України у зв'язку із не проведенням оплати видатків місцевих бюджетів, які здійснюються відповідно до затверджених асигнувань, надходження коштів та бюджетних зобов'язань. На їхню думку, не проведення платежів органами Держказначейства є порушенням Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині самостійності місцевих бюджетів та заборони втручання державних органів, зокрема Кабінету Міністрів України, в процес їх виконання.

Проаналізуйте вказану ситуацію з точки зору організації фінансової системи України. Якими повноваженнями наділені органи ДКС України та яке відношення вони мають до виконання місцевих бюджетів? Який обсяг фінансової компетенції місцевих рад та чи правомочна вона впливати на вказану ситуацію, втручаючись у роботу органів ДКС України та інших органів виконавчої влади?

Задача 2. Громадянин Сидоренко почув останні слова випуску новин: «...ставка податку на прибуток підприємств, що зараховується до державного бюджету, установлюється у розмірі 11%, у місцеві бюджети - 19%, а для підприємств, що отримали прибуток від посередницьких операцій, - не більше 27%». На наступний день він запитав студента-юриста Іванішина: Яким актом прийняті такі зміни? Де така інформація є у вільному доступі?

Дайте відповіді на питання Сидоренка, які він поставив.

Задача 3. Верховною Радою України були внесені зміни та доповнення до Податкового кодексу України щодо встановлення нових ставок на акцизний збір. Закону була надана зворотня сила.

Дайте юридичну оцінку діям Верховної Ради України.

Задача 4. Постановами Уряду України були встановлені характеристики введеного ним платежу, а саме: визначені платники, ставки оплати, порядок пільгових категорій, порядок надходження до Державного дорожнього фонду України.

Чи відповідають дії Уряду України його компетенції? Обґрунтуйте свою позицію з посиланням на норми законодавства України.

Задача 5. Студент Кравченко здійснив класифікацію фінансів за адміністративно-територіальною ознакою та виділив такі види фінансів:

- фінанси України;
- фінанси суб'єктів України;
- спільні фінанси;
- місцеві фінанси;
- державні фінанси;
- недержавні фінанси;
- фінанси підприємств;
- фінанси державних підприємств;
- фінанси кредитних організацій;
- міжнародні фінанси.

Чи є правильною така класифікація? Назвіть власну класифікацію та обґрунтуйте її.

Задача 6. У зв'язку із загостренням епідеміологічної ситуації в країні та нестачею грошей у резервному фонді Державного бюджету, Кабінетом Міністрів України було

вирішено направити кошти з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища на подолання епідемії нового штаму грипу.

Чи правомірні дії Кабінету Міністрів України? Вкажіть порядок використання коштів фондів охорони навколишнього природного середовища.

Задача 7. Громадянин Б. звернувся за юридичною консультацією. Нещодавно він став самостійно забезпечувати себе роботою (малювати на замовлення), отже виникла необхідність самостійно займатись сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Дайте відповідь на поставлені питання:

а) до якого(их) цільового(их) фонду(ів) надходитимуть кошти від сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?

б) які повноваження Пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску?

Задача 8. Адміністративна рада Фонду гарантування вкладів фізичних осіб вирішила відкрити підрозділи в обласних центрах України, головним завданням яких було б надання платних консультацій та інших послуг вкладникам банків-учасників (тимчасових учасників) Фонду.

Дайте правову оцінку діям адміністративної ради Фонду. Визначте правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та вкажіть порядок формування та використання його коштів.

Задача 9. Правління Пенсійного фонду України з метою збільшення грошових коштів фонду вирішило 80% грошових коштів вкласти у цінні папери, у том числі на 50% суми придбати високоліквідні держані цінні папери, а на частину, що залишилася - контрольний пакет акцій банку. Іншим рішенням фонд тимчасово змінив у бік збільшення віковий ценз, який є необхідним для отримання виплат, пов'язаних з доглядом дитини (з 1,5 до 2 років), що було обґрунтовано недостатністю джерел формування фонду.

Дайте правову оцінку прийнятого рішення.

Задача 10. Розпорядженням глави обласної адміністрації були створені такі фонди:

- Територіальний дорожній фонд;
- Фонд розвитку житлового будівництва;
- Екологічний фонд.

Чи має право глава обласної адміністрації видавати розпорядження такого характеру? Розкрийте правовий механізм створення даних фондів та основні аспекти їх діяльності.

Задача 11. На іспиті з фінансового права один із студентів назвав такі види цільових фондів України:

- Екологічний фонд України;
- Фонд національно-культурного відродження народів України;
- Фонд сприяння розвитку малого підприємництва України;
- Пенсійний фонд України;
- Дорожній фонд України.

Чи правильну відповідь дав студент? Обґрунтуйте свою позицію.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 12, 21, 29-32, 63, 70-72, 74-75, 97, 99-101, 109-110, 115, 138, 145, 149, 174, 186, 192, 205, 209, 220-221, 244, 246-247, 251, 256, 259, 265, 277-279, 289, 297, 305, 319, 329, 338, 343, 346, 349-354, 360-363, 366-373, 386, 399; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ТЕОРІЇ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Мета

Поглибити знання з питань теорії фінансового права: сучасних підходів до визначення предмета та методу фінансового права; проблем реалізації принципів фінансового права; співвідношення системи фінансового права та система фінансового законодавства; проблем визначення дії норм фінансового права; проблеми представництва у фінансовому праві.

Основні поняття теми

Предмет фінансового права, метод фінансового права; принципи фінансового права; система фінансового права; система фінансового законодавства; норма фінансового права; суб'єкти фінансового права.

План

1. Предмет і метод фінансового права.
2. Місце фінансового права в системі права України
3. Принципи фінансового права
4. Джерела фінансового права.
5. Система фінансового права: поняття та структура
6. Загальна частина фінансового права.
7. Особлива частина фінансового права.
8. Співвідношення фінансового права як науки, як галузі права та навчальної дисципліни
9. Поняття, структура і види фінансово-правових норм
10. Поняття, зміст та особливості фінансових правовідносин
11. Види фінансово-правових відносин
12. Специфіка суб'єктного складу фінансових правовідносин
13. Об'єкт фінансових правовідносин
14. Суб'єкти фінансового права і фінансових правовідносин
15. Зміст фінансових правовідносин
16. Поняття та види фінансово-правових санкцій

Контрольні питання:

1. Назвіть групи відносин, що складають предмет фінансового права.
2. Охарактеризуйте методи правового регулювання суспільних відносин, що притаманні фінансовому праву?
3. Визначте особливості методу фінансового права?
4. Наведіть приклади фінансових відносин, що складають предмет фінансового права.
5. Визначте, що об'єднує науку фінансового права з наукою конституційного та адміністративного права? В чому специфіка науки фінансового права в порівнянні з цими дисциплінами?
6. Окресліть межі предмету фінансово-правового регулювання.
7. Визначте особливості норм фінансового права. Чим вони відрізняються від норм цивільного, адміністративного та кримінального права?
8. Охарактеризуйте види фінансово-правових норм, що відрізняються за способом впливу на учасників фінансово-правових відносин.
9. З'ясуйте, яким чином співвідносяться між собою матеріальні та процесуальні фінансово-правові норми.
10. Визначте співвідношення понять «суб'єкт фінансового права» та «суб'єкт фінансово-правових відносин».
11. Окресліть відмінності між поняттями «фінансове право» і «фінансове законодавство»?
12. Визначте підстави виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин.

13. Визначте підстави та види відповідальності за порушення фінансового законодавства.
14. З'ясуйте адміністративний порядок захисту прав суб'єктів фінансово-правових відносин.

Ситуаційні задачі або вправи

1. Важливою особливістю норм фінансового права є їх переважно імперативний характер. Назвіть ознаки зовнішнього вираження даної особливості у приписах фінансово-правових норм? Чим обумовлена дана особливість?

2. На підставі класифікації фінансово-правових відносин визначте, які суб'єкти є учасниками:

- податкових правовідносин;
- валютних правовідносин;
- бюджетних правовідносин.

На конкретних прикладах поясніть, що є умовою виникнення даних правовідносин.

3. У чому виражається адміністративний порядок захисту прав суб'єктів фінансово-правових відносин? По відношенню до кого вони застосовуються? Наведіть приклади застосування вказаного порядку в сфері валютних та бюджетних правовідносин.

4. Ознайомтесь із працею І. Рукавішнікової «Метод фінансового права» та з'ясуйте специфіку методу фінансового права.

5. Виходячи зі змісту Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України наведіть приклади: уповноважуваних, зобов'язуваних та забороняючих фінансово-правових норм. Наводячи конкретні приклади, вкажіть, в чому виявляється імперативний характер таких фінансово-правових норм. Поясніть, в чому проявляються особливості санкцій фінансово-правових норм та наведіть приклади.

6. Які з перерахованих відносин є фінансово-правовими?

- між підприємством та банком, який відкрив їй розрахунковий рахунок;
- між фізичною особою і податковим органом у зв'язку зі сплатою податку;
- між митним органом та імпортером у зв'язку зі сплатою мита;
- між підприємцем і уповноваженим банком у зв'язку зі сплатою комісійної винагороди за операцію з купівлі-продажу іноземної валюти;
- між податковими органами і платниками податків у зв'язку з наданням відстрочення по сплаті податку;
- між освітньою установою і громадянином у зв'язку з наданням останнім освітніх послуг, покриття витрат на надання яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів;
- між фізичною особою та Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності з приводу виплати допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності?

7. Підприємцю Іванову необхідно виконати у поточному місяці наступні види обов'язків:

- а) виплатити заробітну плату найманим робітникам;
- б) виплатити винагороду згідно з договором підряду за виконані роботи;
- в) продати іноземну валюту, що отримана згідно із зовнішньоекономічним контрактом;
- г) перерахувати податки і збори до бюджету та державних цільових фондів.

Які з вказаних операцій регулюються фінансовим законодавством та якими законодавчими актами?

8. Державна податкова адміністрація України надала податкове роз'яснення окремих положень одного зі спеціальних законів з питань оподаткування. Це роз'яснення

суперечить листу Комітету Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності.

Яким з цих документів слід керуватися при вирішенні податкового спору під час розгляду у господарському суді?

9. Які із перелічених актів належать до джерел фінансового права:

- кошторис бюджетної установи;
- акт податкової перевірки;
- закон України про державний бюджет України на поточний рік
- статут акціонерного товариства
- рішення Конституційного Суду України?

10. Розкрийте зміст поняття «фінансове законодавство». Співставте поняття «фінансове законодавство», «податкове законодавство» та «бюджетне законодавство».

11. Проаналізуйте групи суспільних відносин, що складають предмет фінансового права. Наведіть приклади на кожну групу.

12. За якими ознаками можна класифікувати джерела фінансового права? Наведіть приклади джерел кожної класифікаційної групи.

13. Назвіть по два приклади джерел фінансового права таких форм: закон, кодекс, указ, постанова, розпорядження, наказ, інструкція, правила. Укажіть, які органи держави мають право видавати акти у таких формах.

Задача 1. При написанні контрольної роботи з фінансового права студент Гуськов відповів позитивно на питання:

Як Ви вважаєте, методи фінансової діяльності та методи регулювання фінансово-правових відносин - це одно й те саме?

Співпадають чи ні поняття «фінансове право» та «фінансове законодавство»?

Співпадають чи ні поняття «предмет фінансового права» та «предмет науки фінансового права»?

Співпадають чи ні предмети регулювання адміністративно-правових та фінансово-правових правовідносин?

Чи правильно відповів студент? Дайте відповідь на питання, що поставлені у контрольній роботі.

Задача 2. Студент Тихоход зауважив, що фінансові правовідносини подібні до адміністративних правовідносин за суб'єктами, що в них беруть участь, а до цивільних правовідносин - за методами правового регулювання.

Окресліть власну позицію з цього питання та наведіть приклади.

Задача 3. Як Ви вважаєте, чи вірним є така позиція: «Оскільки галузі права відрізняються одна від одної предметом та методом правового регулювання, а предмет фінансового права частково належить до сфери регулювання конституційного та цивільного права, метод співпадає з методом адміністративного права, тому говорити про існування фінансового права як галузі права та відповідної галузевої науки досить важко».

Обґрунтуйте власну позицію..

Задача 4. Існує точка зору, що фінансове право регулює відносини з приводу формування та використання грошових фондів, але не включає їх використання.

Назвіть декілька «за» та «проти» цієї позиції. Вкажіть власну позицію, аргументуйте її.

Задача 5. Студент Ларіков висловив думку про те, що фінансово-правове регулювання методом владних приписів не розповсюджується на відносини вертикального підпорядкування.

Чи згодні Ви з цією точкою зору? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 6. Студент Рюмін, характеризуючи методи фінансового права, сказав, що фінансово-правові відносини регулюються методами, що притаманні адміністративному праву.

Дайте оцінку даному вислову. Обґрунтуйте відповідь.

Задача 7. Студент Ніколаєнко назвав такі специфічні ознаки фінансово-правових норм:

- норми регулюють відносини в галузі фінансів;
- носять диспозитивний характер;
- санкція фінансово-правової норми має грошовий вираз.

Оцініть відповідь. Проаналізуйте, які помилки зробив студент. Наведіть правильну відповідь.

Задача 8. Студентка назвала такі групи норм у класифікації норм фінансового права за характером диспозиції:

- зобов'язуючі;
- забороняючі;
- заохочувальні;
- уповноважуючі;
- рекомендаційні;
- дозвільні.

Чи правильно класифікувала студентка норми фінансового права? Як би Ви відповіли на це питання?

Задача 9. На екзамені на питання про особливості фінансово-правових відносин студент відповів: вони виникають у процесі фінансової діяльності держави; однією із сторін даних відносин завжди виступає державний орган або його посадова особа; вони носять суворо вертикальний характер; вони є різновидом майнових відносин; сторони юридично рівні; права суб'єктів фінансово-правових відносин захищаються тільки в адміністративному порядку.

Чи правильно відповів студент? Якщо ні, сформулюйте правильну відповідь.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 8-9, 13, 24-28, 30-32, 35, 38-41, 43, 46-47, 50-52, 55, 60, 64, 68-69, 70-75, 79-80, 86, 92-94, 97, 106-110, 112-114, 126, 129, 131-134, 136-137, 138, 140, 142, 144-145, 147-151, 154, 157-162, 169-170, 172-177, 179, 181, 185-187, 190-193, 197-200, 210-211, 214-215, 219, 221, 244-252, 256-258, 260-265, 267-269, 271, 274-275, 280-283, 288-290, 297, 301, 303-305, 307, 316-318, 331, 333, 338, 343-344, 346-347, 349-354, 357-375, 377, 379-381, 385, 398, 400, 408, 411-412, 416-417; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Мета

Поглибити знання з питань суті фінансового контролю, визначення видів та методів фінансового контролю. Охарактеризувати функції та порядок роботи органів фінансового контролю. Визначити особливості аудиторського контролю.

Основні поняття теми

Фінансовий контроль, суб'єкти фінансового контролю, внутрішній фінансовий контроль, зовнішній фінансовий контроль, попередній фінансовий контроль, поточний фінансовий контроль, наступний фінансовий контроль, спостереження, нагляд, аналіз фінансового стану, обстеження, інспекція, інвентаризація, ревізія, перевірка, органи фінансового контролю, аудиторський контроль.

План

1. Поняття, зміст та значення фінансового контролю.
2. Види фінансового контролю та підстави їх класифікації.

3. Система органів, що здійснюють фінансовий контроль.
4. Форми та методи фінансового контролю.
5. Порядок проведення ревізій та перевірок.
6. Незалежний фінансовий контроль.
7. Система та основи правового статусу фінансово-контрольних органів в Україні.
8. Правовий статус та контрольно-фінансові повноваження Рахункової палати.
9. Правовий статус та контрольні повноваження органів Державної аудиторської служби України.
10. Порядок здійснення внутрішнього контролю в системі органів виконавчої влади (відомчого фінансового контролю) в Україні.
11. Внутрішньо-господарський фінансовий контроль.
12. Правове регулювання аудиторської діяльності в Україні.
13. Муніципальний фінансовий контроль.
14. Громадський фінансовий контроль.

Контрольні питання

1. Вкажіть на відмінності фінансового контролю органів представницької влади та органів виконавчої влади.
2. Визначте різницю між відомчим та надвідомчим фінансовим контролем.
3. Назвіть контрольні функції Державної казначейської служби України та санкції, які вона може застосовувати.
4. Чому у світовій практиці прийнято називати Рахункові палати (Аудиторські палати тощо) вищим органом фінансового контролю? Чи правильним є таке визначення за українським законодавством. Відповідь аргументуйте.
5. Вкажіть підконтрольних об'єктів Рахункової палати України згідно національного законодавства.
6. Охарактеризуйте заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), що здійснює Рахункова палата України.
7. Визначте наслідки невиконання об'єктом контролю рішень Рахункової палати за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Чи володіє Рахункова палата повноваженнями щодо застосування юридичних санкцій?
8. Перерахуйте завдання у сфері здійснення державного фінансового контролю, які стоять перед Державною аудиторською службою України. Які функції здійснюють органи Державної аудиторської служби України?
9. З'ясуйте, які основні методи фінансового контролю у своїй діяльності застосовує Державна аудиторська служба України і в чому їхня відмінність.
10. Проведіть порівняння сфер контрольної діяльності Рахункової палати та Державної аудиторської служби України за діючим законодавством України.
11. Охарактеризуйте внутрішньогосподарський (внутрішній) фінансовий контроль, вкажіть які суб'єкти його здійснюють.
12. Окресліть значення бухгалтерського обліку для проведення фінансового контролю. Які права і обов'язки головного бухгалтера по здійсненню фінансового контролю?
13. Охарактеризуйте аудит як вид незалежного фінансового контролю.
14. Роз'ясніть, як співвідносяться поняття «аудит» і «державний фінансовий аудит».
15. Назвіть види аудиту за різними класифікаційними ознаками?
16. Визначте, які документи оформляються за результатами проведення аудиторських перевірок. Яке їхнє значення для підконтрольних суб'єктів та контролюючих органів?
17. Розкрийте зміст повноважень представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування по здійсненню фінансового контролю.
18. Охарактеризуйте громадський фінансовий контроль та стан його розвитку в Україні.

Ситуаційні задачі або вправи

1. Визначте, до компетенції яких органів належать повноваження по здійсненню фінансового контролю:

- проводити документальні ревізії та перевірки фінансово-господарської діяльності організацій за завданнями правоохоронних органів;
- проводити оцінку обґрунтованості дохідних статей та видаткових статей проектів державного бюджету та бюджетів державних позабюджетних фондів;
- здійснювати попередній та поточний контроль;
- здійснювати контроль за дотриманням законодавства про податки і збори;
- припиняти операції по рахунках осіб у банках і накладати арешт на майно осіб;
- здійснювати заходи щодо запобігання, виявлення, припинення корупції в податкових органах;
- організовувати проведення внутрішньогосподарського контролю.

2. Визначте, які із зазначених відносин знаходяться за межами законності, а які - за межами фінансової дисципліни:

- а) директор заводу Іванов з метою забезпечення своєчасної виплати заробітної плати робітникам дав вказівки головному бухгалтеру провести неповну сплату податку на прибуток підприємства за податковий період;
- б) з метою заповнення дефіциту місцевого бюджету міська податкова інспекція утворила спільне підприємство з іноземною туристичною фірмою;
- в) при проведенні ревізії фінансово-господарської діяльності одного з управлінь Міністерства інфраструктури України акт про проведення ревізії було підписано ревізійною групою і головним бухгалтером;
- г) у ході ревізії було виявлено невідповідність бюджетного розпису витрат, затвердженим бюджетом.

3. Виберіть правильну відповідь.

Тривалість документальної перевірки становить:

- не більше 10 днів;
- не більше 30 днів;
- не більше 45 днів.

4. Які документи оформляються за результатами ревізії?

Хто, на Вашу думку, може продовжити термін ревізії:

- керівник підприємства (організації), що підлягає ревізії;
- посадова особа, що призначила ревізію;
- посадова особа, яка очолює ревізійну групу;
- головний бухгалтер підприємства;
- прокурор.

5. Які заходи, що застосовуються до порушників бюджетного і податкового законодавства? У чому полягають загальні та індивідуальні риси даних заходів? При відповіді приведіть приклади.

6. Наведіть приклад можливості використання Вами механізмів громадського фінансового контролю та складіть відповідний документ на його реалізацію.

Задача 1. Документальною перевіркою районної податкової інспекції встановлено, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться з численними порушеннями: не ведеться облік по деяким регістрам, пов'язаним з обрахуванням податкових платежів, головна книга та інші облікові документи оформлені недбало, з численними виправленнями, підчистками, відсутня частина документів про прихід-видаток коштів. В акті документальної перевірки зафіксовані конкретні суми заниження податкових зобов'язань, отриманих на підставі бухгалтерських документів підприємства. За матеріалами такої перевірки було прийнято рішення про застосування штрафних санкцій за приховування (заниження) прибутку.

Чи є правомірними дії податкової інспекції у відношенні даного підприємства?

Задача 2. Два підприємства за усною домовленістю своїх керівників постійно співробітничать в господарській та фінансовій діяльності, надаючи одне одному допомогу у вигляді перерахувань грошей. Підставами для перерахувань (переказів) коштів обираються усні вказівки (прохання) керівників. Розміри взаємної заборгованості у повній мірі враховуються не в документах бухгалтерського обліку, а лише в блокнотах керівників цих підприємств.

Чи є вказані дії керівників підприємств такими, що не порушують фінансову дисципліну?

Задача 3. Під час проведення ревізії на підприємстві ревізором були вилучені у бухгалтера чорнові записи, що стосуються ведення бухгалтерського обліку даного підприємства. Вилучення оформлено протоколом, копію якого вручено під розписку директору підприємства.

Чи є правомірними дії ревізора?

Задача 4. Під час проведення виїзної податкової перевірки фірми «Еліта», її директор та бухгалтер не надали первинні бухгалтерські документи для підтвердження розрахунків, які вказані у декларації.

Якими повинні бути дії співробітників районної податкової інспекції для визначення суми податкового зобов'язання?

Задача 5. Директор товариства з обмеженою відповідальністю «Південтранс» вніс до статутного фонду дочірнього підприємства «Південтрансбуд» основні засоби товариства з обмеженою відповідальністю «Південтранс» – (обладнання), яке знаходилось у податковій заставі. Податковому органу цю інформацію директор товариства з обмеженою відповідальністю «Південтранс» не надав.

Дайте правову оцінку дій директора товариства з обмеженою відповідальністю «Південтранс». Якими повинні бути дії директора по узгодженню операцій з активами, які знаходяться у податковій заставі?

Задача 6. Перевірка, здійснена органом податкової інспекції, показала, що в організації відсутній облік об'єктів оподаткування, що спричинило приховування доходу за період, що перевірявся у розмірі 12 тис. грн.

Якому виду відповідальності підлягає дана організація і яке стягнення на неї може бути накладено? Який орган має право накласти це стягнення?

Задача 7. Управління Державного казначейства в області, здійснюючи поточний контроль за веденням операцій з бюджетними коштами, піддало перевірці ВАТ «Олімп». У ході перевірки бухгалтерських документів орган, який проводить перевірку звернувся з проханням до банку «Троя» надати довідки про стан рахунків даного підприємства. У зазначений триденний термін документи банком не було надано. Орган, який проводить перевірку, прийняв наступне рішення:

- призупинити операцій по рахунках підприємства в банку на 20 днів;
- внести в НБУ подання про позбавлення банку ліцензії на здійснення банківських операцій;
- накласти штраф на керівника підприємства.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася.

Задача 8. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. Рівненській області було виділено 30 млн. грн. на надання допомоги із забезпечення ліками та санітарним автотранспортом. Кошти надійшли на рахунки держустанови «А» (25 млн. грн.) і держпідприємства «Б» (5 млн. грн.). Перевірка встановила, що при перерахуванні коштів в держустанову «А» МОЗ не встановив номенклатуру, кількість і терміни закупівель і поставок товарів. За 10 місяців державною установою «А» було витрачено 70% суми. Держпідприємство «Б» витратило 80% перерахованих коштів: 40% - на ліки, 20% - на обладнання і медичну техніку, 15% - на ремонт лікарні та 5% - на маркетингові послуги.

У чий компетенції було здійснення фінансового контролю за витрачанням коштів за дорученням Уряду України? Які порушення були допущені при використанні бюджетних коштів? Які заходи повинен прийняти орган, який здійснює фінансовий контроль?

Задача 9. Студент у відповіді на питання про повноваження органів, що здійснюють фінансову діяльність держави, вказав, що Рахункова палата України здійснює фінансовий контроль від імені та за дорученням Кабінету Міністрів України.

Чи згодні Ви з відповіддю студента? Якщо ні, вкажіть неточності.

Задача 10. Призначений для проведення ревізії в НДІ «Хімволокно» інспектор-ревізор з метою забезпечення раптовості перевірки після прибуття до початку робочого дня відразу ж опломбував касу, потім у бухгалтерії вимагав пред'явлення документів бухгалтерської звітності. Після короткого ознайомлення з цією документацією він заявив, що забирає з собою ряд документів для того, щоб звірити записи в них з відповідними записами в документах, що знаходяться в організації торгівлі, якій НДІ перераховувала грошові кошти.

Чи правильно вчинив інспектор-ревізор? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 11. На занятті з фінансового права студент на питання, які методи фінансового контролю він знає, дав таку відповідь:

- спостереження;
- співбесіда;
- ревізія;
- документальна перевірка;
- обстеження;
- фактичний аналіз;
- реальна звірка.

Проаналізуйте відповідь студента та висловіть Вашу думку з цього питання.

Задача 12. Напередодні планової виїзної податкової перевірки, директор підприємства звернувся до аудиторської фірми з ініціативою щодо укладення договору на надання аудиторських послуг щодо перевірки даних бухгалтерського обліку, що використовувалися для визначення обсягу податкових зобов'язань та їхньої сплати. За результатами проведено аудиту було надано позитивний аудиторський висновок. Після проведення перевірки органами фіскальної служби у акті були зафіксовані численні порушення, що стали підставою для застосування фінансових санкцій у розмірі 148 тис. грн.

Підприємство оскаржило результати перевірки до суду, посилаючись на невідповідність між аудиторським висновком, зробленим напередодні, та актом податкової перевірки. У своїх запереченнях на позов, представник Відповідача звернув увагу на те, що аудиторський висновок є недопустимим доказом у цій справі, оскільки керівником аудиторської фірми, спеціалісти якої проводили аудит, є донька директора підприємства, що проходило перевірку, а тому, висновок є незаконним.

Вкажіть, як підприємство повинно формулювати свої позовні вимоги, для того, щоб вони були розглянуті судом? Яке, на Вашу думку, рішення повинен прийняти суд у цій справі? Яке значення аудиторського висновку та проведеного аудиту? Які обмеження щодо проведення аудиту визначає українське законодавство?

Література: основна № 1-9; допоміжна № 3-4, 6-7, 20, 23, 33, 45, 57, 70-72, 74-75, 78, 89, 95-98, 97, 104, 109-110, 116, 118, 138, 145, 149, 155, 168, 174, 180, 182, 186, 192, 216-218, 221, 243-244, 246-247, 251, 255-256, 265, 270, 289, 291-294, 297-300, 305, 311, 314-315, 323-328, 334-337, 349-354, 360-363, 366-373, 378, 394, 400-401; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Мета

Понлибити знання з проблем бюджетного права, сутності бюджету, бюджетно-правових норм та бюджетних правовідносин. Визначити проблемні питання функціонування бюджетної системи та бюджетного устрою України. Акцентувати увагу на структурі бюджетів та складових бюджетної класифікації як основи складання бюджетів. Охарактеризувати проблеми бюджетного процесу в Україні, проаналізувати стадії бюджетного процесу, їх важливість для провадження бюджетної політики держави.

Основні поняття теми

Бюджет, бюджетне право, бюджетно-правові норми, бюджетні правовідносини, бюджетна система, бюджетний устрій, принципи побудови бюджетної системи, бюджетна класифікація, бюджетний процес, стадія бюджетного процесу, державний бюджет, місцеві бюджети.

План

1. Поняття і значення бюджету для функціонування держави
2. Поняття, предмет та система бюджетного права
3. Місце бюджетного права в системі фінансового права
4. Суб'єкти бюджетно-правових відносин
5. Система бюджетного законодавства України
6. Правовий статус органів, які здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства в Україні
7. Особливості бюджетно-правових відносин
8. Бюджетне законодавств.
9. Бюджетна система України та її склад
10. Принципи бюджетної системи України
11. Зміст та структура бюджету.
12. Загальний та спеціальний фонд. Резервний фонд
13. Бюджетна класифікація:
 - а) класифікація доходів;
 - б) класифікація видатків;
 - в) класифікація фінансування;
 - г) класифікація боргу.
14. Поняття та види бюджетних надходжень і бюджетних витрат. Дефіцит та профіцит бюджету
15. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування в Україні
16. Правове регулювання міжбюджетних відносин
17. Принципи розподілу доходів та видатків між бюджетами різних рівнів бюджетної системи України
18. Правове регулювання міжбюджетних трансфертів. Поняття та види
19. Поняття та зміст бюджетного процесу
20. Порядок скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України
21. Особливості фінансового контролю на стадіях бюджетного процесу.
22. Правові основи, зміст та принципи бюджетного процесу
23. Бюджетний цикл, бюджетний період. Стадії бюджетного процесу
24. Учасники бюджетного процесу в Україні
25. Порядок складання проектів державного та місцевих бюджетів
26. Розгляд проектів державного та місцевих бюджетів. Порядок затвердження державного та місцевих бюджетів

27. Правові основи виконання державного та місцевих бюджетів. Бюджетний розпис
28. Казначейська та банківська системи виконання бюджетів
29. Правові основи проведення публічних закупівель
30. Звіти про виконання державного та місцевих бюджетів
31. Поняття та види бюджетних правопорушень
32. Відповідальність за бюджетні правопорушення
33. Фінансовий контроль у сфері бюджетних правовідносин органів загальної компетенції

Контрольні питання

1. Яка соціально-економічна роль бюджету в сучасних умовах?
2. Дайте визначення поняття бюджету як економічної та правової категорії?
3. Яку позицію обрав законодавець, сформулювавши визначення «бюджет» у п. 1 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України?
4. Встановіть співвідношення між бюджетом та законом (рішенням) про бюджет? Чи є вони тотожними за своєю суттю?
5. Окресліть особливості бюджетно-правових відносин порівняно з іншими фінансово-правовими відносинами?
6. Який склад бюджетного законодавства відповідно до статті 4 Бюджетного кодексу України?
7. Розмежуйте поняття «бюджетна система» та «бюджетний устрій».
8. Розмежуйте поняття «місцевого бюджету» та «бюджету місцевого самоврядування»? Яке визначення «бюджету місцевого самоврядування» закріплено в Бюджетному кодексі України?
9. Яке призначення зведеного бюджету?
10. Дайте визначення «бюджетної установи» та «власних надходжень бюджетної установи». До якого фонду відносяться власні надходження бюджетних установ? На які групи поділяються власні надходження бюджетних установ?
11. З якою метою створюється резервний фонд бюджету? Які органи приймають рішення про використання коштів резервного фонду? Який розмір резервного фонду?
12. Що таке бюджет розвитку місцевих бюджетів? Які надходження та видатки бюджету розвитку?
13. Визначте принципи бюджетної системи, закріплені в Конституції України.
14. Проаналізуйте зміст принципу збалансованості бюджету з врахуванням положень Рішення Конституційного суду України №26-рп/2008 від 27.11.2008 р. у справі за конституційним поданням Кабінету Міністрів України про офіційне тлумачення положення частини другої статті 95 Конституції України та словосполучення «збалансованість бюджету», використаного в частині третій цієї статті (справа про збалансованість бюджету).
15. В чому проявляється принцип самостійності бюджету? Які статті Бюджетного кодексу України, у яких він реалізується, Ви можете назвати? Як співвідноситься закріплення даного принципу з вимогами статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування?
16. Наскільки узгоджується принцип самостійності бюджету із принципом єдності бюджетної системи? Проаналізуйте відповідні норми що визначають взаємозв'язки між бюджетами бюджетної системи України з цього приводу.
17. У чому проявляється принцип субсидіарності бюджету? Які статті Бюджетного кодексу України, у яких він реалізується, Ви можете назвати? Як співвідноситься закріплення даного принципу з вимогами статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування?

18. В чому проявляється принцип публічності і прозорості коштів бюджету? Які статті Бюджетного кодексу України, у яких він реалізується, Ви можете назвати? Чи забезпечує вказаний принцип поставлену перед ним мету?
19. Стаття 8 Бюджетного кодексу передбачає, що однією з цілей застосування бюджетної класифікації є «забезпечення загальнодержавної та міжнародної порівняльності бюджетних показників»? Чи забезпечується досягнення даної мети? Чи відповідає бюджетна класифікація України міжнародній бюджетній класифікації?
20. Дайте визначення видатків бюджету закріплене в Бюджетному кодексі України. Дайте визначення кредитування бюджету закріплене в Бюджетному кодексі України. Чому, на Вашу думку, поділ видатків та кредитування об'єднано в одну складову частину бюджетної класифікації?
21. Що таке відомча класифікація видатків та фінансування бюджету? Дайте визначення головного розпорядника бюджетних коштів. Чому перелік головних бюджетних коштів, на Вашу думку, є одним з критеріїв поділу видатків та кредитування бюджету відповідно до бюджетної класифікації?
22. Що таке функціональна класифікація видатків? Які функції держави лягли в основу функціональної класифікації видатків та фінансування бюджету затвердженої Наказом Міністерства фінансів України № 11 від 14.01.2011 р. «Про бюджетну класифікацію»?
23. Які джерела фінансування закріплені в статті 15 Бюджетного кодексу України? Яка роль джерел фінансування бюджету в покритті дефіциту та витрачання фінансових ресурсів в результаті профіциту? Наведіть приклади.
24. Що таке оборотний залишок бюджетних коштів, в якому розмірі та для чого він затверджується?
25. Поясніть чому емісійні кошти Національного банку України не повинні бути джерелами фінансування бюджету? Чи діє в Україні вказана норма?
26. Чи може у державі із державним боргом затверджуватися профіцитний бюджет ?
27. Дайте визначення надходжень бюджету? Розмежуйте поняття «доходу» та «надходжень»?
28. Дайте визначення поняттю «витрати». Розмежуйте «видатки» та «витрати» бюджету?
29. Що таке позика місцевим бюджетам? Які види позик місцевим бюджетам закріплює Бюджетний кодекс України? Яка відмінність між позикою і запозиченням?
30. Якими повноваженнями наділена держава Україна стосовно усіх бюджетів що входять до бюджетної системи та зокрема стосовно державного бюджету?
31. Якими повноваженнями у галузі бюджетної діяльності наділені органи місцевого самоврядування стосовно державного бюджету?
32. Якими повноваженнями у галузі бюджетної діяльності наділені органи місцевого самоврядування стосовно власного бюджету?
33. Дайте визначення та розкрийте сутність міжбюджетних відносин? Яка мета регулювання бюджетних відносин? Які системи організації міжбюджетних відносин відомі світовій практиці, у чому їх суть?
34. Які критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами закріплені ст. 86 Бюджетного кодексу України? Чи відповідають такі критерії принципу субсидіарності бюджетної системи?
35. Який склад видатків та кредитування Державного бюджету України (стаття 30 Бюджетного кодексу України)? Які видатки здійснюються з Державного бюджету України (стаття 87 Бюджетного кодексу України)?

36. Які види міжбюджетних трансфертів закріплені в статті 96 Бюджетного кодексу? Який із видів бюджетних трансфертів не передбачається в українському бюджетному законодавстві? Чому?
37. Який спосіб визначення розміру базової дотації закріплено у статті 98 Бюджетного кодексу України? Дайте визначення «індексу податкової платоспроможності бюджету».
38. У чому різниця між порядком визначення розміру та перерахунку дотацій та цільових субвенцій за Бюджетним кодексом України?
39. В якому порядку відбувається перерахування коштів міжбюджетних трансфертів установами Державної казначейської служби України?
40. Що таке державні витрати? Яке їх цільове призначення?
41. Що таке централізовані і децентралізовані державні витрати?
42. Які способи здійснення державних витрат?
43. Що Ви розумієте під бюджетним фінансуванням витрат держави, які принципи йому притаманні?
44. Які форми витрат бюджетів Ви знаєте?
45. У якому порядку підприємствам, установам надається підтримка за рахунок коштів державного бюджету?
46. Розмежуйте поняття «бюджетний період» та «бюджетний цикл»?
47. Чи може бути змінений бюджетний період при введенні надзвичайного стану на території однієї з областей?
48. Що таке державні цільові програми, які їх види, значення при складанні проекту бюджету?
49. Які органи складають прогноз державного бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди, які індикативні показники він повинен включати (частина 1 статті 21 Бюджетного кодексу України)? Яке його значення в Україні?
50. Дайте визначення та розмежуйте поняття «бюджетне призначення», «бюджетне асигнування», «бюджетне забор'язання»?
51. Якими повноваженнями наділені головні розпорядники бюджетних коштів (частина 5 статті 22 Бюджетного кодексу України)?
52. Яким актом встановлюються бюджетні призначення, який порядок зменшення, внесення змін, передачі бюджетного призначення (стаття 23 Бюджетного кодексу України)?
53. Дайте визначення бюджетного запиту (п. 9 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України)? Який орган розробляє та доводить до головних розпорядників інструкції з підготовки бюджетних запитів (стаття 34 Бюджетного кодексу України)? З якою метою надаються такі інструкції?
54. Який порядок підготовки бюджетних запитів передбачено статтею 35 Бюджетного кодексу України? Що береться до уваги при підготовці бюджетних запитів? Які показники обов'язкові для включення в бюджетний запит?
55. Чи може містити проект закону про державний бюджет України положення про зупинення дії чи внесення змін до законів? В якому нормативному акті закріплено дані законодавчі положення?
56. Які показники бюджету приймається у другому читанні (частина 4 статті 158 Регламенту Верховної Ради України)?
57. Який порядок голосування та прийняття проекту закону про державний бюджет. Який остаточний термін прийняття Верховною Радою України Закону про державний бюджет?
58. Які особливості формування надходжень бюджету та здійснення витрат бюджету у разі несвоечасного набрання чинності законом про Державний бюджет України? Чи мала місце в історії України така ситуація? Наведіть приклад.

59. Визначте порядок складання проекту місцевих бюджетів (стаття 75 Бюджетного кодексу України)?
60. Який порядок подання та розгляду законопроектів які впливають на дохідну та видаткову частину бюджету (стаття 27 Бюджетного кодексу України)?
61. Який порядок виконання бюджету за видатками? Які виділяють стадії виконання бюджету за видатками та кредитування?
62. Яке нормативне значення стадій виконання бюджету за видатками ? Як це впливає на можливість застосування попередньої оплати в бюджетному процесі?
63. Який орган здійснює контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів розпису бюджету?
64. Який порядок розгляду та затвердження кошторисів бюджетних установ?
65. Дайте визначення «лімітної довідки про бюджетні асигнування»?
66. Який порядок виконання місцевого бюджету відповідно до статті 78 Бюджетного кодексу України?
67. Який порядок внесення змін до закону про Державний бюджет? Чи змінюється вона у випадку необхідності разом з Законом про державний бюджет вносити зміни до інших законодавчих актів України? (частина 2 статті 160 Регламенту Верховної Ради України)?
68. Що таке захищені статті видатків? Які захищені статті передбачені 55 Бюджетного кодексу України?
69. Чому, на Вашу думку, законодавець поклав обов'язок подання місячних та квартальних звітів на Державну казначейську службу України, а річного на Кабінет Міністрів України?
70. Який порядок розгляду річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України (стаття 162 Регламенту Верховної Ради України)? Які юридичні наслідки має його розгляд або ж нерозгляд?
71. Перелічіть порушення бюджетного законодавства закріплені в Бюджетному кодексі України?
72. Які повноваження Верховної Ради України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства закріплені в Бюджетному кодексі України? У яких формах їх здійснює Верховна Рада України?
73. Які повноваження Рахункової палати з контролю у бюджетному процесі? Чи не дублюються повноваження Рахункової палати з повноваженнями інших фінансово-контрольних органів?
74. Чи можна вживати у відношення до діяльності Рахункової палати означення «вищий державно-економічний контроль» ? Обґрунтуйте з посиланням на нормативно-правові акти та з огляду на власні міркування з цього питання.
75. Яка мета, предмет, об'єкти, суб'єкти перевірки Рахункової палати? Чи входять позабюджетні фонди до об'єктів контролю Рахункової палати? Чи можуть бути суб'єкти господарювання приватної форми власності об'єктами контролю Рахункової палати?
76. Який документ складається за результатами проведення аудиту ефективності, фінансового аудиту Рахункової палати? Який порядок його складання? Який порядок подання зауважень керівником підконтрольної установи?
77. Який документ складається за результатами проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю? Які наслідки його складення?
78. Який документ приймається Рахунковою палатою за результатом розгляду звіту? Який порядок його направлення до об'єкту контролю?
79. Які повноваження Міністерства фінансів України та місцевих фінансових органів з контролю за дотриманням бюджетного законодавства?
80. Повноваження Державної казначейської служби України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства?

81. Назвіть визначення «нецільового використання бюджетних коштів» закріплене нормативно-правовими актами України?
82. Що є підставою для зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів та повернення коштів одержувачами бюджетних коштів?
83. В якому порядку здійснюється призупинення бюджетних асигнувань? В якому порядку здійснюється зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів? В якому порядку здійснюється зупинення операцій з бюджетними коштами?
84. Який порядок безспірного вилучення коштів з місцевих бюджетів, витрачених на видатки, які повинні були провадитися з іншого бюджету?
85. Який порядок повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання?
86. Які ще фінансово-правові санкції за порушення бюджетного законодавства закріплено у законодавстві (наприклад, стаття 14 Закону України «Про державні цільові програми», ст. 74 БК України)?
87. Що являє собою кошторисно-бюджетне фінансування і які його об'єкти?
88. Що таке кошторис, яка її структура? Які види кошторисів Ви знаєте?
89. Який порядок складання та затвердження кошторису бюджетної установи?
90. Що таке позабюджетні кошти бюджетних установ і які їхні види?

Ситуаційні задачі або вправи

1. Дайте визначення бюджету як правової категорії, розкрийте поняття «консолідований бюджет».
2. Перерахуйте групи суспільних відносин, врегульованих нормами бюджетного права, розкрийте компетенцію органів виконавчої влади України в сфері регулювання бюджетних правовідносин.
3. Зобразіть схематично бюджетний устрій України.
4. Склад витрат бюджетної системи визначається завданнями і функціями держави. Виходячи з цього розкрийте основні напрямки видатків, що фінансуються з державного бюджету.
5. Оцініть правильність наведених тверджень:
 - розмір дефіциту державного бюджету:
 - а) не може перевищувати сумарний обсяг бюджетних інвестицій і видатків на обслуговування державного боргу України;
 - б) не може перевищувати 3% обсягу доходів держави;
 - в) не може перевищувати 5% обсягу доходів держави;
 - розмір дефіциту обласного бюджету:
 - а) не може перевищувати 10% обсягу доходів суб'єкта без урахування фінансової допомоги державного бюджету;
 - б) не може перевищувати 5% обсягу доходів суб'єкта без урахування фінансової допомоги державного бюджету;
 - в) не може перевищувати 3% обсягу доходів суб'єкта без урахування фінансової допомоги державного бюджету;
 - розмір дефіциту місцевого бюджету:
 - а) не може перевищувати 5% обсягу доходів без урахування фінансової допомоги з державного бюджету і місцевого бюджету;
 - б) не може перевищувати 10% обсягу доходів без урахування фінансової допомоги з державного бюджету та місцевого бюджету;
 - в) не може перевищувати 3% обсягу доходів без урахування фінансової допомоги з державного бюджету та місцевого бюджету.
6. Назвіть основні умови надання фінансової допомоги ніжестоячим бюджетам.

7. Складіть класифікацію нормативних правових актів, що регулюють бюджетні правовідносини, та наведіть приклади.
8. Назвіть види юридичної відповідальності за порушення бюджетного законодавства.
9. У Бюджетному кодексі України містяться визначення таких категорій як «бюджети місцевого самоврядування» та «місцеві бюджети». Розкрийте співвідношення цих категорій.
10. Дайте детальну характеристику фінансових правовідносин, що виникають у зв'язку з державними витратами. Наведіть приклади таких правовідносин.
11. Визначте, що таке поточні та капітальні видатки бюджетів і на що вони спрямовуються.
12. Розкрийте такі поняття:
 - фінансування;
 - кредит;
 - позика;
 - субсидія;
 - субвенція;
 - інвестиція.
13. Визначте, яке відношення вони мають до державних витрат.
14. Перерахуйте функціональні види витрат, що фінансуються з державного бюджету.
15. Перерахуйте функціональні види витрат, що фінансуються спільно з державного бюджету та місцевих бюджетів.
16. У чому полягають відмінності таких понять:
 - грошові фонди;
 - резервні фонди;
17. Вкажіть, в яких фондах зосереджуються витрати держави і який розмір даних фондів.
18. Поясніть, на які цілі витрачаються бюджетні кошти бюджетних установ. Яке місце займає реєстр закупівель у видатковій діяльності бюджетних установ?
19. Для відкриття фінансування державних централізованих капітальних вкладень за рахунок державного бюджету, що здійснюються на безповоротній основі, державні замовники повинні надати такі документи ... Які і куди? Дайте докладну відповідь.
20. До складу бюджетної класифікації України входить:
 - функціональна класифікація видатків бюджетів;
 - економічна класифікація видатків бюджетів;
 - відомча класифікація видатків бюджетів.
21. Чи вірне це твердження? Дайте визначення кожної класифікації видатків та розкрийте її зміст.
22. Проаналізуйте стадії бюджетного процесу і на цій основі вкажіть основні тимчасові характеристики кожної стадії.
23. Схематично відобразіть систему органів, які мають бюджетні повноваження.
24. Учасниками бюджетного процесу є головні розпорядники бюджетних коштів, розпорядники бюджетних коштів, одержувачі бюджетних коштів. Визначте, хто відноситься до вказаних учасників бюджетного процесу, а також розкрийте їх основні права і вкажіть відмінності, що існують між ними.
25. Існує певний порядок складання проектів бюджетів. Визначте, чи правильно названі деякі параметри складання проекту державного бюджету:
 - складання починається за 10 місяців до початку чергового фінансового року;
 - порядок і терміни складання державного бюджету визначає Верховна Рада;
 - формування державного бюджету відбувається на основі плану-прогнозу, що складається Урядом України.
26. Проект закону України «Про державний бюджет» на черговий фінансовий рік вважається внесеним у строк, якщо він представлений у Верховну Раду до 24 години 15 серпня поточного року.

27. Вкажіть, у скількох читаннях розглядається проект державного бюджету Верховною радою. Назвіть предмет і часові параметри кожного читання.
28. Розкриваючи етап бюджетного процесу - виконання бюджету - дайте характеристику наступних понять:
- бюджетний розпис;
 - особові рахунки бюджетних коштів;
 - кошторис доходів і витрат.
29. Перерахуйте склад органів законодавчої та виконавчої влади, які здійснюють фінансовий контроль за використанням бюджетних коштів, розкрийте повноваження Державного казначейства України в цій галузі.

Задача 1. Проаналізуйте Звіт Рахункової палати за попередній рік.

Які найтипівіші бюджетні правопорушення та факти неефективного використання бюджетних коштів були виявлені? Наведіть по два приклади аудиту ефективності державних цільових програм та окремих напрямків використання бюджетних коштів?

Задача 2. Суб'єкти підприємницької діяльності іноді відмовляють у допуску до перевірки своєї фінансово-господарської діяльності в частині використання бюджетних засобів інспекторів органів Державної аудиторської служби України на тій підставі, що на їх думку, засоби, отримані суб'єктами підприємництва від бюджетних установ під певні зобов'язання (придбання товарів, виконання робіт, надання послуг) не є бюджетними.

Чи правильно це? Що слід відносити до «підконтрольних установ» як об'єктів фінансового контролю органів Державної аудиторської служби України? Чи може бути об'єктом фінансового контролю, здійснюваного органами Державної аудиторської служби України, фінансово-господарська діяльність підприємств і організацій недержавної форми власності?

Задача 3. Західний офіс Держаудитслужби України звернувся до керівництва розташованих на території області комерційних банків з вимогою подати інформацію про рух коштів на рахунках усіх їх клієнтів.

Чи правомірні такі дії з огляду на положення Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» та «Про банки і банківську діяльність»? Які права мають органи Державної аудиторської служби України стосовно розкриття інформації, яка становить банківську таємницю?

Задача 4. З метою дотримання строків прийняття проекту Закону України «Про Державний бюджет України» у другому читанні, Верховна Рада України, на прохання голови Комітету Верховної Ради з питань бюджету погодилась відкласти прийняття рішення про загальний обсяг дефіциту (профіциту) державного бюджету України на наступний бюджетний період під час розгляду проекту Закону про Державний бюджет України у третьому читанні.

Дайте правову оцінку рішенням Верховної Ради України? Які показники проекту державного бюджету України затверджуються у другому читанні? Яке це має значення у структурі бюджетного процесу?

Задача 5. Що розуміють під правом бюджетної ініціативи? Яка відмінність права бюджетної ініціативи від права законодавчої ініціативи? Хто, відповідно до бюджетного законодавства України, виступає суб'єктами права бюджетної ініціативи?

Проаналізуйте Рішення Конституційного суду України № 1-рп/2009 від 13 січня 2009 року щодо офіційного тлумачення положень абзацу тринадцятого пункту 1 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», частини другої статті 52, частини третьої статті 53, частини другої статті 54 Бюджетного кодексу України в аспекті положень частини першої статті 93, частини другої статті 96, пункту 6 статті 116 Конституції України (справа про право законодавчої ініціативи щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України).

Задача 6. У зв'язку з непередбаченими обставинами Закон України про Державний бюджет України набрав чинності 10 січня. Весь цей період Кабінет Міністрів України здійснював витрати на основі проекту цього закону.

На яких умовах та чим повинен був керуватись Кабінет Міністрів України при здійсненні витрат Державного бюджету згідно з проектом закону?

Задача 7. На сесії обласної ради народних депутатів було ухвалено рішення про зарахування до бюджетів обласного значення 50 відсотків від загального обсягу прибуткового податку, що справляється на території цих міст. Решта суми у 25 відсотків від загального обсягу прибуткового податку, що справляється на території цих міст повинна була перераховуватись до обласного бюджету з метою фінансування будівництва нового літовища.

Визначте правомірність рішення обласної ради народних депутатів.

Задача 8. Під час розгляду проекту закону про Державний бюджет України на засіданні Кабінету Міністрів України Міністр фінансів запропонував включити до законопроекту норму про можливість надання кредитів Національним банком України для фінансування поточного дефіциту на стадії виконання Державного бюджету.

Чи може Закон про Державний бюджет України містити таку норму? Які джерела фінансування дефіциту бюджетів передбачені чинним законодавством?

Задача 9. У зв'язку з проведенням парламентських виборів у березні наступного року, Верховна Рада України ухвалила постанову про продовження бюджетного періоду для Державного бюджету України на строк в 3 місяця.

Чи є правові підстави для такого рішення? За яких обставин Державний бюджет України може бути прийнято на інший період, ніж один календарний рік?

Задача 10. Керівництво бюджетної установи з дозволу Фонду державного майна України здійснило продаж частини власних основних фондів. Під час проведення ревізії контрольно-ревізійним управлінням було встановлено, що частина коштів від продажу майна була спрямована у рахунок погашення заборгованості бюджетної установи перед покупцем.

Чи є укладення цієї угоди посадовою особою бюджетної установи бюджетним правопорушенням? Як повинні використовуватись подібні кошти?

Задача 11. За даними Міністерства фінансів України поточне виконання всіх місцевих бюджетів за доходами станом на 01.05.2011 року в середньому склало 104,9 %. У зв'язку з цим Кабінетом Міністрів України було прийнято рішення про вилучення частини надходжень з дохідної частини низки місцевих бюджетів та направлення вказаних коштів до дохідної частини Державного бюджету України.

Чи правомірні дії Кабінету Міністрів України? Чи дотримано принципів бюджетної системи України?

Задача 12. У зв'язку з прийняттям у 2011 році обласного бюджету з профіцитом загального фонду в сумі 10419,2 тис. грн., на сесії Харківської обласної ради було прийнято рішення про відкриття в філії комерційного банку рахунку, в якому будуть акумулюватися кошти з обласного бюджету, з метою покриття незапланованих в бюджеті витрат.

Чи правомірне вказане рішення ?

Задача 13. Головним управлінням зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації використано бюджетні кошти у сумі 10000 гривень не на фінансування розвитку прикордонного співробітництва (відповідно до Програми економічного і соціального розвитку Харківської області), як це передбачено обласним бюджетом на 2011 рік, а на виплату премій окремим працівникам управління. Проаналізуйте ситуацію.

Задача 14. Студент у відповіді на питання контрольної роботи вказав, що до складу дохідної частини місцевих бюджетів входять:

- податкові доходи;

- неподаткові надходження;
- закріплені дохідні джерела;
- регулюють дохідні джерела;
- кошти від проведення місцевих конкурсів та лотерей;
- дотації;
- субвенції;
- кредитні ресурси.

Оцініть правильність відповіді. Вкажіть помилки та неточності, якщо вони є.

Задача 15. На семінарі з фінансового права студент при відповіді сказав, що дотація, субвенція, субсидія практично нічим не відрізняються, що все це види фінансової допомоги.

Проаналізуйте відповідь студента.

Задача 16. На сесії обласної ради народних депутатів було прийнято рішення про створення позабюджетного фонду, джерелами якого має бути частина надходжень від збору за використання місцевої символіки та від збору за паркування автотранспорту.

Обґрунтуйте правомірність рішення обласної ради. Розкрийте правову природу позабюджетних фондів.

Задача 17. У зв'язку з дефіцитом Державного бюджету Кабінет Міністрів одержав позику у розмірі 5 млн. грн. Ці кошти були використані для виплати пенсій населенню.

Зробіть аналіз ситуації. Які існують джерела фінансування дефіциту Державного бюджету? Хто має право на здійснення запозичень? Який порядок використання грошових надходжень, отриманих у разі запозичення?

Задача 18. Обласна рада народних депутатів на закритому засіданні затвердила зміни до місцевого бюджету, в результаті чого було вирішено використати частину коштів спеціального фонду бюджету на фінансування утримання органів місцевої влади та органів прокуратури. Ці видатки були віднесені депутатами до таємних. Своє рішення депутати обґрунтували особливим значенням діяльності цих органів для держави та їх недостатнім фінансуванням. У зв'язку з проведенням закритого засідання ради, її рішення не було опубліковано.

Які принципи бюджетної системи було порушено? Розкрийте їх зміст? Які видатки віднесено законодавством до таємних?

Задача 19. У зв'язку з тим, що в Державному бюджеті на поточний рік не було передбачено видатків на здійснення заходів щодо запобігання епідемії грипу, Міністр фінансів прийняв рішення про спрямування 10 млн. грн. з резервного фонду Державного бюджету на покриття цих видатків.

Обґрунтуйте рішення Міністра фінансів. Розкрийте правовий режим резервного фонду Державного і місцевих бюджетів в Україні.

Задача 20. Кабінет Міністрів України подав на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про Державний України на 2017 рік», який охарактеризував, як бездефіцитний та збалансований. Розглянувши вказаний проект, Комітет Верховної Ради України з питань бюджету заперечив, звинувативши Уряд у популізмі, оскільки реальна сума перевищення видаткової частини бюджету над дохідною становить 2,5 млрд. грн. Уряд заперечив, вказавши на те, що 1,750 млрд. грн. – це запланована сума повернення державних запозичень за кредитною програмою «stand-bay» МВФ отриманих протягом попередніх періодів, а 750 млн. грн. – кошти, що будуть виділення на придбання облігацій Федеральної резервної системи США.

Вкажіть, чия позиція є вірною з точки зору Бюджетного кодексу України ?

Задача 21. Лист Міністерства фінансів України від 13.11.2012 р. № 31-08140-38/7532 (витяг): «Порядок сплати (перерахування) податку до бюджету передбачено ст. 168 ПК України відповідно до якої податок, утриманий з доходів резидентів, підлягає зарахуванню до бюджету згідно з нормами Бюджетного кодексу України. Так, відповідно до ст. 64 БК України податок на доходи фізичних осіб, який сплачується податковим

агентом – юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента – юридичної особи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за її місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що сплачуються фізичній особі.

Згідно із пп. 168.4.3 п. 168.4 ст. 168 ПК України суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. У разі якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб за такий відокремлений підрозділ, усі обов'язки податкового агента виконує юридична особа. Податок на доходи нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу....

Прийнятим Верховною Радою Законом України від 24.05.2012 р. № 4834-VI «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення деяких податкових норм» внесені зміни до пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПК України, згідно зі якими, починаючи з 1 липня 2012 р., відокремлені підрозділи для розділу IV цього Кодексу розуміються у значенні, визначеному Господарським кодексом України (до цього – Цивільним кодексом України), а для інших розділів – у значенні, визначеному ЦК України та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

Отже з 1 липня 2012 р. відокремлені підрозділи для цілей розділу IV ПК України визначаються з урахуванням норм ст. 64 ГК України, а не згідно зі ст. 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», тобто, дотримання умов щодо внесення юридичною особою до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб-підприємців інформації про такі підрозділи не вимагатиметься.

Таким чином, вищезазначені зміни до пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПК України, спрямовані на остаточне законодавче врегулювання питання сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб за місцем провадження фактичної діяльності виробничих структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділень, дільниць, бригад, бюро, лабораторій тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо) юридичної особи, які розташовані на іншій території, ніж така юридична особа, і не уповноважені нею нараховувати (сплачувати) цей податок.»

Ознайомившись із відповідними положеннями Бюджетного та Податкового кодексів України та запропонованого листа Мінфіну дайте відповідь на наступні запитання:

- до якого бюджету сплачуватиметься (перераховуватиметься) податок на доходи фізичних осіб працівника, який проживає у місті Стрий, а працює у прокуратурі Львівської області?;

- до якого бюджету сплачуватиметься (перераховуватиметься) податок на доходи фізичних осіб працівників адміністрації (або виробничих цехів) підприємства, що зареєстроване (юридична адреса) місті Києві, а офіс (або виробничий цех) знаходиться у с. Чишки Львівської області?;

- до якого бюджету сплачуватиметься (перераховуватиметься) податок на доходи фізичних осіб, які під час гастролей Київського театру до міста Дрогобича Львівської області виконували за винагороду роботи по розповсюдженню квитків за місцем свого проживання?;

Чи справедливим та правильним, на Вашу думку, є такий законодавчий підхід?

Задача 22. При виконанні місцевого бюджету міська рада міста районного значення додатково отримала понад заплановані суми доходів у розмірі 300 тис.грн. від запланованих надходжень від здачі в оренду комунального майна. Згідно з рішенням ради ці кошти були направлені на ремонт і переобладнання центральної районної лікарні, що є на балансі районної ради.

Чи правомірні дії міської ради ? Який принцип бюджетної системи порушений ?

Задача 23. Три районні ради виступили з пропозицією передбачити в обласному бюджеті на наступний рік створення фонду підтримки скотарства. З метою акумулювання коштів, було запропоновано скеровувати 10% базової дотації та 12 % субвенцій з Державного бюджету на формування вказаного фонду.

Проаналізуйте таку пропозицію і вкажіть на її відповідність/невідповідність бюджетному законодавству. Яка принципова відмінність є між базовою та субвенцією.

Задача 24. Проаналізуйте подане рішення Львівського окружного адміністративного суду від 25.12.2012 р. (Єдиний реєстр судових рішень України : Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/28897515>):

ЛЬВІВСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
ПОСТАНОВА (витяг)
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

25 грудня 2012 року

№ 2а-

8123/12/1370

Львівський окружний адміністративний суд, в складі: головуєчого -судді: Мричко Н.І., за участю ... розглянувши у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за позовом Державного підприємства «Львіввугілля» до Спеціалізованої державної податкової інспекції по роботі з великими платниками податків у м. Львові Державної податкової служби про визнання нечинним та скасування податкового повідомлення-рішення № 0000390802/212 від 26.04.2012 року, -

встановив :

Державне підприємство «Львіввугілля» (далі -ДП «Львіввугілля») звернулося до Львівського окружного адміністративного суду з позовом до Спеціалізованої державної податкової інспекції по роботі з великими платниками податків у м. Львові Державної податкової служби (далі -СДПІ по роботі з великими платниками податків у м. Львові ДПС), в якому просить визнати нечинним та скасувати податкове повідомлення-рішення № 0000390802/212 від 26.04.2012 року.

Свої позовні вимоги позивач мотивує тим, що [Податковий кодекс України](#) не містить норм, які б регулювали порядок сплати державними підприємствами частини чистого прибутку, що підлягає сплаті до бюджету за результатами щоквартальної фінансово-господарської діяльності, відтак такий платіж не є податком.

Представник позивача в судовому засіданні позовні вимоги підтримав повністю, пояснення надав аналогічні до викладеного у позовній заяві, просив позов задовольнити повністю.

Представник відповідача в судовому засіданні проти позовних вимог заперечив повністю, надав пояснення суть яких зводиться до наступного.

Перевіркою правильності визначення, повноти нарахування частини чистого прибутку встановлено, що в порушення ст.58 Закону України «Про Державний бюджет на 2010 р.» (із внесеними змінами та доповненнями), п.1 [Постанови КМУ від 21 липня 2010 р. № 610 «Про порядок відрахування у 2010 році державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями до державного бюджету частини чистого прибутку \(доходу\)»](#), ДП «Львіввугілля» занижено нарахування частини чистого прибутку, що підлягає сплаті до державного бюджету державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями за 2010 р. на суму 7613779 грн., а саме: ДП «Львіввугілля» невірно визначено ставку чистого прибутку за 2010 р. згідно з уточнюючим розрахунком від 07.06.11 № 9007014579, з якого визначається частина чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями (застосовано ставку 15%, тоді як згідно ст.58 Закону України «Про Державний бюджет на 2010 р.» в разі якщо обсяг чистого прибутку складає більше 50000 тис. грн.. ставка податку - 30%).

Відповідно до п.1 [Постанови КМУ від 21 липня 2010 р. № 610 «Про порядок відрахування у 2010 році державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями до державного бюджету](#)

частини чистого прибутку (доходу)» відрахування у 2010 році державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, в тому числі державними унітарними підприємствами, що є суб'єктами природних монополій, та підприємствами, обсяг чистого прибутку яких у поточному році становить більш як 50000 тис. грн., до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) здійснюються відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 березня 2008 р. № 158.

Зазначені відрахування здійснюються з урахуванням вимог статті 58 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік», зокрема, державні унітарні підприємства (крім державного підприємства обслуговування повітряного руху України «Укрерорух») відповідно до Закону України «Про приєднання України до Багатосторонньої угоди про сплату маршрутних зборів», а також державних підприємств «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія») та їх об'єднання сплачують до Державного бюджету України частину чистого прибутку (доходу) у розмірі 15 відсотків, а державні унітарні підприємства, що є суб'єктами природних монополій, та підприємства, обсяг чистого прибутку яких у поточному році складає більше 50 000 тис. гривень, сплачують до Державного бюджету України частину чистого прибутку (доходу) у розмірі 30 відсотків.

Порядок сплати частини чистого прибутку (доходу) встановлюється Кабінетом Міністрів України. Частина чистого прибутку (доходу) сплачується до Державного бюджету України або місцевих бюджетів наростаючим підсумком щоквартальної фінансово-господарської діяльності у 2010 році у строки, встановлені для сплати податку на прибуток підприємств.

...
Постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 року № 106 «Деякі питання ведення обліку податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету» визначено, що контроль за справлянням надходжень до бюджету по коду бюджетної класифікації 21010000 «Частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, та дивіденди (доход), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність» покладено на Державну податкову службу та Державну фінансову інспекцію за результатами ревізій та перевірок).

...
Заслухавши пояснення доводи представника позивача, заперечення представника відповідача, перевіrivши матеріали справи та дослідивши їх у судовому засіданні, суд вважає, що позовні вимоги слід задовольнити у повному обсязі виходячи з наступного.

ДП «Львіввугілля» 17.01.2003 року зареєстроване Сокальською районною державною адміністрацією Львівської області як юридична особа (код ЄДРПОУ 32323256), що копією особами ДПС У Львівській області проведена планова виїзна перевірка ДП «Львіввугілля» з питань дотримання вимог податкового законодавства за період з 01.04.2010 року по 30.09.2011 року, валютного та іншого законодавства за період з 01.04.2010 року по 30.09.2011 року.

У період з 20.12.2011 року по 07.03.2012 року посадовими особами ДПУ у Львівській області проведена планова виїзна перевірка ДП «Львіввугілля» з питань дотримання вимог податкового законодавства за період з 01.04.2010 року по 30.09.2011 року, валютного та іншого законодавства за період з 01.04.2010 року по 30.09.2011 року.

За результатами перевірки складений Акт № 57/2-1006/32323256 від 30.03.2012 року (далі - Акт перевірки).

Перевіркою встановлено, зокрема, порушення ДП «Львіввугілля» ст. 58 Закону України «Про Державний бюджет на 2010 рік» (із змінами та доповненнями); п. 1 Постанови КМУ від 21 липня 2010 року № 610 «Про порядок відрахування у 2010 році державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу). ДП «Львіввугілля» занижено нарахування частини чистого прибутку, що підлягає сплаті до

[державного бюджету державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями за 2010 рік на суму 7613779 грн.](#)

На підставі Акта перевірки, СДПІ по роботі з ВПП у м. Львові ДПС винесене податкове повідомлення-рішення № 0000390802/212 від 26.04.2012 року, згідно з яким збільшено суму грошового зобов'язання ДП «Львіввугілля» за платежем частини чистого прибутку (доходу) господарських організацій державних унітарних підприємств в розмірі 9517223,75 грн. (в тому числі за основним платежем -7613779,00 грн., за штрафними (фінансовими) санкціями -1903444,75 грн.)

При вирішенні даного спору по суті суд виходить з наступного.

Порядок відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями визначений [постановою Кабінету міністрів України від 23.02.2011 № 138](#) (далі - Порядок № 138) на підставі [статті 29 Бюджетного кодексу України](#) та статей 5 і 11 Закону України «Про управління о'єктами державної власності».

Відповідно до пункту 3 Порядку № 138 частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету, визначається державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями відповідно до форми розрахунку, встановленої Державною податковою службою, та зазначається у декларації з податку на прибуток підприємства (Наказ № 1213).

...

21.03.2011 року ДП «Львіввугілля» подало ДПП у м. Львові Розрахунок частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету за результатами щоквартальної фінансово-господарської діяльності у 2010 році, відповідно до якого визначено суму чистого прибутку в розмірі 47398000 грн.

07.06.2011 року ДП «Львіввугілля» подало ДПП у м. Львові Розрахунок частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету за результатами щоквартальної фінансово-господарської діяльності у 2010 році, відповідно до якого визначено суму чистого прибутку в розмірі 50758525 грн.

[Податковий кодекс України](#) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає їх вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

У відповідності до п.8.1 [ст.8 Податкового кодексу України](#), в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори.

Нормами [ст.9](#) та [ст.10 Податкового кодексу України](#) визначено вичерпний перелік загальнодержавних і місцевих податків і зборів.

...

З аналізу вказаних вище норм вбачається, що в переліку загальнодержавних податків (зборів), встановлених у статтях [9](#) та [10 Податкового кодексу України](#), відсутній такий податок (збір) як «частина чистого прибутку (доходу)».

Отже, в умовах дії [Податкового кодексу України](#) «частина чистого прибутку (доходу)» не є податковим платежем.

З огляду на те, що [Податковий кодексу України](#) не містить норм, які б регулювали порядок сплати державними підприємствами частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до бюджету за результатами щоквартальної фінансово-господарської діяльності, тому, суд вважає безпідставним притягнення до відповідальності позивача за порушення правил сплати (перерахування) податків.

За таких обставин, суд вважає, що прийняте СДПІ по роботі з ВПП у м. Львові ДПС податкове повідомлення-рішення № 0000390802/212 від 26.04.2012 року є протиправним та підлягає скасуванню.

Згідно зі [ст. 94 КАС України](#), якщо судові рішення ухвалені на користь сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, суд присуджує всі здійснені нею документально підтверджені судові витрати з Державного бюджету України.

Керуючись ст.ст. [4, 7-11, 14, 69-71, 72, 86, 87, 94, 159, 160-163 Кодексу адміністративного судочинства України](#), суд, -

постановив:

адміністративний позов задовольнити повністю.

Визнати протиправним та скасувати податкове повідомлення-рішення № 0000390802/212 від 26.04.2012 року винесене Спеціалізованою державною податковою інспекцією по роботі з великими платниками податків у м. Львові Державної податкової служби.

Стягнути з Державного Бюджету України на користь Державного підприємства «Львіввугілля» сплачений судовий збір в розмірі 2146 (дві тисячі сто сорок шість) грн. 00 коп.

Апеляційна скарга подається до адміністративного суду апеляційної інстанції через суд першої інстанції, який ухвалив оскаржуване судові рішення. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається особою, яка її подає, до суду апеляційної інстанції.

Апеляційна скарга на постанову суду першої інстанції подається протягом десяти днів з дня її проголошення, а в разі складення постанови у повному обсязі у відповідності до ч. 3 [ст. 160 цього Кодексу](#), апеляційна скарга подається протягом десяти днів з дня отримання копії постанови.

У разі подання апеляційної скарги судові рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті апеляційного провадження або набрання законної сили рішення за наслідками апеляційного провадження.

...

Зважаючи на наведені у Постанові Суду аргументи та діюче законодавство України вкажіть, що таке податкові і неподаткові надходження; перерахуйте податкові і неподаткові надходження відповідно до бюджетної класифікації затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 11 від 14.01.2011 р. «Про бюджетну класифікацію». Яке практичне значення має проведення нормативної класифікації доходів бюджету?

Задача 25. У зв'язку з повінню приватним сільськогосподарським товаровиробникам у Житомирській області з резервного фонду державного бюджету на безповоротній основі виділено 16 млн. грн.

Який порядок виділення та використання коштів з резервного фонду державного бюджету? Чи можуть виділятися кошти з резервного фонду на поворотній фінансовій основі? Хто подає до Кабінету Міністрів звернення про використання коштів резервного фонду, які документи додаються до звернення?

Задача 26. На семінарі з фінансового права студент перерахував таких суб'єктів фінансових правовідносин, що виникають у зв'язку з витрачанням державних коштів:

- Уряд України;
- органи виконавчої влади (фінансові органи всіх рівнів);
- органи Державного казначейства України;
- банки;
- розпорядники бюджетних коштів;
- одержувачі бюджетних коштів;
- підприємства, організації.

Чи точна відповідь студента? Якщо ні, то вкажіть на допущені помилки.

Задача 27. Студент при відповіді на питання про організацію державних витрат відповів, що вони здійснюються на основі принципів:

- цільового спрямування коштів;
- дотримання режиму економії;

- максимальної ефективності використання.

Чи вважаєте Ви, що студент вірно і повно відповів на поставлене запитання? При необхідності виправте і доповніть відповідь студента.

Задача 28. У зв'язку зі скороченням доходної частини Державного бюджету України, депутатами для розгляду у Верховній Раді України були внесені пропозиції про внесення змін до закону про Державний бюджет на поточний рік, згідно з якими збільшувалися ставки деяких податків.

Проаналізуйте ситуацію. Який існує порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України?

Задача 29. Кабінет Міністрів України 20 липня подав на розгляд Верховної Ради України проект Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період.

Розкрийте правову природу проекту Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період. В чому полягає правове значення цього акту? Які акти про бюджет приймаються на стадіях бюджетного процесу?

Задача 30. При розгляді проекту закону про Державний бюджет України у другому читанні групою депутатів були внесені пропозиції щодо змін деяких статей, відповідно до яких можливе збільшення доходної частини бюджету та уникнення дефіциту бюджету.

Розв'яжіть ситуацію.

Задача 31. Закон про Державний бюджет не було прийнято до 1 січня, але депутати зобов'язалися прийняти його до 1 лютого планового року. У зв'язку з цим було прийнято рішення про встановлення бюджетного періоду з 1 лютого до 31 грудня.

Проаналізуйте ситуацію. Вкажіть порядок надходження та витрачання бюджетних коштів у разі несвоєчасного прийняття закону про Державний бюджет України.

Задача 32. Після березневого звіту про виконання бюджету виявлено недоотримання надходжень до доходної частини бюджету, що мають стійкий характер, зокрема суттєво зменшилися (на 25%) надходження від податку на прибуток підприємств. Для подолання такої ситуації народними депутатами для розгляду у Верховній Раді України були внесені пропозиції про внесення змін до закону про Державний бюджет на поточний рік, згідно з якими збільшувалися ставки деяких податків.

Проаналізуйте ситуацію. Який існує порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України?

Задача 33. В умовах політичної кризи, закон про Державний бюджет на поточний рік був прийнятий у квітні місяці. Згідно прийнятого закону, у два рази збільшилися мінімальна заробітна плата та стипендії. Показники бюджету були закладені згідно нового податкового законодавства, що встановлює пільги та скасовує кілька податкових платежів.

Яким чином будуть фінансуватися видатки бюджету до прийняття закону про державний бюджет на поточний рік та які саме. У січні-березні у яких розмірах буде виплачуватися заробітна плата та стипендія? Яким чином та у яких розмірах у січні-березні будуть сплачуватися податки та збори, що формують дохідні частини бюджетів різних рівнів.

Задача 34. У 2018 році спеціальні фонди місцевих бюджетів недоотримали кошти на формування фондів фінансування будівництва автошляхів у зв'язку з виключенням із податкової системи України податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів. Таким чином фінансування ремонту та будівництва доріг на місцевому рівні не відбувалося.

Розв'яжіть ситуацію. Яким чином можна поповнити дохідну частину спеціальних фондів на місцевому рівні.

Задача 35. У травні місяці Указом Президента України була розпущена Верховна Рада України, у зв'язку з чим настала необхідність проведення позачергових виборів.

У які строки та за рахунок яких коштів вони можуть бути проведені. Опишіть стадії прийняття рішень щодо фінансування позачергових виборів.

Задача 36. Після затвердження Закону України про Державний бюджет на відповідний рік, в результаті удосконалення та раціоналізації структури публічного управління, постановою Кабінету Міністрів України було ліквідовано Вищу атестаційну комісію України, а частина її завдань та функцій в межах реалізації бюджетної програми «Проведення атестації науково-педагогічних працівників в Україні» було перекладено на Міністерство освіти і науки України. Міністерство припинило діяльність за відповідною програмою у зв'язку із відсутністю у нього необхідного фінансування на виконання додаткових завдань і функцій ліквідованого органу до внесення змін до закону про державний бюджет в частині отримання додаткових бюджетних призначень.

Проаналізуйте ситуацію на предмет її законності. Вкажіть на підставність чи безпідставність аргументів Міністерства та можливі шляхи вирішення ситуації, згідно з діючим законодавством України.

Чи змінилася б ситуація, якби завдання та функції по цій програмі були передані новоствореному органу державної влади замість ліквідованої Вищої атестаційної комісії України?

Задача 37. Одна із сільських рад Вінницької області у тижневий строк після прийняття Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» прийняла власний місцевий бюджет. Районна обласна державна адміністрація, на території якої знаходиться відповідна сільська рада, звернулася до останньої з листом про порушення нею положень Бюджетного кодексу України, оскільки сільський бюджет був прийнятий без врахування показників районного бюджету, який на той час ще не був затверджений районною радою та вимогою переглянути рішення про бюджет села. У відповідь сільська рада звернула увагу на те, що їхнє село лише «...щорічно передає власні кошти у бюджет вищого рівня (зокрема, цього року затверджений районний бюджет передбачає перерахування 1,5 млн. з сільського бюджету) та жодних трансфертів не отримує, а тому норми бюджетного законодавства не порушені. Окрім того, районний бюджет був прийнятий невчасно, із порушенням строків, визначених Бюджетного кодексу України, що об'єктивно зумовило неможливість врахування його положень при прийнятті бюджету села.»

Проаналізуйте аргументи районної державної адміністрації та сільської ради з позицій Бюджетного кодексу України? Чия позиція є законною? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 38. Львівська обласна державна адміністрація на підставі договору купівлі-продажу провела закупівлю меблів на суму 500 000 грн. Чи були порушення фінансової дисципліни в діях бюджетної установи. Який порядок передбачає законодавство для проведення публічних закупівель? Чи змінилася б ситуація якби кошти були витрачені на централізоване опалення та водопостачання?

Чи змінилася б ситуація, якби кошти на аналогічні потреби використовувало державне чи комунальне підприємство, за рахунок надходжень від здійснення господарської діяльності, якщо воно є одержувачем бюджетного фінансування?

Задача 39. Державне підприємство уклало договір на придбання сировини для виробництва власної основної продукції за рахунок коштів державного бюджету. Однією з істотних умов договору було визначено проведення передоплати у розмірі 50 % ціни договору сировини до моменту її відвантаження та оплати наступних 50 % вартості сировини протягом 15 робочих днів після її відвантаження.

У погоджений між сторонами термін, сировина не була відвантажена державному підприємству контрагентом з мотивів відсутності виконання зобов'язань із забезпечення передоплати. Через це було порушено графік випуску продукції державним підприємством та невиконано план поставки продукції, через що керівника державного підприємства було притягнуто до дисциплінарної відповідальності Міністерством, до сфери якого відноситься підприємство.

Керівник державного підприємства звернувся до суду з позовом до контрагента з вимогою про відшкодування збитків, завданих в результаті порушення договірних зобов'язань. В процесі розгляду справи залучив у якості співвідповідача територіальний орган Державної казначейської служби України, оскільки було з'ясовано, що останнім не було проведено платежу за документами державного підприємства щодо передоплати за договором.

Проаналізуйте ситуацію та вкажіть, яке рішення повинен прийняти суд в результаті розгляду такого позову. Заповнюючи допущені прогалини щодо обставин справи, складіть відповідний судовий процесуальний документ по суті вимог державного підприємства до контрагента та територіального органу ДКС України.

Задача 40. Ознайомтеся із наведеним рішенням Верховного Суду України від 15.05.2012 р. (Єдиний реєстр судових рішень. – Режим доступу :)

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ
П О С Т А Н О В А (витяг)
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

15 травня 2012 року

м. Київ

Судова палата у господарських справах Верховного Суду України у складі: головуєчого - Колесника П.І. та суддів Берднік І.С., Гуля В.С., Ємця А.А., Потільчака О.І., Шицького І.Б., розглянувши у відкритому судовому засіданні заяву Генерального прокурора України про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 27 жовтня 2011 року у справі № 11/446 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія «Тітал» до Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи про стягнення 2 992 500 грн основного боргу, 50 421, 57 грн 3 % річних, 218 452, 50 грн інфляційних втрат, 1680, 69 грн пені та 117 650, 34 грн штрафу,

в с т а н о в и л а:

У листопаді 2010 року товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія «Тітал» (далі – ТОВ «Компанія «Тітал»») звернулося до господарського суду м. Києва з позовом до Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (далі – МНС) про стягнення 2 992 500 грн основного боргу, 50 421, 57 грн 3 % річних, 218 452, 50 грн інфляційних втрат, 1680, 69 грн. пені та 117 650, 34 грн. штрафу.

Позовні вимоги обґрунтовувалися тим, що, порушуючи умови укладеного між позивачем та відповідачем договору № 21-6/48 на поставку продукції спеціального призначення – пожежно-рятувальних автомобілів АРА-м (2705)-510, на шасі ГАЗ-2705 від 17 грудня 2009 року (далі-Договір), відповідач не виконав свої зобов'язання з оплати за поставлений товар.

Відповідач проти позову заперечував, посилаючись на п. 2.2 Договору, статтю 51 Бюджетного кодексу України та відсутність бюджетного фінансування на погашення зазначеної заборгованості. Нарахування і стягнення позивачем штрафних санкцій не передбачено договором і не відповідає вимогам закону.

Рішенням господарського суду м. Києва від 15 листопада 2010 року, залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 19 липня 2011 року та постановою Вищого господарського суду України від 27 жовтня 2011 року, позов задоволено частково. ... Судові рішення обґрунтовано невиконанням відповідачем своїх зобов'язань за Договором № 21-6/48 у частині оплати поставленої продукції.

...

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників сторін, які беруть участь у справі, дослідивши доводи заявника, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України вважає, що заява не підлягає задоволенню з нижченаведених підстав.

Майново-господарські зобов'язання між суб'єктами господарювання виникають на підставі договорів (стаття 179 ЦК) і сторони є вільними в укладенні договору, виборі

контрагента та визначенні умов договору (стаття 627 ЦК).

Згідно з вимогами частини п'ятої статті 51 Бюджетного кодексу України, чинної на час виникнення спірних правовідносин, розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та проводять видатки тільки в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами.

Договір укладено під бюджетну програму видатків на придбання спеціальної аварійно-рятувальної пожежної техніки та обладнання, в тому числі авіаційної техніки, передбачену у додатку № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

Пунктом 2.2 Договору сторони встановили, що розрахунок за продукцію спеціального призначення здійснюється при наявності коштів на реєстраційному рахунку Замовника протягом 10 банківських днів з моменту поставки частини продукції за поставлену частину або з моменту поставки продукції у повному обсязі на підставі акта приймання-передавання, накладної та рахунка-фактури постачальника.

Частиною першою статті 530 ЦК передбачено, що якщо в зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін). Зобов'язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події.

Відповідно до акта № 196/1540/0-П та видаткової накладної № РН-044 від 28 грудня 2009 року ТОВ «Компанія «Тітал» зобов'язання за договором виконала, пожежно-рятувальні автомобілі передала МНС, яке розрахунки за поставлену техніку не здійснило.

У зв'язку із закінченням 31 грудня 2009 року бюджетного року на вимогу статей 22 і 35 БК МНС, як головний розпорядник бюджетних коштів, зобов'язане було розробити бюджетні запити до Міністерства фінансів України щодо включення до видатків Державного бюджету України на 2010 рік заборгованості МНС за програмою Державного бюджету України за 2009 рік з кодом програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету 3201540.

Матеріали справи таких доказів не містять і в Законі України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» від 27 квітня 2010 року зазначені видатки не передбачено.

Згідно частини першої статті 96 ЦК юридична особа самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями, а статтями 525, 526 ЦК і статтею 193 ГК встановлено, що одностороння відмова від зобов'язання або одностороння зміна його умов не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.

Зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог ЦК, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог — відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться.

Касаційний суд обґрунтовано відхилив заперечення МНС щодо неоплати продукції за відсутності бюджетних коштів на реєстраційному рахунку відповідача, оскільки на підставі частини другої статті 617 ЦК, частини другої статті 218 ГК та рішення Європейського суду з прав людини у справі «Терем ЛТД, Чететкін та Оліус проти України» від 18 жовтня 2005 року відсутність бюджетних коштів передбачених у видатках Державного бюджету України на 2009 рік не виправдовує бездіяльність МНС і не є підставою для звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.

За таких обставин відсутні підстави для скасування законної постанови Вищого господарського суду України від 27 жовтня 2011 року у справі № 11/446 та направлення справи на новий розгляд до суду касаційної інстанції, тому в задоволенні заяви Генерального прокурора України слід відмовити.

Керуючись статтями 111²³, 111²⁴, 111²⁶ Господарського процесуального кодексу України, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України:

п о с т а н о в и л а:

відмовити у задоволенні заяви Генерального прокурора України про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 27 жовтня

2011 року у справі № 11/446.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 111¹⁶ Господарського процесуального кодексу України.

Виходячи з мотивувальної частини судового рішення вкажіть: 1) яке значення має констатація факту та реєстрація бюджетного зобов'язання? 2) який порядок здійснення видатків на погашення бюджетного зобов'язання? 3) які наслідки має непогашення бюджетного зобов'язання за рахунок коштів бюджету у зв'язку із припиненням виконання бюджету відповідного року та які дії повинно було вчинити Міністерство?

Задача 41. Студент при відповіді на питання викладача вказав, що основними стадіями бюджетного процесу в Україні є:

- складання бюджетного послання Президента;
- розгляд бюджету;
- затвердження бюджету;
- виконання бюджету;
- висновок бюджету;
- складання звіту про виконання бюджету.

Яких неточностей і помилок припустився при відповіді студент?

Задача 42. Студент, розкриваючи повноваження Державного казначейства України, зазначив, що, входячи до системи державних органів виконавчої влади на правах міністерства, Державне казначейство підпорядковується Президенту України й виконує завдання по виконанню дохідної і видаткової частини державного бюджету України виходячи з принципу єдності каси.

Чи всі відповіді студента є правильними? Висловіть свою точку зору, посилаючись на нормативні джерела.

Задача 43. На практичному занятті з фінансового права студент, розкриваючи порядок розгляду і затвердження проекту Закону «Про Державний бюджет України», сказав, що прийнятий Верховною Радою закон протягом 10 днів з дня прийняття передається до Президента, який, в свою чергу, розглядає його протягом 15 днів.

Чи правильна відповідь студента? Визначте, з якого часу вступає в силу Закон України «Про державний бюджет України».

Задача 44. На сесії Полтавської міської ради було прийнято рішення про виділення з міського бюджету 300 тис. грн. та спрямування цих коштів на фінансування заходів щодо забезпечення незалежного судочинства місцевими судами.

Чи є підстави вважати таке рішення правомірним?

Задача 45. Голова обласної державної адміністрації видав розпорядження про обов'язкове перерахування десяти відсотків доходів бюджетів районів області за перший квартал поточного року до обласного бюджету з метою фінансування будівництва метрополітену.

Який порядок передачі коштів з одного місцевого бюджету до іншого? Чи є розпорядження голови облдержадміністрації таким, що не суперечить чинному законодавству?

Задача 46. Верховна Рада України прийняла рішення про передачу частини коштів спеціального фонду Державного бюджету України у вигляді міжбюджетного трансферту міському бюджету м. Тернопіль на ремонт електростанції.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 47. На сесії Верховної Ради України було прийнято рішення про надання субвенції до бюджету м. Чернігів для санітарно-реабілітаційної допомоги хворим на туберкульоз. Отримавши кошти міська рада використала їх для підвищення рівня освіти медико-санітарних працівників туберкульозних диспансерів.

Обґрунтуйте правомірність рішення Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування м. Чернігова. Визначить правове становище коштів.

Задача 48. Спеціальним законом з питань оподаткування були встановлені пільги по сплаті прибуткового податку окремим категоріям платників. Надання пільг по сплаті прибуткового податку суттєво зменшило доходи бюджетів місцевого самоврядування на здійснення власних повноважень.

Чим повинно супроводжуватись рішення про надання податкових пільг, що зменшують доходи бюджетів місцевого самоврядування?

Задача 49. Відповідно до закону про державний бюджет на поточний рік до обласного бюджету надійшли кошти як субвенція з державного бюджету на виконання інвестиційного проекту у сумі 20 млн. грн. Частину отриманих коштів, зокрема 15 млн. грн., було спрямовано на розвиток дорожнього господарства. Інша частина була направлена на придбання цінних паперів та надання кредиту з обласного бюджету.

Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 50. На підставі Закону України про Державний бюджет України на поточний рік: (а) проаналізуйте встановлені дотації вирівнювання з державного бюджету України. (б) з'ясуйте з яких бюджетів та у яких розмірах кошти передаються до державного бюджету України; (в) встановіть на реалізацію яких цілей та до яких місцевих бюджетів спрямовуються субсидії в поточному році?

Задача 51. Після звіту про виконання державного бюджету за другий квартал виявлено перевищення доходів спеціального фонду бюджету над його видатками. Оскільки така ситуація свідчить про профіцит бюджету, то Верховна Рада України прийняла рішення про передачу надлишково отриманої частини коштів спеціального фонду державного бюджету України у вигляді субвенції бюджету міста Тернопіль на ремонт електромереж.

Обґрунтуйте правомірність рішення Верховної Ради України.

Задача 52. Ознайомтеся із Постановою Житомирського окружного адміністративного суду від 15.07.2011 р. у справі № 2а-6402/10/0670 про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства – нецільове використання бюджетних коштів (Єдиний державний реєстр судових рішень – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/14874448>):

ПОСТАНОВА (витяг) ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

15 лютого 2011 р.

м.Житомир

Житомирський окружний адміністративний суд у складі: головуєчого - судді Черняхович І.Е., при секретарі - Карасюк Т.В., розглянувши у відкритому судовому засіданні у м. Житомирі адміністративну справу за позовом Житомирської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату І-ІІІ ступенів для глухих дітей Житомирської обласної ради до Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області про визнання розпорядження таким, що не відповідає чинному законодавству,- встановив:

Позивач звернувся до суду з вказаним позовом, просив скасувати розпорядження № 124 від 13 травня 2010 року «Про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Державного казначейства». Вважає, що неправильне застосування ними КЕКВ не є нецільовим використанням коштів, оскільки, придбавши путівки на оздоровлення дітей та зробивши поточний ремонт даху, вони тим самим не витратили кошти на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням.

В судовому засіданні представник позивача позовні вимоги підтримав в повному обсязі з підстав, викладених у позовній заяві.

Представники відповідача проти задоволення позову заперечували, надали суду письмові заперечення.

Суд, перевіrivши доводи сторін, дослідивши матеріали справи вважає, що позовні вимоги є законними та обґрунтованими, з наступних підстав.

Відповідно до плану контрольно-ревізійної роботи контрольно-ревізійного відділу в м. Житомирі на перший квартал 2008 року, на підставі направлення на проведення ревізії від 20 березня 2008 року № 63, старшим контролером-ревізором КРВ у м. Житомирі проведено планову ревізію виконання кошторису доходів і видатків на утримання Житомирської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів для глухих дітей за період з 01 квітня 2006 по 01 лютого 2008 року.

Перевіркою встановлено, що по КФК 091198 «Заходи по реалізації регіональних програм відпочинку та оздоровлення дітей» кошти, передбачені кошторисом по КЕКВ 1172 «Окремі заходи по реалізації державних програм, не віднесені до заходів розвитку», фактично використані на оплату путівок на оздоровлення дітей, тобто на випадки, що відносяться відповідно на КЕКВ 1343 «Інші поточні трансфери населенню». Також кошти, передбачені на капітальний ремонт по КЕКВ 2133 фактично використані на поточний ремонт покрівлі. Кошти, передбачені по КЕКВ 1139, використані на поточний ремонт принтеру у сумі 121,00 грн., тоді як їх необхідно було провести по КЕКВ 1139.

На думку перевіряючих, зазначене призвело до порушення п.8 ст.7 Бюджетного кодексу України від 21.06.2001 року №2542-III, а саме - до нецільового використання бюджетних коштів.

Як наслідок виявлення правопорушення, Контрольно-ревізійним управлінням в Житомирській області винесені розпорядження №119 від 09 червня 2008 року, № 206 від 27 жовтня 2008 року, № 116 від 25 травня 2009 року та № 124 від 13 травня 2010 року «Про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Державного казначейства». Останнє розпорядження № 124 від 13 травня 2010 року і оскаржується позивачем в судовому порядку.

Суд погоджується з тим, що позивачем були використані кошти у невідповідності до кошторису в частині недотримання вимог економічної класифікації видатків, але таке порушення не може кваліфікуватися як нецільове використання бюджетних коштів.

Так, бюджетна система України ґрунтується на принципах, визначених [ст.7 Бюджетного кодексу](#), одним із яких є принцип цільового використання бюджетних коштів - бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями.

Положеннями ст.119 Кодексу визначено, що нецільове використання бюджетних коштів є витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим Законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, виділеним бюджетним кошторисом.

...

Згідно з нормативно-правовими актами, зокрема, для здійснення моніторингу, оцінки реалізації і контролю ефективності виконання бюджетної програми та цільового використання бюджетних коштів при формуванні бюджету за програмно-цільовим методом застосовується паспорт бюджетної програми, який визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до встановлених бюджетних призначень.

Статтею [23 Бюджетного кодексу України](#) передбачено, що будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету можна здійснювати лише за наявності відповідного бюджетного призначення.

Кошти на оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, закладаються до кошторису видатків і надходжень навчального закладу головним розпорядником коштів. Школа-інтернат проводила витрати на поточний ремонт даху за КЕКВ 1137, оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування за КЕКВ 1172, а не за КЕКВ 1343, оскільки такі кошти у 2006 та 2007 роках виділялись головним розпорядником коштів - управлінням освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації, тазатверджувались рішеннями Житомирської обласної ради.

[Бюджетним кодексом України](#) передбачено, що нецільове використання коштів є їх витрачання на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, бюджетним асигнуваннями, кошторису або плану використання коштів. З матеріалів справи вбачається, що позивач діяв у встановлених бюджетом межах.

Крім того, суд вважає, що здійснення поточного ремонту покрівлі дало змогу позбутися аварійних ситуацій, псування держмайна, що водночас принесло до значної економії державних коштів.

Суд приходить до висновку, що позовна вимога про визнання протиправними дій відповідача щодо винесення розпорядження № 124 від 13 травня 2010 року про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Державного казначейства, не суперечить нормам чинного законодавства, а тому підлягає задоволенню з наступних підстав.

[Постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2006 року № 492](#) затверджено Порядок зменшення бюджетних асигнувань та повернення коштів у разі нецільового використання бюджетних коштів у поточному чи минулих роках далі - Порядок). Цей Порядок визначає механізм передбаченого законом зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів та повернення коштів одержувачами бюджетних коштів у дохід відповідного бюджету у разі їх нецільового використання (крім бюджетних коштів, одержаних як субвенція), допущеного у поточному чи минулих роках.

...

З наведеного вище вбачається, що винесенню розпорядження про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Державного казначейства, передуює подання до Мінфіну (місцевого фінансового органу, головного розпорядника бюджетних коштів) засвідченої підписом керівника контролюючого органу копії акта, що скріплений печаткою такого органу. До акта додається довідка контролюючого органу про бюджетне правопорушення за формою та у порядку, що встановлюються Мінфіном.

Судом безспірно встановлено, що в акті ревізії виконання кошторису доходів і видатків на утримання Житомирської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів для глухих дітей від 06 травня 2008 року № 24-09/026 встановлено нецільове використання школою-інтернатом бюджетних коштів. Проте Контрольно-ревізійне управління в Житомирській області не зверталося до управління освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації, облфіну з питання повернення нецільових коштів, рішення про зменшення бюджетних асигнувань у поточному бюджетному періоді розпоряднику бюджетних коштів за кодами економічної класифікації видатків та відповідною бюджетною програмою, за якими встановлено факт нецільового використання бюджетних коштів - не видавалося, довідки про зміни у фінансуванні головним розпорядником коштів не надавалися.

На підставі викладеного суд вважає, що у відповідача не було законних підстав для винесення оскаржуваного розпорядження про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих у органах Державного казначейства.

Керуючись ч.3 ст.2, ст.ст. [71](#), [86](#), [158-163](#), [254 КАС України](#), суд постановив:

Позов задовольнити.

Визнати протиправним розпорядження Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області № 124 від 13 травня 2010 року «Про зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Державного казначейства».

Постанова суду може бути оскаржена до Житомирського апеляційного адміністративного суду через Житомирський окружний адміністративний суд шляхом подачі апеляційної скарги протягом 10 днів з дня проголошення.

Уразі застосування судом ч. 3 [ст. 160 КАС України](#), а також прийняття постанови у письмовому провадженні апеляційна скарга подається протягом 10 днів з дня отримання копії постанови.»

Якого саме порушення бюджетного законодавства стосувалося аналізоване судове рішення? До якого висновку прийшов суд, щодо кваліфікації наявності відповідного порушення? Як, на Вашу думку, що означають такі аргументи суду в мотивувальній частині та як це повинно впливати на практику правозастосування?

Задача 53. Ознайомтеся із Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 06.10.2011 р. у справі № К/9991/36795/11 про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства (Єдиний державний реєстр судових рішень – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/18630222>).

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

У Х В А Л А (витяг)

«06» жовтня 2011 р.

м. Київ

К/9991/36795/11

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України в складі: Цуркана М.І. (головуючий); Калашнікової О.В.; Леонтович К.Г.; Чалого С.Я.; Черпильської Л.Т., розглянувши в попередньому судовому засіданні адміністративну справу за позовом Житомирської спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернату І-ІІІ ступенів для глухих дітей Житомирської обласної ради до Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області про визнання протиправним розпорядження, що переглядається за касаційною скаргою Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області на постанову Житомирського окружного адміністративного суду від 15 лютого 2011 року та ухвалу Житомирського апеляційного адміністративного суду від 25 травня 2011 року,

у с т а н о в и л а :

У липні 2010 року Житомирська спеціалізована загальноосвітня школа-інтернат І-ІІІ ступенів для глухих дітей Житомирської обласної ради (Школа) звернулася до суду з позовом до Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області (КРУ) про визнання незаконним розпорядження.

Зазначали, що оскаржуваним розпорядженням КРУ від 13 травня 2010 року № 124 зобов'язано зупинити операції з бюджетними коштами на рахунках Школи строком до 12 червня 2010 року.

Посилаючись на те, що бюджетне правопорушення, за яке застосовані зазначені санкції, встановлені ревізією КРУ помилково, просили оскаржуване розпорядження визнати протиправним.

Постановою Житомирського окружного адміністративного суду від 15 лютого 2011 року, залишеною без змін ухвалою Житомирського апеляційного адміністративного суду від 25 травня 2011 року позов задоволено.

У касаційній скарзі КРУ, посилаючись на порушення судами норм матеріального та процесуального права, просить оскаржувані рішення скасувати, а у задоволенні позову відмовити.

Заслухавши доповідача, здійснивши перевірку доводів касаційної скарги, матеріалів справи, колегія суддів вважає, що скарга задоволенню не підлягає.

Судами встановлено, що за результатами ревізії виконання кошторису доходів та видатків на утримання Школи за період з 01 квітня 2006 року по 01 лютого 2008 року складено акт від 06 травня 2008 року, яким зафіксовані порушення бюджетної дисципліни: нецільове використання коштів, яке полягає у витрачанні коштів не за тими кодами КЕКВ, на які вони виділялись кошторисом.

На підставі висновків акту, КРУ винесені чотири ідентичні розпорядження, якими зобов'язано зупинити операції з бюджетними коштами на рахунках Школи: № 119 від 09 червня 2008 року, № 206 від 27 жовтня 2008 року, № 116 від 25 травня 2009 року; та № 124 від 13 травня 2010 року.

Законність останнього з перелічених розпоряджень є предметом цього спору.

Також встановлено, що перше із зазначених розпоряджень винесено на підставі пункту 6 Порядку зменшення бюджетних асигнувань та повернення коштів у разі

нецільового використання бюджетних коштів у поточному чи минулих роках, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2006 року N 492 (Порядок, чинний на час винесення оскаржуваного розпорядження).

Три наступні розпорядження винесені на підставі пункту 11 згаданого Порядку як повторні.

Задовольнивши позов, суд першої інстанції, а апеляційний суд погодившись з таким висновком, виходили з того, що незважаючи на очевидність порушення позивачем бюджетної дисципліни, застосування до нього санкцій вчетверте за те ж саме порушення є протиправним. Зазначений висновок судів базується на тому, що оскаржувана санкція нерозривно пов'язана з процедурою зменшення бюджетних асигнувань, а оскільки встановлено, що зазначена процедура в повній мірі не дотримана, відповідачем не недоведена доцільність зупинення операцій з бюджетними коштами вчетверте.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України погоджується з такими висновками судів.

З матеріалів справи вбачається, що відповідачем чотири рази за період 2008 –2010 років застосовано ідентичні санкції у вигляді зупинення операцій з бюджетними коштами за одні і ті ж порушення бюджетної дисципліни, які виявлені у 2008 році.

Відповідно до статті 120 Бюджетного кодексу від 21 червня 2001 року № 2542-III (чинного на час винесення оскаржуваного розпорядження КРУ) зупинення операцій з бюджетними коштами полягає у зупиненні будь-яких операцій по здійсненню платежів з рахунку порушника бюджетного законодавства. Механізм зупинення операцій з бюджетними коштами визначається Кабінетом Міністрів України. Зупинення операцій з бюджетними коштами можливе на термін до тридцяти днів, якщо інше не передбачено законом.

За змістом статті 118 цього ж Кодексу зазначений захід застосовується в тому числі органами КРУ у разі виявлення бюджетного правопорушення.

З системного аналізу Порядку, постанови Кабінету Міністрів України «Про механізм зупинення операцій з бюджетними коштами» та Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами, затвердженого наказом Державного казначейства України від 18 листопада 2002 року № 213 (чинних на час винесення оскаржуваного розпорядження КРУ), прийнятий відносно позивача захід може застосовуватись як самостійна санкція за порушення бюджетної дисципліни та як один з етапів комплексного заходу зі зменшення бюджетних асигнувань.

З матеріалів справи вбачається, що до позивача чотириразово застосовувались зупинення операцій з бюджетними коштами не як самостійна санкція, а як елемент процедури зменшення бюджетних асигнувань.

Згідно пункту 6 Порядку у разі встановлення факту нецільового використання бюджетних коштів контролюючий орган протягом десяти робочих днів з дати реєстрації акта, а в разі наявності заперечень (зауважень) розпорядника бюджетних коштів - з дати надання письмового висновку щодо таких заперечень (зауважень) подає до Мінфіну (місцевого фінансового органу, головного розпорядника бюджетних коштів) засвідчену підписом керівника контролюючого органу копію акта, що скріплений печаткою такого органу.

До акта додається довідка контролюючого органу про бюджетне правопорушення за формою та у порядку, що встановлюються Мінфіном.

Одночасно з поданням зазначених документів керівник контролюючого органу приймає в установленому законодавством порядку рішення про зупинення операцій з бюджетними коштами розпорядника бюджетних коштів, який вчинив бюджетне правопорушення, за відповідними кодами економічної класифікації видатків та відповідною бюджетною програмою (функцією).

За правилами пункту 11 Порядку якщо протягом 30 днів після прийняття рішення про зупинення операцій з бюджетними коштами не прийнято рішення про зменшення

бюджетних асигнувань, контролюючим органом в установленому законодавством порядку може бути прийнято рішення про повторне зупинення операцій з бюджетними коштами.

Таким чином, КРУ має формальне право неодноразово застосовувати один і той самий захід за одне і те ж порушення бюджетної дисципліни.

В той же час, колегія суддів зазначає, що о в будь-якому разі рішення контролюючого органу повинно відповідати вимогам, встановленим частиною третьою статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно якої у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дій); розсудливо; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Колегія суддів вважає, що оскаржуване розпорядження правильно визнано судами протиправним, оскільки воно хоч формально і прийняте на підставі та у межах повноважень, що передбачені законодавством, проте не відповідає вищепереліченим вимогам, які ставляться до рішення суб'єкту владних повноважень.

Оскільки судами встановлено, що при попередніх аналогічних розпорядженнях відповідачем не вжито усіх необхідних заходів в процедурі зменшення бюджетних асигнувань, тобто кінцева мета, задля якої і застосовувались такі заходи, не досягнута, в тому числі з вини КРУ, то прийняття оскаржуваного розпорядження через два роки після виявлення відповідного порушення правильно розцінено судами як неправомірне.

Доводи, викладені в касаційній скарзі, зазначеного висновку не спростовують, повторюють аналогічні доводи заперечень на позов та апеляційної скарги, які були належним чином досліджені й оцінені судами, а тому не дають підстав вважати їх рішення такими, що ухвалені з порушеннями норм матеріального або процесуального права.

Відповідно до статті 224 Кодексу адміністративного судочинства України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо визнає, що суди першої та апеляційної інстанцій не допустили порушень норм матеріального і процесуального права при ухваленні судових рішень чи вчиненні процесуальних дій.

На підставі викладеного, керуючись статтями 220, 223, 230 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів

у х в а л и л а :

Касаційну скаргу Контрольно-ревізійного управління в Житомирській області залишити без задоволення, а постанову Житомирського окружного адміністративного суду від 15 лютого 2011 року та ухвалу Житомирського апеляційного адміністративного суду від 25 травня 2011 року – без змін.

Ухвала набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копії особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута Верховним Судом України з підстав, у строки та в порядку, встановленими статтями 237, 238, 239-1 Кодексу адміністративного судочинства України.»

Якого засобу впливу за порушення бюджетного законодавства стосується вказана справа? Яке правило щодо порядку застосування цього заходу впливу було предметом оцінки у аналізованому судовому рішенні? До якого висновку прийшов суд з цього питання? Чи змінилася ситуація із застосуванням вказаного заходу впливу із останніми змінами до законодавства? Як, на Вашу думку, цей висновок узгоджується із теорією віднесення заходів впливу за порушення бюджетного законодавства до спеціальних санкцій самотійної фінансової відповідальності?

Задача 54. Комунальний заклад Львівської міської ради уклав договір на придбання за рахунок коштів місцевого бюджету товарів на суму 538 тис. грн.. Оформивши договір, накладну та інші супровідні документи разом з платіжним дорученням, подали їх до територіального управління Державної казначейської служби України за місцем свого обслуговування для проведення оплати через 20 днів після оформлення документів. Управління Державної казначейської служби України зафіксувало порушення порядку реєстрації бюджетних зобов'язань та у порядку ст. 117, 118 БК України винесло попередження.

Через 1 день, надіслало письмову відмову проводити оплату за вказаним зобов'язанням у зв'язку із порушенням Закону України «Про публічні закупівлі» (відсутність документів про проведення конкурсної процедури). Комунальний заклад оскаржив відмову Управління до суду з огляду на те, не може застосовуватися два заходи впливу за одне й те ж порушення, а також оскільки закупівля за кошти місцевого бюджету не є державною закупівлею. Решта ж вимог ст. 49 Бюджетного кодексу України («Здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних зобов'язань») були дотримані.

Яке рішення повинен прийняти суд? Обґрунтуйте.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 58-59, 70-72, 74-75, 83, 93, 97, 103, 109-110, 124, 128, 138, 145, 149, 171, 174, 186, 192, 221, 240, 244, 246-247, 251, 253, 256, 265, 285, 289, 297, 305, 313, 339-340, 349-354, 360-363, 366-373, 391; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Мета

Поглибити знання з питань визначення місця податкового права в системі фінансового права; проблем визначення предмета та методу податкового права. Окреслити систему податкового права та перспективи його розвитку в Україні.

Основні поняття теми

Податкове право, місце податкового права в системі фінансового права, предмет податкового права, метод податкового права, система податкового права.

План

1. Особливості податкового права як інституту фінансового права
2. Поняття і ознаки податку. Принципи та функції податку
3. Правовий механізм податку та його елементи
4. Поняття податкової системи України та її структура.
5. Принципи побудови податкової системи в Україні
6. Поняття, суть, зміст і функції податку. Правова природа податку з огляду на його юридичні ознаки та елементи
7. Види податків, зборів та інших обов'язкових платежів
8. Елементи юридичного складу податку
9. Платники податку:
 - платники податків, податкові агенти, податкові представники
 - фізичні особи-платники податків (резиденти та нерезидент, фізичні особи суб'єкти підприємницької діяльності, самозайняті особи)
 - юридичні особи - (резиденти та нерезиденти, відокремлені підрозділи юридичних осіб, великий платник податків)
 - права та обов'язки платників податку
10. Об'єкт оподаткування.
11. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування.

12. Порядок обчислення податку.
13. Ставка податку: поняття та види.
14. Податковий період
15. Строк та порядок сплати податку
16. Зміни строку сплати податку: розстрочка, відстрочка
17. Строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку
18. Поняття та зміст податкових правовідносин. Суб'єкти податкових правовідносин. Поняття, правовий статус контролюючих органів та органів стягнення в Україні.
19. Поняття зміст та структура податкового обов'язку, податкове зобов'язання та грошове зобов'язання платників податків в Україні.
20. Порядок ведення та складення податкової звітності.
21. Податкові консультації.
22. Порядок визначення сум податкового (грошового) зобов'язання. Порядок оскарження рішень, дій та бездіяльності посадових осіб контролюючих органів.
23. Поняття податкової декларації (розрахунку)
24. Порядок складання, подання та внесення змін до податкової звітності
25. Вимоги до підтвердження даних, визначених у податковій звітності
26. Податкові пільги: поняття та види. Спеціальні податкові режими
27. Співвідношення податку, збору та інших обов'язкових платежів
28. Система податкових органів України та їх компетенція
29. Відповідальність за порушення податкового законодавства
30. Порядок виконання податкового обов'язку.
31. Поняття та зміст інституту податковий борг. Форми правових вимог щодо сплати податків і зборів.
32. Гарантії забезпечення виконання податкового зобов'язання і погашення податкового боргу: поняття, особливості і види.
33. Податкова застава.
34. Адміністративний арешт активів платника податку.
35. Розстрочення (відстрочення) сплати грошових зобов'язань (податкового боргу). Списання безнадійного податкового боргу.
36. Поняття податкового контролю та способи його здійснення.
37. Поняття та зміст обліку платників податків та об'єктів оподаткування в Україні.
38. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів.
39. Поняття, види та порядок проведення податкових перевірок.
40. Поняття та види юридичної відповідальності за податкові правопорушення.
41. Фінансова відповідальність: підстави, санкції.

Контрольні питання

1. Вкажіть поняття податкова система та система оподаткування
2. Охарактеризуйте джерела податкового права. Дайте характеристику податкового закону як джерела податкового права.
3. Розкрийте зміст норм Конституції України, які закріплюють конституційні основи податкового права.
4. Перерахуйте основні засади податкового законодавства? (ст. 4 ПК України). Які принципи податкового права були виділені ще у XVI ст. та їх співвідношення зі сучасними принципами податкової системи України?
5. Дайте визначення поняття об'єкт оподаткування. Назвіть види об'єктів оподаткування визначених у Податковому кодексі України ?
6. Що являють собою податок і збір, які юридичні ознаки, властиві їм?
7. У чому проявляється специфіка норм податкового права?
8. Що входить до складу податкових правовідносин, які їхні особливості?
9. Хто може виступати в якості учасників податкових правовідносин?
10. Які основні елементи оподаткування (закону про податок)?

11. Що розуміють під джерелом сплати податку? Як воно співвідноситься з об'єктом оподаткування?
12. Назвіть джерела виконання податкових зобов'язань (погашення податкового боргу) за законодавством України.
13. Що розуміють під базою оподаткування? Як вона співвідноситься з об'єктом оподаткування?
14. Що таке одиниця виміру бази оподаткування? Як може бути виражена одиниця виміру бази оподаткування?
15. Що таке податкова ставка? Які види ставок використовуються у фінансовій практиці? Що таке базові та граничні ставки податку? Абсолютні та відносні ставки податку?
16. Що таке податковий (звітний) період? Які податкові періоди вам відомі?
17. Що таке податкова декларація за Податковим кодексом України?
18. Які строки подання податкових декларацій визначено Податковим кодексом?
19. Чи є обов'язковим для всіх платників податку подання податкової звітності в електронному вигляді до контролюючого органу ?
20. Чи є платними (або безкоштовними) послуги з придбання сертифікатів відкритих ключів з 2011 року необхідні великим та середнім платникам податків для подання податкової звітності в електронному вигляді?
21. Ким повинна бути підписана податкова декларація? (стаття 48 ПК України)
22. Що таке строк сплати податку? Як встановлюються строки сплати податків в Україні?
23. Чи дозволяється розстрочення та відстрочення сплати податкового боргу
24. Від чого за Податковим кодексом залежить строк сплати податку? Які строки сплати закріплені в даному нормативно-правовому акті?
25. Що розуміють під податковими пільгами?
26. Які різновиди податкових пільг передбачає чинне законодавство?
27. Які спеціальні податкові режими існують в Україні?
28. Розкрийте зміст принципу загальності оподаткування.
29. В чому зміст принципу стабільності податкового законодавства відповідно до Податкового кодексу України, та його співвідношення з правилами подання і розгляду законопроектів, що впливають на показники бюджету, та введення в дію таких законів, передбачених Бюджетним кодексом України (ст.27 БК України) ?
30. Який зміст принципу рівномірності та зручності сплати податків?
31. Що означає соціальна справедливість податків?
32. В чому зміст презумпції правомірності рішень платника податку? В яких ще статтях ПК України крім статті 4 закріплюється дана засада податкового законодавства?
33. В чому полягає засада фіскальної достатності податкового законодавства?
34. В чому полягає економічність оподаткування як засада податкового законодавства?
35. В чому полягає стабільність податкового законодавства?
36. Які правила співвідношення податкового законодавства з іншими законодавчими актами закріплює ПК України? (ст. 5 ПК України)?
37. Які функції виконують податки? Розкрийте їх зміст.
38. Класифікуйте податки за різними критеріями.
39. Назвіть специфічні ознаки податку, які розкривають його правову природу.
40. Чим податки відрізняються від зборів та інших неподаткових платежів?
41. Що означає обов'язковість податку?
42. Що означає адресність податків до бюджетів?
43. Що означає безеквівалентність (індивідуальна безвідплатність) податку?
44. Що означає регулярність і строковість сплати податку?
45. Що означає законодавча правова основа податку? В чому виражаються особливості правових форм фінансової діяльності держави по встановленню податків?
46. Що таке державні доходи і яка їхня система?
47. Що становить правову основу державних доходів?
48. За яких підстав може бути здійснено класифікацію державних доходів?
49. У чому полягає різниця між собою податкові та неподаткові доходи держави?
50. Які види надходжень грошових коштів зараховуються до складу державних (місцевих) доходів на добровільних засадах?

51. Які види надходжень грошових коштів у складі державних (місцевих) доходів є обов'язковими платежами?
52. Що таке безоплатні перерахування і регулюючі доходи?
53. Які органи державної влади формують систему доходів держави?
54. Чи можуть позикові кошти формувати доходи держави?
55. Хто визнається платником податків за Податковим кодексом України?
56. Яка система податків з фізичних осіб в Україні?
57. Що є об'єктом оподаткування податком з доходів фізичних осіб?
58. Що таке оподатковуваний сукупний дохід і неоподатковуваний мінімум доходів з податку з доходів фізичних осіб, які їх розміри?
59. Які діють ставки по податку з доходів фізичних осіб?
60. Який механізм виконання обов'язків по сплаті податків з фізичних осіб?
61. Вкажіть поняття та структуру податкових правовідносин, підстави їх виникнення, зміни та припинення.
62. Проведіть розмежування між поняттями «податковий обов'язок», «податкове зобов'язання» та «грошове зобов'язання у податкових правовідносинах».
63. Назвіть контролюючі органи в сфері погашення зобов'язань платників податків.
64. Назвіть органи стягнення в Україні.
65. Назвіть правові підстави виникнення, зміна і припинення податкового обов'язку.
66. Вкажіть поняття фінансової звітності та бухгалтерського обліку.
67. Що таке податкова декларація, назвіть її основні структурні елементи.
68. Вимоги до оформлення та подання податкової декларації
69. Вкажіть особи, які несуть відповідальність за складення податкової звітності
70. Які строки подання податкової звітності передбачено чинним податковим законодавством ?
71. Вкажіть передбачені законодавством підстави та порядок внесення змін до податкової звітності.
72. Дайте визначення податкової консультації та вкажіть її ознаки.
73. Які види податкових консультацій передбачає ПК України?
74. Які наслідки застосування податкових консультацій за законодавством України??
75. Який строк звернення платника податків з позовом до адміністративного суду щодо оскарження рішення контролюючого органу про нарахування податкового зобов'язання виходячи з положень КАС України?
76. Який строк подання скарги в адміністративному порядку?
77. У чому полягає правове значення податкової декларації?
78. Які юридичні особи є великими платниками податків відповідно до норм Податкового кодексу України? Який порядок обліку в контролюючих органах великих платників податків?
79. Розмежуйте правовий статус податкових агентів та представників платників податків як суб'єктів податкових правовідносин.
80. Які податки для юридичних осіб передбачені українським законодавством?
81. Що є об'єктом оподаткування з податку на додану вартість?
82. Які ставки застосовуються з податку на прибуток підприємств і організацій і в якому порядку вони встановлюються?
83. Чи впливає обсяг фонду оплати праці на суму платежів з податку на прибуток підприємств і організацій?
84. До якої групи податків відносяться акцизи?
85. Що спільного між податком на додану вартість і акцизами? Чим вони відрізняються?
86. Які суб'єкти податку на майно підприємств, яке майно не обкладається цим податком?
87. У чому полягає специфіка спрощеної системи оподаткування?
88. Кому і за яких умов передбачено надання податкового податкового кредиту?
89. Який порядок встановлення і використання пільг з податків?

90. Дайте визначення податкового зобов'язання та податкового боргу? Як співвідносяться ці поняття?
91. Назвіть способи забезпечення виконання податкового боргу?
92. Вкажіть умови виникнення права податкової застави?
93. Вкажіть умови припинення права податкової застави?
94. В чому відмінність між податковою заставою активів платника податків та їх арештом?
95. У яких випадках майно платника податку звільняється з податкової застави відповідно до норм Податкового кодексу?
96. За яких обставин може бути застосовано адміністративний арешт майна?
97. Що є джерелами погашення податкового боргу за рішенням органу стягнення відповідно до Податкового кодексу України?
98. Чи може стягнення дебіторської заборгованості належати до основних джерел погашення податкового боргу відповідно до Податкового кодексу?
99. Чи підлягає погашенню податковий борг юридичної особи за рахунок майна засновників у зв'язку з недостатністю майна такої юридичної особи відповідно до норм Податкового кодексу?
100. Чи поширюються вимоги Податкового кодексу України щодо погашення податкового боргу на банкрутів?
101. Дайте визначення розстрочення та відстрочення податкового зобов'язання. У чому полягає відмінність між зазначеними поняттями?
102. Які суб'єкти та в якому порядку повноважні приймати рішення про розстрочення чи відстрочення грошового зобов'язання чи податкового боргу?
103. Перелічіть підстави для дострокового розірвання договорів розстрочення та відстрочення податкового зобов'язання?
104. Що слід розуміти під «безнадійним податковим боргом»?
105. Який законодавчий порядок списання безнадійного податкового боргу?
106. Дайте визначення поняттю «податковий контроль» відповідно до ст.61 Податкового кодексу України.
107. У яких видах здійснюється податковий контроль?
108. Які види податкових перевірок передбачені податковим кодексом України?
109. Що таке документальна планова виїзна податкова перевірка?
110. Що є предметом податкових перевірок?
111. Що таке документальна позапланова виїзна податкова перевірка?
112. Назвіть перелік обставин, що надають право контролюючим органам здійснювати документальну позапланову виїзну перевірку?
113. Назвіть характерні особливості камеральної перевірки
114. За яких обставин проводиться фактична перевірка?
115. Розкрийте характерні риси електронних перевірок
116. Які підстави надіслання письмових запитів платнику податків визначені у Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1245?
117. Як співвідносяться між собою підстави проведення позапланових документальних перевірок та надіслання письмових запитів контролюючих органів? Які висновки Вашого аналізу?
118. Які особливості участі підрозділі податкової міліції у податкових перевірках?
119. Який порядок оформлення результатів документальної виїзної перевірки (зазначте окремо особливості оформлення актів, довідок, зауважень, заперечень, повідомлень-рішень)?

120. Якщо предметом позову є скасування акта перевірки суб'єкта владних повноважень, то провадження у справі слід закривати чи розглядати позовні вимоги по суті та відмовляти в позові?
121. Чи змінюється статус податкового боргу на статус податкового зобов'язання в разі оскарження суб'єктом підприємницької діяльності податкового повідомлення-рішення, яким визначено це зобов'язання?
122. Які види відповідальності передбачено за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи?
123. Вкажіть поняття податкового правопорушення згідно з Податковим кодексом України
124. Які ознаки податкових правопорушень?
125. Які адміністративні та кримінальні стягнення передбачені за порушення податкового законодавства?
126. Санкції, передбачені Кримінальним кодексом України за податкові правопорушення.
127. Яким чином нараховуються фінансові стягнення. Чи є штраф базою для нарахування фінансових стягнень?

Ситуаційні задачі або вправи

1. Згідно зі ст. 67 Конституції України кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.
2. Чи стосується ця вимога юридичних осіб-платників податків? Якими нормативними актами встановлюється даний обов'язок стосовно юридичних осіб?
3. Виходячи зі змісту Податкового кодексу України, наведіть по декілька прикладів матеріальних, процесуальних, регулятивних, охоронних, зобов'язуючих, забороняючих та уповноважуючих податково-правових норм. Наведіть конкретні приклади та вкажіть, в чому виявляються особливості таких правових норм.
4. Проаналізуйте з точки зору відповідності чинному законодавству текст наведеної нижче телеграми, розісланої Державною податковою інспекцією 11 березня 2018 року підприємствам міста: «Керівникові підприємства. Згідно з Наказом № 51 від 18.02.18 р. ДПС у Рівненській області доводить до Вашого відома планове завдання з податку на прибуток на березень у сумі 120 тис. грн. з оплатою до 25.03.18 р.».
5. Який порядок встановлення відміни податків, зборів, інших платежів, встановлення та зміна податкових ставок, механізму справляння податків і зборів. Знайдіть та зазначте 3 приклади порушення встановленого порядку?
6. Перерахуйте доходи, що надходять від використання, продажу або іншого оплатного відчуження майна, що перебуває у державній або комунальній власності. Розкрийте відмінності між цими відами доходів.
7. Назвіть види податкових і неподаткових державних доходів, наведіть приклади по кожному з видів.
8. Розкрийте повноваження державних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади з формування державних доходів.
9. Поясніть, що представляють собою доходи позабюджетних і цільових бюджетних фондів. Чи формують вони систему доходів держави?
10. Поясніть, в яких випадках, в яких межах і на який термін можуть передаватися державні доходи для формування доходів інших рівнів.
11. Вкажіть, за якими нормативами і в якому обсязі НБУ формує державні доходи.
12. Чи існують відмінності між штрафами, як складової частини податкових доходів, і адміністративними штрафами, як складової неподаткових доходів? Наведіть приклади.
13. Дайте визначення таким поняттям: «централізовані державні доходи» і «децентралізовані державні доходи». Розкрийте їх зміст.

14. Поняття «податок» і «збір» є основними поняттями законодавства про податки і збори. На основі аналізу їх ознак укажіть їх основні відмінності.
15. Чи є, на Вашу думку, різниця між поняттями «суб'єкти податкових відносин» і «учасники податкових відносин»? Дайте відповідь, спираючись на норми Податкового кодексу України.
16. На основі чинного законодавства розкажіть, які види податків встановлені в Україні. Як Ви вважаєте, чи можуть органи місцевого самоврядування самостійно встановлювати податки і збори? Якщо можуть, то розкрийте порядок їх встановлення.
17. Назвіть елементи податкових правовідносин, перерахуйте групи цих правовідносин, розкрийте функції органів виконавчої влади з регулювання податкових правовідносин.
18. Податкові правовідносини можуть виникати між:
 - органом (посадовою особою) виконавчої влади та платниками податків;
 - органом законодавчої влади і платником податків;
 - між платниками податків;
 - між фізичною та юридичною особою;
 - між кредитним органом і податковим органом.
 Вкажіть правильні відповіді.
19. Перерахуйте джерела, що формують законодавство про податки і збори.
20. Податок або збір можуть вважатися встановленими з моменту оприлюднення. Чи згодні Ви з цією думкою? Обґрунтуйте свою точку зору.
21. Вкажіть, які із запропонованих ставок податку на прибуток підприємств діють в Україні в даний час (якщо такі є):
 - а) ставка, що зараховується до державного бюджету: 13%; 11%; 9%;
 - б) ставка, що зараховується до місцевого бюджету:
 - від прибутку підприємства: 22%; не більше 19%; не більше 15%;
 - від посередницьких угод юридичних організацій і страховиків (ін.): не більше 25%; не більше 30%; не більше 27%.
22. Дайте юридичну характеристику акцизам відповідно до основних елементів ПКУ.
23. Відомо, що спрощена система оподаткування малих підприємств вводить єдиний податок. Виходячи з цього дайте відповіді на наступні питання:

Які основні податки об'єднують єдиний податок?

Як і ким визначається об'єкт оподаткування і що їм є?

У чому, на Вашу думку, проявляються особливості застосування спрощеної системи оподаткування?
24. Перерахуйте загальні правила встановлення і використання пільг. Розкрийте, які пільги передбачені за основними податками з юридичних осіб в Україні.
25. Дайте узагальнену юридичну характеристику податку з доходів фізичних осіб відповідно до основних елементів Податкового кодексу України (платники податків, об'єкт оподаткування, ставки, пільги).
26. Розкрийте особливості оподаткування доходів за місцем основної роботи, служби, навчання і доходів від підприємницької діяльності. На основі аналізу вкажіть основні відмінності оподаткування за даними об'єктами, якщо такі є.
27. На основі аналізу норм, що регулюють сплату податку з доходів фізичних осіб вкажіть, який перелік доходів не включається до сукупного доходу; визначте, в яких випадках і в яких розмірах зменшується сукупний дохід.
28. Дайте юридичну характеристику податку на майно фізичних осіб відповідно до основних елементів, визначених Податковим кодексом України.
29. Фізична особа не виконала в установлений термін обов'язки по сплаті податку на майно фізичних осіб. Визначте, у якому порядку буде стягуватися податок у даній ситуації.

30. Заповніть податкову декларацію виходячи зі свого сукупного річного доходу. В який термін і куди Ви повинні її представити?

31. Розкрийте юридичний склад податкового правопорушення на основі аналізу статей Податкового кодексу України.

32. Перерахуйте види податкових правопорушень, закріплених у Податковому кодексі України.

33. Проаналізуйте порядок застосування заходів податкової та адміністративної відповідальності за податкові правопорушення. Назвіть суб'єктів цих видів відповідальності.

34. Перерахуйте обставини, що виключають притягнення особи до відповідальності, і обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність за вчинення податкового правопорушення.

35. Назвіть особливості кримінальної відповідальності громадян за податкові правопорушення. Наведіть приклади складів податкових злочинів.

36. Назвіть загальні підстави застосування заходів дисциплінарної відповідальності за вчинення податкових правопорушень.

Задача 1. Фірма «Сокіл» реалізовувала косметичну продукцію на ринку протягом року і при цьому не вела податковий облік, не сплачувала податки, збори та інші податкові платежі, не надавала податкову звітність. Коли все це з'ясувалось, районна податкова інспекція визначила суму податкового обов'язку фірми «Сокіл» непрямым методом у розмірі 600 тис. грн.

Розкрийте зміст непрямого методу визначення податкового зобов'язання? Яким чином буде обчислена сума прихованого від оподаткування доходу? Як слід вирішити цю справу і які види відповідальності необхідно застосувати до правопорушників?

Задача 2. Платник податків Бородин був визнаний у судовому порядку обмеженим у цивільній дієздатності внаслідок зловживання спиртними напоями, але як платник податків Бородин мав у власності транспортний засіб, нерухоме майно та орендував земельну ділянку.

Яким чином буде формуватись податковий обов'язок цього громадянина?

Задача 3. Семирічна талановита співачка отримує суми грошових коштів у вигляді гонорару за виступи на концертах.

Яким чином і якою особою буде реалізовуватись обов'язок по веденню податкового обліку, сплаті податку, податковій звітності по грошовим надходженням цієї дитини?

Задача 4. Після закінчення процедури продажу активів платника податків фірми «Спрут» сума податкового боргу не була погашена і районна податкова інспекція визначила відповідальною за погашення остаточного податкового боргу фірми «Спрут» – третю особу – фірму «Глобус». Своє рішення районна податкова інспекція мотивувала тим, що фірма «Глобус» протягом 9-ти місяців до останнього дня граничного терміну погашення суми податкового зобов'язання фірми «Спрут» придбала від неї автотранспортні засоби за цінами, удвоє нижчими ніж ринкові, тобто 16 тис. грн., тоді як ринкова ціна складає 32 тис. грн.

Чи правомірні дії районної податкової інспекції і якщо так, то яким чином буде визначатися розмір остаточного боргу фірми «Спрут»?

Задача 5. Платник податків – суб'єкт підприємницької діяльності громадянин Голованов протягом останнього року своєї підприємницької діяльності мав великі збитки, внаслідок чого у нього не було можливості своєчасно і в повному обсязі виконати свій податковий обов'язок. Разом з тим він не припинив підприємницьку діяльність, тому що мав непогані перспективи на майбутнє. Голованов звернувся до районної податкової інспекції з проханням роз'яснити йому, які є в нього інші засоби виконання податкового обов'язку. У податковому органі Голованову запропонували наступні альтернативи: податковий кредит, податковий компроміс, податкове доручення.

Що це за податкові механізми і яким чином здійснюється їх регулювання? Чи мав платник податків Голованов на податкове роз'яснення у районній податковій інспекції? Які податкові механізми можливо застосувати в цій ситуації?

Задача 6. У Податковому кодексі при визначенні об'єкта оподаткування податком з доходів фізичних осіб відповідно до п. 164.2.12 статті 164 до складу загального місячного оподатковуваного доходу включаються кошти або майно (немайнові активи), отримані платником податку як хабар, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі згідно із законом, у сумах, визначені обвинувальним вироком суду, незалежно від призначеної ним міри покарання.

Чи можна вважати такі кошти доходом у розумінні п. 14.1.54 Податкового кодексу? Дайте правову оцінку вказаному положенню з точки зору їх правомірності і доцільності з огляду на характеристику податку як юридичної конструкції, що має свій склад?

Задача 7. Ознайомтеся із наведеними рішеннями судів (Єдиний державний реєстр судових рішень: Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38562362>

(витяг)

ВІННИЦЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Справа № 822/67/14

...

У Х В А Л А ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

15 квітня 2014 року

м. Вінниця

Вінницький апеляційний адміністративний суд у складі колегії:

...

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області на постанову Хмельницького окружного адміністративного суду від 11 лютого 2014 року у справі за адміністративним позовом Хмельницького прокурора з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері до Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області, виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області про визнання відмови незаконною та скасування рішень,

В С Т А Н О В И В :

в січні 2014 року Хмельницький прокурор з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері звернувся до Хмельницького окружного адміністративного суду з позовом до Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області, виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області про визнання незаконною відмови, скасування рішення 40 сесії 6 скликання міської ради від 05 березня 2013 року "Про організацію руху автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янець-Подільському", скасування рішення виконавчого комітету міської ради від 18 липня 2013 року №895 "Про встановлення плати за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у м. Кам'янець-Подільському".

Хмельницький окружний адміністративний суд постановою від 11 лютого 2014 року позов задовольнив частково.

Не погодившись з прийнятим рішенням, міська рада подала апеляційну скаргу, в якій просить скасувати постанову Хмельницького окружного адміністративного суду та прийняти нову, якою в задоволенні позову відмовити.

...

Так, Хмельницьким окружним адміністративним судом встановлено, що 05.03.2013 року Кам'янець-Подільською міською радою відповідно до [ст.25 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"](#), [Закону України "Про дорожній рух"](#), рішення виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради від 08.02.2013р. №120 "Про визначення виконавцем послуг з обслуговування платного проїзду по вул. Замковій комунальне підприємство "Комунтранссервіс" та протоколу громадських слухань з розгляду питання встановлення тарифу за проїзд автотранспорту в історико-архітектурній

частині міста по вул. Замковій від 09.01.2013 року прийнято рішення №87 "Про організацію руху автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янець-Подільському", відповідно до якого вирішено: організувати рух автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янці-Подільському шляхом встановлення плати за проїзд в межах визначеної зони; затвердити тимчасову схему меж зони платного проїзду автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янці-Подільському; КП "Комунтранссервіс" в межах визначеної зони платного проїзду встановити тимчасові автоматизовані комплекси контролю руху автотранспорту, відповідно до паспорту прив'язки тимчасових споруд; Департаменту економіки та розвитку інфраструктури міста винести на затвердження виконавчим комітетом Кам'янець-Подільської міської ради проект рішення "Про встановлення тарифу за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янці-Подільському"; КП "Комунтранссервіс" перераховувати до міського бюджету 75% щомісячного доходу від надання послуг з обслуговування платного проїзду по вул. Замковій.

18.07.2013 року виконавчим комітетом Кам'янець-Подільської міської ради відповідно до підпункту 2 пункту "а" ст.28, ст.52 [Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"](#), [Закону України "Про дорожній рух"](#), рішення сорокової сесії Кам'янець-Подільської міської ради від 05.03.2013р. №87 "Про організацію руху автотранспорту по вул. Замковій", рішення виконавчого комітету від 08.02.2013р. №120 "Про визначення виконавцем послуг з обслуговування платного проїзду по вул. Замковій КП "Комунтранссервіс", протоколу громадських слухань з розгляду питання встановлення тарифу за проїзд автотранспорту по вул. Замковій від 09.01.2013р., враховуючи лист КП "Комунтранссервіс" від 12.07.2013р. №14 прийнято рішення №895 "Про встановлення плати за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у м. Кам'янець-Подільському", відповідно до якого вирішено: встановити плату за проїзд автотранспорту по вул. Замковій в межах визначеної зони в розмірі 5,0 грн.; затвердити вартість абонентської картки за проїзд автотранспорту по вул. Замковій в межах визначеної зони; справляти плату за проїзд по вул. Замковій цілодобово без вихідних; не справляти плату за проїзд при умові наявності не лімітованої абонентської картки: - спеціального автотранспорту зі службовими державними номерними знаками під час виконання прямих службових обов'язків (пожежна охорона, швидка медична допомога, аварійний спеціалізований транспорт міських комунальних служб тощо); за повторне виготовлення не лімітованої абонентської картки абонент сплачує суму у розмірі 20,0 грн.; контроль за обігом не лімітованих абонентських карток покласти на виконавця послуг з обслуговування платного проїзду по вул. Замковій КП "Комунтранссервіс"; організаційному відділу довести рішення до відома мешканців міста через ЗМІ та офіційний сайт міської ради; рішення набирає чинності з 22.07.2013 року.

01.11.2013 року, за наслідками проведеної перевірки в порядку нагляду за додержанням законів у транспортній сфері, у зв'язку із розглядом звернення ОСОБА_4 та інших жителів м.Кам'янець-Подільський, в.о. Хмельницького прокурора з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері на підставі [статті 23 Закону України "Про прокуратуру"](#) внесено подання Кам'янець-Подільському міському голові, для винесення на розгляд сесії, з вимогою щодо скасування рішення 40 сесії Кам'янець-Подільської міської ради від 05.03.2013 року №87 "Про організацію руху автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янець-Подільському", а також рішення виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради №895 "Про встановлення плати за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у м. Кам'янець-Подільському" як таких, що суперечать вимогам закону.

...

Рішенням п'ятдесят третьої сесії шостого скликання від 10.12.2013р. №24/53 Кам'янець-Подільська міська рада відхилила подання Хмельницького прокурора з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері від 01.11.2013р. №107-2932 вих.№13, про що останнього повідомлено листом від 16.12.2013р. №1/02-25-3720.

Не погодившись з прийнятими рішеннями, а також з відмовою міської ради у їх скасуванні, позивач звернувся з адміністративним позовом до суду.

Частково задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив з того, що місцевий збір (плата за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у м. Кам'янець-Подільському), встановлений рішенням Кам'янець-Подільської міської ради від 05.03.2013 №87 "Про організацію руху автотранспорту по вул. Замковій у місті Кам'янець-Подільському" та рішенням виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради від 18.07.2013 №895 "Про встановлення плати за проїзд автотранспорту по вул. Замковій у м. Кам'янець-Подільському", не передбачений [ПК України](#), а тому рішення про його встановлення прийняті з порушенням вимог, що передбачені [Конституцією](#) та законами України.

Колегія суддів погоджується з висновком суду першої інстанції по суті спору, виходячи з наступного.

...

Відповідно до п. [1.1](#) ст. [1 ПК України](#) [Податковий кодекс України](#) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Згідно зі [ст. 69 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"](#) органи місцевого самоврядування відповідно до [Податкового кодексу України](#) встановлюють місцеві податки і збори. Місцеві податки і збори зараховуються до відповідних місцевих бюджетів у порядку, встановленому [Бюджетним кодексом України](#) з урахуванням особливостей, визначених [Податковим кодексом України](#).

П. [6.2](#) ст. [6 ПК України](#) збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Перелік місцевих зборів встановлений п. [10.2](#) ст. [10 ПК України](#), зокрема, до місцевих зборів належать: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

...

Разом з тим, встановлення такого місцевого збору, як плата за проїзд автотранспорту [ПК України](#) не передбачено.

Відповідно до п. [10.5](#) ст. [10 ПК України](#) установлення місцевих податків та зборів, не передбачених цим Кодексом, забороняється.

....

У Х В А Л И В :

апеляційну скаргу Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області залишити без задоволення, а постанову Хмельницького окружного адміністративного суду від 11 лютого 2014 року - без змін.

ЛЬВІВСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД П О С Т А Н О В А (витяг) І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

26 грудня 2013 року
813/9097/13-а

№

Львівський окружний адміністративний суд в складі: головуєчого - судді Хоми О.П., з участю секретаря судового засідання Сільник Н.Є., розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Львові адміністративну справу за позовом прокурора Городоцького району Львівської області до Городоцької районної ради про визнання протиправними дій і скасування рішення,
в с т а н о в и в :

Прокурор Городоцького району Львівської області (далі - Прокурор) 04.12.2013 року звернувся до суду з адміністративним позовом до Городоцької районної ради Львівської області (далі - Городоцька районна рада) з вимогою, з урахуванням заяви про зміну позовних вимог від 26.12.2013 року, визнати протиправним та скасувати рішення 26-ої позачергової сесії Городоцької районної ради від 02 грудня 2013 року № 503 «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні». В обґрунтування позовних вимог посиляється на те, що при прийнятті спірного рішення відповідач перевищив свої повноваження, чим порушив вимоги статті [19, 143 Конституції України](#), [статтю 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#), статті [10,12 Податкового кодексу України](#), статті [7 Закону України «Про міліцію»](#).

Прокурор в судовому засіданні позовні вимоги, з урахуванням заяви про зміну позовних вимог, підтримав з підстав, викладених в позовній заяві. Просив позов задовольнити повністю.

Представники відповідача Бурий Р.І., Рап О.Я. в судовому засіданні позов визнали частково, а саме: щодо пунктів 1, 3 та 4 Городоцької районної ради від 02 грудня 2013 року № 503, в решті пунктів спірного рішення позову не визнали. Просили позов задовольнити в тій частині, що ними визнається.

Суд, заслухавши пояснення представників сторін, з'ясувавши обставини, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог та заперечень, дослідивши докази, якими вони обґрунтовуються, встановив наступні фактичні обставини та відповідні їм правовідносини.

02 грудня 2013 року відбулося засідання 26-ої позачергової сесії Городоцької районної ради Львівської області шостого скликання, рішенням № 501 якої затверджено порядок денний позачергової сесії.

Пунктом третім порядку денного значиться питання «Про засудження дій правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні».

За наслідками розгляду цього питання прийнято рішення № 503 «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні» (далі - рішення № 503).

Вказаним рішенням Городоцька районна рада вирішила:

- 1) Призупинити на необмежений термін рішення Городоцької районної ради №459 від 13.03.2009 року щодо делегованих повноважень Городоцькій РДА.
- 2) Враховуючи неспроможність сплачувати оренду та комунальні послуги за орендовані приміщення в адміністративній будівлі Городоцької районної ради, розпочати процес розірвання договору оренди з Городоцькою РДА з подальшим вивільненням структурами останньої займаних приміщень.
- 3) Встановити місцевий податок (збір) на розповсюдження та продаж виробів із зображенням громадян Януковича В.Ф. та Азарова М.Я. в розмірі 660 неоподаткованих мінімумів.
- 4) Усім посадовим особам органів влади прибрати із службових приміщень портрети громадян Януковича В.Ф. та Азарова М.Я. як рудимент колишнього комуністичного, тоталітарного минулого відповідно до частин 1, 3 [статті 73 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#).

5) Вимагати ліквідації антинародного спецпідрозділу «Беркут», звільнення з органів МВС без права поновлення та притягнення до відповідальності керівництва підрозділу і всіх бійців, які брали участь в побитті дітей, журналістів та інших громадян на Майдані Незалежності в м. Києві.

З мотивувальної частини рішення слідує, що таке прийняте на підставі [статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування»](#).

Рішення № 503 оприлюднене в районній газеті Городоцького району Львівської області «Народна думка - часопис Городоччини» №47 (1900) від 04 грудня 2013 року (а.с.59). Вирішуючи спір, суд виходив з наступного.

Згідно частини 2 [статті 19 Конституції України](#) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією та законами України](#).

... згідно [Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#) до відання Городоцької районної ради належить вирішення питань виключно місцевого значення, які пов'язані з життєдіяльністю територіальної громади цього району Львівської області.

Даючи оцінку спірному рішенням Городоцької районної ради від 02 грудня 2013 року № 503 в цілому та кожному з його пунктів, суд встановив таке.

Стосовно пункту 1 щодо призупинення на необмежений термін рішення Городоцької районної ради №459 від 13.03.2009 року щодо делегованих повноважень Городоцькій РДА під час розгляду спору з'ясовано, що в ньому було допущено технічну помилку в частині номеру та дати рішення відповідача, яким останній делегував Городоцькій РДА повноваження.

Як пояснили в судовому засіданні представники відповідача, фактично вказаним пунктом спірного рішення призупинено на необмежений термін всі повноваження, делеговані Городоцькій РДА рішенням Городоцької районної ради від 1998 року, точну дату та номер якого не вдалося встановити, яке було прийнято після прийняття [Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#). Крім цього, було призупинено повноваження щодо укладення договорів оренди земельних ділянок за межами с.Черляни (на території колишнього військового містечка), рішення про передачу яких приймається районною радою, які були делеговані Городоцькій РДА рішенням Городоцької районної ради №279 від 27.03.2008 року «Про делегування повноважень Городоцькій РДА щодо договорів оренди земельних ділянок».

Таким чином, пунктом 1 рішення № 503 Городоцька районна рада призупинила на необмежений термін всі делеговані Городоцькій РДА повноваження.

Питання, які вирішуються районними і обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях, передбачені [статтею 43 цього Закону](#).

Згідно пункту 27 вказаної статті виключно на пленарних засіданнях відповідних рад вирішуються питання прийняття рішень щодо делегування місцевим державним адміністраціям окремих повноважень районних, обласних рад.

Жодною [статтею цього Закону](#) чи будь-якого іншого закону районна рада не наділена правом призупиняти дію ні своїх рішень, ні повноважень, делегованих нею районній державній адміністрації.

Таким чином, Городоцька районна рада, прийнявши рішення про призупинення на необмежений термін свого рішення щодо делегованих повноважень Городоцькій РДА та фактично призупинивши всі делеговані районній державній адміністрації повноваження, діяла не у відповідності до наданих їй [законом](#) повноважень.

Стосовно пункту 3 щодо встановлення місцевого податку (збору) на розповсюдження та продаж виробів із зображенням громадян Януковича В.Ф. та Азарова М.Я. в розмірі 660 неоподаткованих мінімумів, суд зазначає, що частиною першою [статті 143 Конституції України](#) територіальній громаді села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування надано право, зокрема, встановлювати місцеві податки і збори відповідно до закону.

Вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні визначено [Податковим кодексом України](#) (далі - Податковий кодекс).

Відповідно до положень [статті 8 Податкового кодексу](#), в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори.

До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

[Статтею 12 Податкового кодексу](#) визначено повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних та міських рад щодо податків та зборів, відповідно до пункту 12.3. якої сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів у порядку, визначеному цим Кодексом.

Аналіз положень статей [8 та 12 Податкового кодексу](#), яка кореспондується з нормами частини першої [статті 143 Конституції України](#), свідчить, що чинним законодавством України районним радам не надано право встановлювати місцеві податки і збори, таким правом наділені лише сільські, селищні та міські ради.

[Статтею 10 Податкового кодексу](#) визначено виключний перелік місцевих податків та зборів. До місцевих податків належать: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиний податок, до місцевих зборів належать: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

При цьому, згідно пункту 10.5. установа місцевих податків та зборів, не передбачених цим Кодексом, забороняється.

Отже Городоцька районна рада пунктом 3 рішення №503 устала непередбачений [Податковим кодексом](#) місцевий податок, не маючи на це законного права.

Відповідно до вимог частини другої [статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України](#), в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Городоцькою районною радою не подано доказів правомірності прийняття спірного рішення, протиправність пунктів 1,3 та 4 якого відповідачем визнана в судовому засіданні. Щодо пунктів 2 та 5 представники відповідача пояснили, що ці пункти популістські та декларативні.

Крім цього, зазначили, що при затвердженні 02 грудня 2013 року рішенням №501 порядку денного 26-ої позачергової сесії Городоцької районної ради Львівської області шостого скликання було допущено помилку у формулюванні третього питання і замість «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні» воно записано як «Про засудження дій правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні». Ствердили, що обговорення відбувалося саме з питання «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні» і по цьому питанню було прийняте спірне рішення. Помилка у формулюванні порядку денного потягнула за собою помилку і протоколи сесії.

Відповідно до частини третьої [статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України](#), у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:

- 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України;
- 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;
- 3) обгрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
- 4) безсторонньо (неупереджено);
- 5) добросовісно;
- 6) розсудливо;
- 7) з дотриманням принципу рівності перед [законом](#), запобігаючи несправедливій дискримінації;
- 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
- 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
- 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Перевіривши спірне рішення Городоцької районної ради від 02 грудня 2013 року № 503 «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні», суд дійшов переконання, що це рішення прийнято без урахування вимог Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», [Закону України «Про міліцію»](#), [Податкового кодексу України](#) і з порушенням передбачених [статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України](#) принципів.

Згідно частини 10 [статті 59 Закону № 280/97-ВР](#) акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності [Конституції](#) або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

З урахуванням встановлення судом невідповідності спірного [рішення Конституції](#) та законам України, воно підлягає визнанню протиправним і скасуванню, а позов - задоволенню.

Керуючись ст. ст. [7-14, 69-71, 86, 87, 94, 159, 160-163, 167 Кодексу адміністративного судочинства України](#), суд

п о с т а н о в и в :

Позов задовольнити повністю.

Визнати протиправним та скасувати рішення 26-ої позачергової сесії Городоцької районної ради від 02 грудня 2013 року № 503 «Про запобігання протиправним діям правоохоронних органів та осіб, що на даний час обіймають вищі керівні посади в Україні».

Скасувати заходи забезпечення даного позову, вжиті ухвалою суду від 17 грудня 2013 року.

Апеляційна скарга на постанову суду першої інстанції подається протягом десяти днів з дня її проголошення. У разі застосування судом частини третьої [статті 160 цього Кодексу](#), а також прийняття постанови у письмовому провадженні апеляційна скарга подається протягом десяти днів з дня отримання копії постанови відповідно до частини другої [статті 186 Кодексу адміністративного судочинства України](#).

Зважаючи на вказані рішення, розкрийте ознаки місцевих податків та зборів та компетенцію місцевих рад у питаннях їхнього встановлення за чинним законодавством України? Чи погоджуєтесь Ви з аргументами, наведеними судами у своїх рішеннях? Які б рекомендації Ви могли надати суб'єктам владних повноважень щодо виправлення констатованих порушень?

Задача 8. Ознайомтесь з текстом Постанови Київського апеляційного адміністративного суду м. Києва від 10 грудня 2015 року у справі № 810/4152/15 (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/54300859>)

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Справа: № 810/4152/15

ПОСТАНОВА

Іменем України

10 грудня 2015 року

м. Київ

Київський апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів:

Головуючого судді:

Коротких А.Ю.,

суддів:

Ганечко О.М.

Літвіної Н.М.,

при секретарі

Некрасовій М.А.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Державної податкової інспекції у Києво-Святошинському районі Головного управління ДФС у Київській області на постанову Київського окружного адміністративного суду від 21 вересня 2015 року у справі за адміністративним позовом ОСОБА_3 до Державної податкової інспекції у Києво-Святошинському районі Головного управління ДФС у Київській області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, -

ВСТАНОВИВ:

Постановою Київського окружного адміністративного суду від 21 вересня 2015 року адміністративний позов задоволено повністю.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням, Державна податкова інспекція у Києво-Святошинському районі Головного управління ДФС у Київській області подала апеляційну скаргу, в якій просить суд апеляційної інстанції скасувати постанову суду першої інстанції та прийняти нове рішення, яким в задоволенні адміністративного позову відмовити повністю. Свої вимоги апелянт аргументує тим, що судом першої інстанції були неповно з'ясовані всі обставини, що мали суттєве значення для вирішення справи та допущені порушення норм матеріального права.

Заслухавши суддю-доповідача, учасників процесу, які з'явилися у судовому засіданні, дослідивши матеріали справи, колегія суддів дійшла висновку, що апеляційна скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судом першої інстанції встановлено, що в липні 2014 року ОСОБА_3 придбав транспортний засіб - автомобіль марки TOYOTA HIGHLANDER, легковий універсал-В, 2014 року випуску, з об'ємом двигуна 3456 куб.см., сірого кольору, реєстраційний номер НОМЕР_1, первинна державна реєстрація якого здійснена 04.07.2014 року, що підтверджується відповідним свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу серії НОМЕР_2.

Згідно з даними квитанції від 04.07.2014 року №КП8660/1 позивач сплатив податок у сумі 1099,70 грн., який підлягав сплаті за першу реєстрацію автомобіля на території України.

Податковим органом прийнято податкове повідомлення-рішення від 17.06.2015 року №19345-17, згідно з яким позивачу визначено суму податкового зобов'язання за платежем "транспортний податок з фізичних осіб" у розмірі 25000 грн.

Надаючи правову оцінку обставинам справи, колегія суддів зазначає наступне.

Згідно з пп. [14.1.163](#) п. [14.1](#) ст. [14 Податкового кодексу України](#) перша реєстрація транспортного засобу - реєстрація транспортного засобу, яка здійснюється уповноваженими державними органами України щодо цього транспортного засобу в Україні вперше.

Відповідно до пп. [267.1.1](#) п. [267.1](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту [267.2.1](#) пункту [267.2](#) статті [267 Податкового кодексу України](#) є об'єктами оподаткування.

Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см.

Відповідно до п. [267.4](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Згідно пп. [267.6.3](#) п. [267.6](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) органи внутрішніх справ зобов'язані до 01 квітня 2015 року подати контролюючим органам за місцем реєстрації об'єкта оподаткування відомості, необхідні для розрахунку податку.

Відповідно до пп. [267.6.1](#) п. [267.6](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) обчислення суми податку з об'єкта/об'єктів оподаткування фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника податку.

Згідно з пп. [267.6.2](#) п. [267.6](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) податкове повідомлення-рішення про сплату суми податку та відповідні платіжні реквізити надсилаються (вручаються) платнику податку контролюючим органом за місцем його реєстрації до 01 липня року базового податкового (звітного) періоду (року).

Нарахування податку та надсилання (вручення) податкових повідомлень- рішень про сплату податку фізичним особам - нерезидентам здійснюють контролюючі органи за місцем реєстрації об'єктів оподаткування, що перебувають у власності таких нерезидентів.

Сума визначеного транспортного податку, відповідно до пп. [267.8.1](#) п. [267.8](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#), фізичними особами сплачується протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення.

[Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII від 28 грудня 2014 року](#) не змінює вид податку, а запроваджує новий. Дані зміни до [Податкового кодексу України](#) були внесені в 2014 році.

Доводи позивача про те, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року, судом першої інстанції правомірно не прийняті до уваги, оскільки законодавець не змінює вид податку, **а запроваджує новий.**

Крім того, доводи позивача про те, що норми [Закону України № 71-VIII від 28 грудня 2014 року](#), який набрав чинності 01 січня 2015 року, розповсюджуються тільки на власників транспортних засобів, які придбані після 01 січня 2015 року, спростовуються змістом [статті 267 Податкового кодексу України](#). Згідно з нормою даної статті об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см незалежно від дати придбання.

Засобом забезпечення верховенства [Конституції України](#) є діяльність Конституційного Суду України щодо вирішення питань про відповідність [Конституції України](#) (конституційності) законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, а також правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Ця діяльність здійснюється Конституційним Судом України на підставі частини першої [статті 150 Конституції України](#), а також пункту 1 [статті 13 Закону України «Про Конституційний Суд України»](#).

Відповідно до [ст. 19 Конституції України](#) правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України.

Частиною 1 [ст. 9 Кодексу адміністративного судочинства України](#) встановлено, що суд при вирішенні справи керується принципом законності, відповідно до якого органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні посадові і службові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України.

З огляду на викладене, колегія суддів дійшла висновку про те, що оскаржуване податкове повідомлення-рішення від 17.06.2015 року №19345-17 є обґрунтованим та таким, що винесено відповідно до чинного законодавства.

Судом першої інстанції при ухваленні оскаржуваної постанови було неповно з'ясовано обставини справи та порушено норми матеріального права, що призвело до неправильного вирішення справи.

Беручи до уваги вищевикладене, колегія суддів, у відповідності до ч.2 [ст. 205 КАС України](#), приходить до висновку, що постанову суду першої інстанції необхідно скасувати та ухвалити нову постанову, якою в задоволенні адміністративного позову відмовити повністю.

Керуючись ст. ст. [160, 198, 202, 205, 207, 212, 254 КАС України](#), суд

ПОСТАНОВИВ:

Апеляційну скаргу Державної податкової інспекції у Києво-Святошинському районі Головного управління ДФС у Київській області задовольнити.

Постанову Київського окружного адміністративного суду від 21 вересня 2015 року скасувати та ухвалити нову, якою в задоволенні адміністративного позову відмовити повністю.

Постанова набирає законної сили у порядку, визначеному [ст. 254 КАС України](#), але може бути оскаржена до Вищого адміністративного суду України в порядку і строки, визначені [ст.212 КАС України](#).

Головуючий суддя:

Коротких А.Ю.

Судді:

Ганечко О.М.

Літвіна Н.М.

та Вищого адміністративного суду України від 30 серпня 2016 року у справі № 826/22028/15

(<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/60223298>)

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"30" серпня 2016 р.

м. Київ

K/800/8077/16

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів:

Головуючого

Голубєвої Г.К.

Суддів
Юрченко В.П.,

Сіроша М.В.

розглянувши в порядку письмового провадження **касаційну скаргу** ОСОБА_2 на ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 02 березня 2016 року та постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 11 січня 2016 року по справі № 826/22028/15 за позовом ОСОБА_2 до Державної податкової інспекції у Шевченківському районі Головного управління ДФС у місті Києві про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, -

ВСТАНОВИВ:

ОСОБА_2 звернувся до суду з позовною заявою до Державної податкової інспекції у Шевченківському районі Головного управління ДФС у місті Києві про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення № 4154-17 від 11 червня 2015 року.

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 11 січня 2016 року, залишено без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 02 березня 2016 року у даній справі в задоволенні адміністративного позову відмовлено.

Не погоджуючись з рішеннями судів попередніх інстанцій, позивач подав касаційну скаргу, в якій просить їх скасувати та прийняти нове рішення, яким задовольнити позовні вимоги, оскільки вважає, що постанову та ухвалу було прийнято з порушенням норм матеріального права та без належного врахування всіх обставин справи.

Перевіривши правильність застосування судами попередніх інстанцій норм матеріального та процесуального права, юридичної оцінки обставин справи, колегія суддів Вищого адміністративного суду України приходить до висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судами встановлено, що позивач є власником транспортного засобу марки LAND ROVER, моделі RANGE ROVER, загальний легковий універсал-В, об'єм двигуна 4949, рік випуску 2013, що підтверджується наявною у матеріалах справи копією свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу.

На виконання вимог пп. [267.6.1](#) п. [267.6](#) ст. [267](#) [Податкового кодексу України](#) відповідачем було прийнято податкове повідомлення-рішення № 4154-17 від 11 червня 2015 року, яким було нараховано позивачу транспортний податок у сумі 18750,00 грн.

Позивач, не погоджуючись з таким рішенням відповідача, оскаржив його до суду.

Відмовляючи у задоволенні позову, суди попередніх інстанцій виходили з того, що обов'язок сплати транспортного податку за 2015 рік визначений [Податковим кодексом України](#).

Колегія суддів не погоджується з висновками судів щодо правомірності оскаржуваного податкового повідомлення-рішення, виходячи з наступного.

01.01.2015 року набрав чинності [Закон України № 71-VIII від 28.12.2014 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи»](#), яким згідно зі [статтею 267 Податкового кодексу України](#) було введено новий транспортний податок.

Відповідно до пп. [267.1.1](#) п. [267.1](#) ст. [267](#) [Податкового кодексу України](#) платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті є об'єктами оподаткування.

Положення пп. [267.2.1](#) п. [267.1](#) ст. [267](#) [Податкового кодексу України](#) визначають, що об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см.

Базою оподаткування у відповідності до пп. [267.3.1](#) п. [267.1](#) ст. [267](#) [Податкового кодексу](#) є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті.

Згідно п. [267.4](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25000,00 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті.

Відповідно до пп. [267.5.1](#) п. [267.1](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#), базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Підпунктом [267.6.1](#) пункту [267.6](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) передбачено, що обчислення суми податку з об'єкта/об'єктів оподаткування фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника податку.

Згідно пп. [267.6.2](#) п. [267.6](#) ст. [267 Податкового кодексу України](#) податкове/податкові повідомлення-рішення про сплату суми/сум податку та відповідні платіжні реквізити надсилаються (вручаються) платнику податку контролюючим органом за місцем його реєстрації до 1 липня року базового податкового (звітного) періоду (року).

Щодо об'єктів оподаткування, придбаних протягом року, податок сплачується фізичною особою-платником починаючи з місяця, в якому виникло право власності на такий об'єкт. Контролюючий орган надсилає податкове повідомлення-рішення новому власнику після отримання інформації про перехід права власності.

Нарахування податку та надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень про сплату податку фізичним особам - нерезидентам здійснюють контролюючі органи за місцем реєстрації об'єктів оподаткування, що перебувають у власності таких нерезидентів.

Тобто, із набранням чинності вказаними положеннями [ПК України](#) 01.01.2015 року, власники транспортних засобів, які використовувалися до 5 років та об'ємом більше 3000 куб. см є платниками транспортного податку.

Разом з тим, надаючи правову оцінку висновкам судів щодо законності оскаржуваного податкового повідомлення-рішення, колегія суддів виходить з наступного.

Відповідно до п. [8.1](#) ст. [8 Податкового кодексу України](#) в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори.

Транспортного податку немає у переліку загальнодержавних податків та зборів (стаття [9 Податкового кодексу](#)). Поміж тим, відповідно до п. [9.4](#) ст. [9 ПК України](#) установа загальнодержавних податків та зборів, не передбачених цим Кодексом, забороняється.

У [статті 10 Податкового кодексу України](#), якою встановлено перелік місцевих податків, транспортний податок прямо не вказаний. Натомість є податок на майно (пп.10.1.1), який складається із 3 (трьох) різних податків, кожен із різними елементами податку, як їх визначено п. [7.1](#) ст. [7 Податкового кодексу України](#).

Так, відповідно до [ст. 265 Податкового кодексу України](#) (у редакції [Закону України від 28.12.2014 року № 71-VIII](#), що діє з 01.01.2015 року), податок на майно складається з: податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку; плати за землю.

Отже, транспортний податок згідно з [ПК України](#) є місцевим податком.

Водночас, особливість місцевих податків полягає в тому, що вони за законом не можуть бути встановлені безпосередньо рішенням Верховної Ради України.

Верховна Рада України може встановлювати тільки перелік дозволених до встановлення місцевими радами місцевих податків і дозволених граничних параметрів таких податків, а власне, встановлення місцевих податків, із дотриманням встановлених Верховною Радою критеріїв - є компетенцією відповідних місцевих рад.

Так, відповідно до п. [8.3](#) ст. [8 Податкового кодексу України](#) (у редакції, чинній на час прийняття оспорюваного податкового повідомлення-рішення), до місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Водночас, відповідно п. 4.4 ст. 4 [Податкового кодексу України](#) установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до цього [Кодексу Верховною Радою України](#), а також Верховною Радою Автономної Республіки Крим, сільськими, селищними, міськими радами у межах їх повноважень, визначених [Конституцією України](#) та законами України.

Тобто, безпосереднє встановлення місцевих податків (а, отже, і транспортного податку) віднесено [Податковим кодексом](#) до компетенції відповідних сільських, селищних, міських рад у межах їх повноважень.

Встановлення місцевих податків виключно відповідними рішеннями місцевих рад закріплено також п. 24 ч. 1 [ст. 26 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»](#) та [ст. 143 Конституції України](#).

Отже, Верховна Рада не може безпосередньо своїм рішенням запровадити такі податки як місцеві на відповідних територіях.

Так, відповідно до п. 10.3 статті 10 [Податкового кодексу України](#) місцеві ради в межах повноважень, визначених цим Кодексом, вирішують питання відповідно до вимог цього [Кодексу](#) щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Згідно п. 12.3 ст. 12 [Податкового кодексу України](#) сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів.

Встановлення місцевих податків та зборів здійснюється у порядку, визначеному цим Кодексом (пп. 12.3.1 п.12.3 ст. 12 [Податкового кодексу України](#)).

При прийнятті рішення про встановлення місцевих податків та зборів обов'язково визначаються об'єкт оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставки, податковий період та інші обов'язкові елементи, визначенні [статтею 7 цього Кодексу](#) з дотриманням критеріїв, встановлених [розділом XII цього Кодексу](#) для відповідного місцевого податку чи збору (пп. 12.3.2 п.12.3 ст. 12 [ПК України](#)).

Копія прийнятого рішення про встановлення місцевих податків чи зборів надсилається у десятиденний строк з дня оприлюднення до контролюючого органу, в якому перебувають на обліку платники відповідних місцевих податків та зборів (пп. 12.3.3 п.12.3 ст. 12 [Податкового кодексу України](#)).

При цьому, згідно з п. 12.5 ст. 12 [Податкового кодексу України](#) офіційно оприлюднене рішення про встановлення місцевих податків та зборів є нормативно-правовим актом з питань оподаткування місцевими податками та зборами, яке набирає чинності з урахуванням строків, передбачених пп. 12.3.4 ст. 12 цього [кодексу](#).

Відповідно пп. 12.3.4 п.12.3 ст. 12 [Податкового кодексу України](#) рішення про встановлення місцевих податків та зборів офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

Таким чином, місцеві ради за [ПК України](#) мають обов'язково встановити (відповідним рішенням місцевої ради) транспортний податок і вирішити питання (на власний розсуд), чи запроваджувати податок (і в яких розмірах) на майно, відмінне від земельної ділянки. Таке рішення має бути оприлюдненим до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

Згідно зі [ст. 3 Бюджетного кодексу України](#) бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України, становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року.

Отже, 2015 - це плановий період, а 2016 рік - вже бюджетний період.

Тобто, виходячи з наведених вище норм Кодексу, нові податки практично не можуть бути визнані обов'язковими до сплати принаймні в 2015 році, адже місцеві ради не приймали і не могли прийняти і офіційно оприлюднити до 15 липня 2014 року рішення про встановлення таких податків і зборів.

У той же час, пунктом [12.3.5](#) п. [12.3](#) ст. [12 ПК України](#) надалі встановлено, що у разі якщо сільська, селищна або міська рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів та акцизного податку в частині реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів, що є обов'язковими згідно з нормами цього [Кодексу](#), такі податки до прийняття рішення справляються виходячи з норм цього [Кодексу](#) із застосуванням їх мінімальних ставок, а плата за землю справляється із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передуює бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю.

Враховуючи значний об'єм законодавчої бази, яка регулює питання встановлення розміру, порядку адміністрування та сплати транспортного податку, зважаючи на суперечність, непослідовність та неузгодженість зазначених вище норм нормативно-правових актів, колегія суддів дійшла висновку про наявність неоднозначного (множинного) трактування прав та обов'язків платників податків у спірному випадку.

Основними засадами податкового законодавства є принципи, в яких визначено зміст і спрямованість правового регулювання податкових правовідносин.

Принципи, проголошені у [статті 4 Податкового кодексу України](#) повинні застосовуватися як на стадії встановлення податків, їх основних елементів, при внесенні змін до окремих елементів податку так і на стадії застосування норм, якими визначений обов'язок сплати податку.

Так, серед принципів, проголошених у вказаній нормі, є, зокрема, презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу (пп. [4.1.4](#) п. [4.1](#) статті [4 ПК України](#)).

Відповідно до п. [56.21](#) ст. [56 Податкового кодексу України](#) у разі, коли норма цього [Кодексу](#) чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі цього [Кодексу](#), або коли норми різних законів чи різних нормативно-правових актів, або коли норми одного і того ж нормативно-правового акта суперечать між собою та припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, рішення приймається на користь платника податків.

У свою чергу, принцип стабільності закріплений у пп. [4.1.9](#) п. [4.1](#) ст. [4 Податкового кодексу України](#) має на меті встановлення незмінних умов оподаткування, елементів податків протягом певного часу.

Так, згідно вказаної норми зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

За наведених обставин та особливостей правового регулювання, колегія суддів дійшла висновку, що застосування контролюючим органом положень [статті 267 ПК України](#) з метою оподаткування транспортним податком не може мати місце у 2015 році.

В іншому випадку, таке застосування не відповідало б положенням [статті 58 Конституції України](#), відповідно до якої закони та інші нормативно-правові акти не мають

зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

У [рішенні Конституційного Суду України від 09 лютого 1999 року №1-рп/99](#) акцентується увага на тому, що вищевказана конституційна норма допускає зворотню дію в часі лише нормативно-правових актів, які стосуються скасування чи пом'якшення відповідальності за правопорушення фізичних осіб.

У спірних правовідносинах колегія суддів застосує рішення Європейського суду з прав людини у справах «Серков проти України» (заява №39766/05), «Щокін проти України» (заяви №23759/03 та №37943/06), які відповідно до [статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»](#) підлягають застосуванню судами як джерела права.

Цими рішеннями було встановлено порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції, оскільки органи держаної влади віддали перевагу найменш сприятливому тлумаченню національного законодавства, що призвело до накладення на заявника додаткових зобов'язань зі сплати податку.

Отже, з урахуванням практики Європейського Суду з прав людини, яка сформувалась з питань імперативності правила про прийняття рішення на користь платників податків при існуванні неоднозначності у тлумаченні прав та/чи обов'язків такого платника, а також ролі рішень Європейського Суду з прав людини як джерела права в Україні, колегія суддів дійшла висновку про протиправність визначення позивачу податкового зобов'язання з транспортного податку на 2015 рік.

За таких обставин, враховуючи порушення судами попередніх інстанцій норм матеріального права, що призвело до ухвалення незаконних судових рішень, відповідно до [статті 229 Кодексу адміністративного судочинства України](#) є підставою для скасування цих рішень з прийняттям нового рішення, зокрема, про задоволення позову з наведених вище мотивів.

Керуючись ст.ст. 210 - 232 Кодексу адміністративного судочинства України, суд -
ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_2 задовольнити.

Скасувати ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 02 березня 2016 року та постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 11 січня 2016 року по справі № 826/22028/15.

Постановити нове рішення, яким позов задовольнити.

Визнати протиправним та скасувати податкове повідомлення-рішення № 4154-17 від 11 червня 2015 року.

Справу повернути до суду першої інстанції.

Постанова набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута Верховним Судом України в порядку передбаченому ст. [ст. 235 - 239 КАС України](#).

Що стало підставою для прийняття обидвох рішень ? Яка позиція є обґрунтованішою, на Вашу думку ?

Задача 8. До виконавчого комітету міської ради Л. з клопотанням звернулися батьки малолітнього Н. з проханням посприяти у наданні благодійної допомоги для лікування сина. Управління економічної політики міської ради Л. за дорученням міського голови підготувало та подало на розгляд проект рішення виконкому про надання на підставі повноважень, визначених ст. 12 Податкового кодексу України та п. 28 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» податкової пільги у формі звільнення від сплати податку з доходів фізичних осіб з коштів, отриманих батьками на лікування сина, у частині, що підлягає перерахуванню до місцевого бюджету.

Громадський активіст, що був присутній на засіданні, заперечив проти такого рішення, мотивуючи його відсутністю достатніх повноважень у виконкому для розгляду цього питання, оскільки таке відноситься до виключної компетенції місцевої ради. На що

керуючий справами виконкому міської ради Л. заперечив, пославшись на норму ухвали сесії міської ради Л. про делегування повноважень. Таким чином, рішення було прийнято.

Проаналізуйте ситуацію. Визначте правомірність дій виконкому міської ради Л. та підставність заперечень громадського активіста. Які подальші дії він повинен вчинити? Складіть відповідний документ.

Задача 9. У середній школі № 2 м. Львів на базі навчально-виробничого комбінату було організовано виробництво по виготовленню м'якої іграшки, а в столярній майстерні - напівм'яких стільців. Доходи від продажу продукції надходили на розрахунковий рахунок, відрахувань з них до місцевого бюджету не робилося. У ході перевірки фінансово-господарської діяльності школи директору було вказано на порушення - приховування частини доходу від підприємницької діяльності, яка повинна перераховуватися до місцевого бюджету, а також накладено адміністративний штраф.

Дайте аналіз ситуації, що склалася. Оцініть правомірність дій органу місцевого самоврядування щодо загальноосвітнього закладу.

Задача 10. Збори територіальної громади м. Ірпінь прийняли постанову про введення на території міста податку на перепродаж автомобілів, обчислювальної техніки, персональних комп'ютерів і комплектуючих до них.

Чи правомірне рішення місцевого органу влади? Якщо немає, то в якій частині?

Задача 11. ПАТ «Арко» не змогло виконати зобов'язань перед підприємством «Водолаз» з перевезення комплектуючих деталей для автомобілів та виявилось не в змозі відшкодувати збитки, понесені підприємством «Водолаз» в зв'язку зі зривом поставок. Податкова інспекція, переконавшись у неможливості ПАТ «Аргос» внести відповідний податок, подала позов до суду з метою визнання ПАТ «Арко» банкрутом. Підприємство «Водолаз» також подало позов до суду з проханням стягнути понесені ним збитки з ПАТ «Арко» в примусовому порядку. Дирекція ПАТ «Арко» подала до податкової інспекції заяву з проханням в якості забезпечення сплати податку прийняти в заставу наявні у ПАТ товарно-матеріальні цінності

Дайте юридичну оцінку діям усіх суб'єктів податкових правовідносин в даній ситуації. Інтереси якої організації будуть задоволені в першу чергу?

Задача 12. Підприємство «Уралнефтегаз» за бартерною угодою в обмін на сиру нафту придбало в Фінляндії товари народного споживання. При цьому в рахунку-фактурі вартість отриманого товару була зазначена в фінських марках. Директор «Уралнефтегаза» видав розпорядження реалізувати ці товари робітникам свого підприємства в гривнях за ціною значно нижчою, ніж вона визначалась в результаті перерахунку фінських марок за курсом НБУ в гривнях. Однак податкова інспекція стягнула з працівників підприємства податок на різницю ціни реалізованого товару від його номіналу.

Дайте юридичну оцінку діям податкової інспекції.

Задача 13. ПАТ «Грант» отримало від НБУ дозвіл на емісію цінних паперів, частина яких була реалізована своїм працівникам за ціною нижче їх номінальної вартості. Податкова інспекція включила в со-вокупний дохід працівників ПАТ суму, рівну номінальній вартості цінних паперів.

Чи є порушення в діях податкової інспекції?

Задача 14. ПАТ «Гігант-плюс» придбало партію побутової техніки. Вся партія, за винятком холодильника марки «Іній», була реалізована працівникам цього ж акціонерного товариства. Рада АТ двома роками пізніше прийняв рішення подарувати нереалізований холодильник, що не був до цього в експлуатації, закрійниці Холодовій «за відмінні показники в праці». З моменту покупки ціна холодильника «Іній» зросла в десять разів. Податкова інспекція включила до оподаткованого доходу Холодової суму, що дорівнює різниці між останньою і первісною вартістю холодильника. Холодова звернулася за консультацією в адвокатську контору, вважаючи дії податкової інспекції незаконними.

Чи можливо позитивне вирішення питання на користь Холодової?

Задача 15. Інспектор податкової інспекції надав громадянину Ільїну офіційну письмову консультацію щодо сплати прибуткового податку. Відповідно до консультації Ільїн заповнив податкову декларацію і сплатив податок. Згодом перевіркою було встановлено, що декларація заповнена неправильно і податок занижений. Податкова інспекція зажадала оплатити штраф і пеню, незважаючи на те, що все було зроблено відповідно до консультації.

Хто повинен у цьому випадку нести відповідальність? Чи правомірно звернення гр. Ільїна до суду з цього приводу?

Задача 16. У 2018 р. у ПАТ «ВІКНА» утворилася переплата з податку на прибуток (перераховані в бюджет суми авансових внесків значно перевищили суму фактично отриманого прибутку). Незважаючи на усні запити, районна податкова інспекція відмовилася повернути з бюджету зайво перераховані суми податку, хоча факт переплати нею підтверджений.

Чи правомірна така відмова? Які варіанти вирішення ситуації, що склалася?

Задача 17. На занятті з фінансового права студент сказав, що податки і збори - це різновиди платежів. Деякі студенти з ним не погодилися.

Яка Ваша думка з даного питання? Аргументуйте свою відповідь.

Задача 18. Верховною Радою України були внесені зміни до Податкового кодексу України, що встановили нові ставки та розширено базу оподаткування. Закону наданазворотня дія. На розвиток даних змін НБУ прийняв Постанову «Про порядок сплати та обрахування акцизів», яка також набирала чинності з моменту, на якій вказував законодавець у змінах до Податкового кодексу.

Дайте юридичну оцінку даної ситуації.

Задача 19. На іспиті з фінансового права студент, даючи юридичну характеристику податку на прибуток підприємств, сказав, що:

- платниками також є всі установи кредитної системи, в тому числі НБУ і його установи;
- основні засоби підприємств враховуються за балансовою вартістю;
- ставки податку встановлюються законодавчими органами України та місцевого самоврядування;
- сума податку обчислюється і вноситься до бюджету суб'єкта поквартально або, як виняток, раз на півроку.

Чи є відповідь студента правильною? Вкажіть помилки, якщо такі є.

Задача 20. Громадянин Аяксів за неподання до податкової інспекції декларації про доходи за попередній рік був підданий адміністративному стягненню у вигляді штрафу.

Визначте, які податкові санкції можуть бути накладені на Аяксів, в якому розмірі можливе стягнення штрафу. Якими нормативними актами передбачена відповідальність за дане правопорушення?

Задача 21. Сім'я Павік бажає переїхати на нове місце проживання з м. Маріуполь в м. Бровари, і, з метою придбання в м. Бровари квартири, вони будуть змушені продати квартиру, дачу, гараж.

Дайте юридичну консультацію Петровим: чи будуть суми, отримані від продажу даного майна, розглядатися як отримання доходу і включатися в сукупний річний дохід.

Задача 22. Поет Горенко дав згоду на видання його віршів в австрійському видавництві «Паблішинг», за умови отримання Австрією гонорару в розмірі, що становить 30 відсотків від суми, отриманої видавництвом від реалізації його книги. Належна сума авторського гонорару була перерахована на рахунок Горенко в банку «Лада» за вирахуванням стягнутого в Австрії податку. Податковий інспектор району включив гонорар Горенко в оподатковуваний податком сукупний дохід, оскільки останній не надав документи, що підтверджують стягнення податку в Австрії. Горенко подав скаргу на дії податкового інспектора.

Дайте юридичний аналіз ситуації, що склалася.

Задача 23. Податкова інспекція провела перевірку на будівельному підприємстві «Білдінг». При перевірці було встановлено, що роком раніше начальник будівельної ділянки Кирпичов отримав під звіт 5 млн. грн. на придбання цементу. Звіт про витрачання отриманої Кирпичовим суми не складався, а бухгалтерія підприємства списала її на збитки. Постановою податкової інспекції отримана Кирпичовим сума була включена в його сукупний дохід. Кирпичов подав скаргу до на податкову інспекцію.

Чи підлягає скарга Кирпичева задоволенню? Дайте юридичну оцінку законності дій податкової інспекції.

Задача 24. Розкриваючи особливості забезпечення дотримання сплати податку на доходи з фізичних осіб, студент сказав, що:

- фізичні особи повинні самі вести облік отриманих ними протягом року доходів;
- підприємства раз на півроку повинні надавати в податковий орган звіт про підсумкові суми нарахованих доходів і утримані суми податку;
- за несвоєчасне відрахування податку стягується пеня в розмірі 0,3-0,5% за кожен день прострочення;
- все суми податку перераховуються до державного бюджету;
- своєчасно не утримані суми стягуються податковими органами з накладенням штрафу в розмірі 15% або пені в розмірі 0,5% ставки рефінансування НБУ.

Проаналізуйте дану відповідь.

Задача 25. Громадянин Оборотов, займаючись індивідуальною підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, затримав виплату податку на рекламу за перший квартал поточного року. У другому кварталі того ж року місцева рада «з метою розвитку підприємництва» значно зменшила податок на рекламу. Податкова інспекція району зобов'язала Оборотова в установлений термін внести всю затриману суму податку. Оборотов оскаржив цю вимогу, погоджуючись сплатити податок, відповідний новий ставці, встановлений місцевою радою.

Яким чином може бути вирішена дана ситуація?

Задача 26. Підприємство «Сонце», у відповідності до положень чинного законодавства самостійно обчислює суму податкового зобов'язання, яку зазначає у податковій декларації та надає відповідні документи до податкових органів. 15.09.2018 року до підприємства надійшло податкове повідомлення-рішення, в якому вказувалася сума податкового зобов'язання, нарахованого місцевою податковою інспекцією. Серед іншого податкова інспекція мотивувала такий захід результатами проведення камеральної перевірки, внаслідок якої було виявлено арифметичні помилки у поданій підприємством «Сонце» податковій декларації, що призвело до заниження суми податкового зобов'язання. Адміністрація підприємства трактувала застосування такого заходу неадекватним і незаконним.

Схематично опишіть процедуру оскарження вказаного повідомлення-рішення державної податкової інспекції

Задача 27. ДПІ надала платнику податків індивідуальну податкову консультацію, платник податків не погодився з положеннями такої і оскаржив її до суду? Чи правомірні дії платника податків? Чи змінилася б ситуація якби оскарження стосувалося узагальнюючих податкових консультацій?

Проаналізуйте відповідну судову практику (Єдиний державний реєстр судових рішень - Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26011557>, <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/30579780>) та положення Податкового кодексу України, зокрема, в частині прав платників податків (ст. 17 ПК України).

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
ПОСТАНОВА (витяг)
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

«06» вересня 2012 р.

м. Київ

Київський апеляційний адміністративний суд у складі колегії суддів: головуєчого – судді Глушенко Я.Б., суддів Пилипенко О.Є., Романчук О.М., ... розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за адміністративним позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» до Державної податкової служби у м. Києві про скасування окремих положень податкової консультації, заапеляційною скаргою Державної податкової служби у м. Києві на постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 29 травня 2012 року,

встановив:

ТОВ «Лореаль Україна» звернулось у суд з позовом до ДПС у м. Києві, в якому просило скасувати окремі положення податкової консультації від 04.11.2011 року №10693/10/31-606.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 29 травня 2012 року позов задоволено.

Не погоджуючись з судовим рішенням, відповідач подав апеляційну скаргу, в якій просить скасувати постанову суду першої інстанції та ухвалити нове рішення про відмову в задоволенні позову.

Заслухавши суддю-доповідача, дослідивши матеріали справи та доводи скарги, колегія суддів вважає, що апеляційна скарга підлягає задоволенню, а постанова суду - скасуванню з огляду на таке.

Суд першої інстанції дійшов висновку про суперечність податкової консультації нормам [Податкового кодексу України](#) в частині, яка встановлює, що здійснювані позивачем виплати за послуги корпорації «Лореаль С.А.» (Франція) з надання персоналу не відносяться до складу валових витрат.

Проте, з таким висновком суду не можна погодитися.

Колегією суддів встановлено, що 30 вересня 2011 року позивач звернувся до ДПС України з проханням надати консультацію щодо податкового обліку витрат на оплату послуг з надання персоналу та їх відображення у податковій декларації з податку на прибуток підприємств.

Листом від 04.11.2011 року №10693/10/31-606 позивачу було надано відповідь, згідно якої виплати за послуги надання персоналу, здійснювані позивачем, до складу витрат не відносяться, оскільки відсутній зв'язок понесених витрат з господарською діяльністю платника податку.

Не погоджуючись з таким висновком податкового органу, суб'єкт господарювання звернувся з відповідним позовом до суду.

Обговорюючи правомірність позовних вимог, судова колегія приходить до наступного.

Згідно з п. п. 41.1.1. п. 41.1. [ст. 41 Податкового кодексу України](#), органи державної податкової служби є контролюючими органами щодо податків, які справляються до бюджетів та державних цільових фондів, крім зазначених у підпункті 41.1.2. цього пункту, а також стосовно законодавства, контроль за дотриманням якого покладається на органи державної податкової служби.

Відповідно до п.п. 14.1.172 п.14.1 [ст.14 Податкового кодексу України](#), податкова консультація - допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно-правового акта з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган.

Статтями [52](#) та [53 Податкового кодексу України](#) передбачені порядок надання та наслідки застосування податкових консультацій.

Відповідно із вищезазначеними нормами:

- за зверненням платників податків контролюючі органи безоплатно надають консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового законодавства;

- податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію;
- за вибором платника податків консультація надається в усній або письмовій формі;
- консультації надаються органом державної податкової служби, в якому платник податків перебуває на обліку;
- контролюючі органи мають право надавати консультації виключно з тих питань, що належать до їх повноважень;
- не може бути притягнуто до відповідальності платника податків, який діяв відповідно до податкової консультації, наданої у письмовій формі, зокрема на підставі того, що у майбутньому така податкова консультація була змінена або скасована;
- платник податків може оскаржити до суду як правовий акт індивідуальної дії податкову консультацію контролюючого органу, викладену в письмовій формі, яка, на думку такого платника податків, суперечить нормам або змісту відповідного податку чи збору;
- визнання судом такої податкової консультації недійсною є підставою для надання нової податкової консультації з урахуванням висновків суду.

Наслідком застосування податкової консультації згідно п.53.1 [ст.53 Податкового кодексу України](#) є те, що платника податку не може бути притягнуто до відповідальності, якщо він діяв відповідно до податкової консультації, наданої йому у письмовій або електронній формі, зокрема, на підставі того, що у майбутньому така податкова консультація була змінена або скасована.

Відповідно до п.53.3 [ст.53 Податкового кодексу України](#), платник податків може оскаржити до суду як правовий акт індивідуальної дії податкову консультацію контролюючого органу, викладену в письмовій або електронній формі, яка, на думку такого платника податків, суперечить нормам або змісту відповідного податку чи збору. Визнання судом такої податкової консультації недійсною є підставою для надання нової податкової консультації з урахуванням висновків суду.

Отже, [Податковий кодекс України](#) в якості підстав для визнання недійсною податкової консультації чітко визначає суперечність такої консультації нормам або змісту відповідного податку чи збору.

До того ж, з аналізу вищезазначених норм [Податкового кодексу України](#) вбачається, що податковій консультації не мають сили нормативно-правового акта, а тому не можуть вступати в конкуренцію з іншими рішеннями (нормативно-правовими актами чи правовими актами індивідуальної дії) суб'єкта владних повноважень, оскільки за юридичною природою є відмінними від останніх.

Така форма оприлюднення офіційного розуміння окремих положень законодавства, що регулює податкові правовідносини, не породжує для відповідних суб'єктів настання будь-яких юридичних наслідків, не впливає на їхні права та обов'язки, а також не є обов'язковою для виконання.

Окрім того, необхідною ознакою податкової консультації як предмета оспорювання в судовому порядку є її відповідність визначенню рішення (акта) суб'єкта владних повноважень в розумінні [КАС України](#), зокрема, породження юридичних наслідків для кола суб'єктів, яким це рішення адресовано.

Така ознака характерна для узагальнюючих податкових роз'яснень, які надають ДПА України та затверджуються її наказом (п.1.8. Порядку надання роз'яснень окремих положень податкового законодавства, затвердженого [наказом ДПА України від 12 квітня 2003 р. № 176](#)).

Оспорювана податкова консультація з приводу порядку обчислення валових витрат позивачем, яка надана податковим органом, не підпадає під предмет адміністративного позову, адже кваліфікуючою ознакою змісту такого, відповідно до положень [ст. 105 КАС України](#), є юридична значущість для особи рішення суб'єкта владних повноважень, тобто

безпосередня залежність виникнення, зміни чи припинення прав та обов'язків особи від такого рішення.

У даному випадку оспорювана податкова консультація не має наведеної ознаки, оскільки не носить обов'язкового характеру, не породжує для позивача жодних правових наслідків та не порушує його прав, свобод і інтересів. У разі ж донарахування товариству податкового зобов'язання, останнє не позбавлене можливості оскаржити відповідне податкове рішення до суду.

Таким чином, колегія суддів вважає, що податкові консультації за своїм змістом не є рішеннями суб'єкта владних повноважень, а також не є нормативно-правовими актами та не створюють і не припиняють права чи обов'язки особи, а є лише допомогою контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону. Жодних управлінських висновків оскаржувана податкова консультація не містить, вчинити будь-які обов'язкові дії позивачу вона не приписує, та відповідно не порушує права, свободи та інтереси осіб у сфері публічно - правових відносин.

З огляду на викладене, колегія суддів приходить до висновку, що доводи, викладені в апеляційній скарзі знайшли своє підтвердження, а тому в задоволенні позову слід відмовити у зв'язку з його необґрунтованістю.

Згідно зі ст.ст. [198](#) ч. 1 п. 3, [202](#) ч. 1 п. п. 4 [КАС України](#), за наслідками розгляду апеляційної скарги на постанову суду першої інстанції суд апеляційної інстанції скасовує її та ухвалює нове рішення, якщо визнає, що судом першої інстанції порушено норми матеріального або процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи.

Керуючись ст.ст. [160](#), [195](#), [196](#), [198](#), [202](#), [205](#), [207](#), [212](#), [254 КАС України](#), суд постановив:

Апеляційну скаргу Державної податкової служби у м. Києві задовольнити.

Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 29 травня 2012 року скасувати.

У задоволенні адміністративного позову Товариству з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» відмовити.

Постанова набирає законної сили з моменту проголошення та може бути оскаржена протягом двадцяти днів з дня складення в повному обсязі шляхом подання касаційної скарги безпосередньо до Вищого адміністративного суду України.

...

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

У Х В А Л А (витяг)

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

«01» квітня 2013 р.

м. Київ

K/9991/59150/12

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Головуючого - Моторного О.А., суддів – Борисенко І.В., Кошіля В.В., ... розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» на постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 06.09.2012 р. у справі № 2-а-5811/12/2670 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» до Державної податкової служби у м. Києві про скасування окремих положень податкової консультації № 10693/10/31-606 від 04.11.2011, - встановив:

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 29.05.2012 р. позов задоволено: скасовано консультацію Державної податкової адміністрації у м. Києві, викладену в листі за № 10693/10/31-606 від 04.11.2011, в частині, згідно з якою виплати Товариства з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» на користь корпорації «Лореаль С.А.»(Франція) за послуги з надання персоналу не відносяться до складу витрат.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 06.09.2012 скасовано постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 29.05.2012 та прийнято нову постанову, якою в задоволенні позову відмовлено.

В касаційній скарзі позивач просить скасувати постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 06.09.2012, залишивши в силі постанову суду першої інстанції, посиляючись на порушення судом апеляційної інстанції норм матеріального права.

Перевіривши правильність застосування судами попередніх інстанцій норм матеріального права, юридичної оцінки обставин справи, колегія суддів Вищого адміністративного суду України вважає, що касаційна скарга підлягає задоволенню, враховуючи наступне.

З матеріалів справи вбачається, що листом № 3137/11 від 30.09.2011 позивач звернувся до Державної податкової служби України з проханням надати консультацію щодо податкового обліку витрат на оплату послуг з надання персоналу та їх відображення у податковій декларації з податку на прибуток підприємства.

Листом №10693/10/31-606 від 04.11.2011 відповідач надав позивачу консультацію щодо податкового обліку витрат на оплату послуг з надання персоналу за договором про надання персоналу, укладеним 01.01.2011 позивачем з корпорацією «Лореаль С.А.», згідно висновків якої:

- виплати за послуги з надання персоналу, здійснювані позивачем, до складу витрат не відносяться, оскільки відсутній зв'язок понесених витрат з господарською діяльністю платника податку;

- витрати, пов'язані з виплатою заробітної плати персоналу, який перебуває у трудових відносинах із позивачем, враховуються у складі витрат при обчисленні об'єкта оподаткування відповідно до п. 142.1 [ст. 142 Податкового кодексу України](#).

Відмовляючи у задоволенні позову, суд апеляційної інстанції виходив з того, що податкові консультації за своїм змістом не є рішеннями суб'єкта владних повноважень, а також не є нормативно-правовими актами та не створюють і не припиняють права чи обов'язки особи, а є лише допомогою контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону. Жодних управлінських висновків оскаржувана податкова консультація не містить, вчинити будь-які обов'язкові дії позивачу вона не приписує, та відповідно не порушує права, свободи та інтереси осіб у сфері публічно-правових відносин.

Однак, колегія суддів, переглядаючи рішення судів попередніх інстанцій в касаційному порядку, не може погодитися з такими висновками суду апеляційної інстанції, беручи до уваги наступне.

Пп. 14.1.172 [ст. 14 Податкового кодексу України](#) визначено, що податкова консультація - допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно-правового акта з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган

Відповідно до п. 53.3 [ст. 53 Податкового кодексу України](#), платник податків може оскаржити до суду як правовий акт індивідуальної дії податкову консультацію контролюючого органу, викладену в письмовій або електронній формі, яка, на думку такого платника податків, суперечить нормам або змісту відповідного податку чи збору.

Визнання судом такої податкової консультації недійсною є підставою для надання нової податкової консультації з урахуванням висновків суду.

Частиною 1 [ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства України](#) передбачено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або інтереси.

Таким чином, для цілей судового оскарження [Податковий кодекс України](#) надає податковій консультації статус правового акта індивідуальної дії, який в розумінні [Кодексу](#)

[адміністративного судочинства України](#) є рішенням, що може бути скасоване або визнане нечинним.

Щодо твердження відповідача про те, що виплати за послуги з надання персоналу, здійснювані позивачем, до складу витрат не відносяться, оскільки відсутній зв'язок понесених витрат з господарською діяльністю платника податку, колегією суддів слід зазначити наступне.

...

Таким чином, суд першої інстанції дійшов вірного висновку, що витрати позивача на оплату послуг корпорації «Лореаль С.А.» з надання персоналу безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю позивача, а тому можуть бути враховані ним при визначенні об'єкта оподаткування.

...

За наведених обставин, колегія суддів погоджується з доводами скаржника, що у податковій консультації відповідач не підтвердив та не спростував позицію позивача щодо порядку податкового обліку витрат на оплату послуг з надання персоналу, а також, не обґрунтував свої висновки про те, що витрати позивача на оплату послуг з надання персоналу не пов'язані з його господарською діяльністю.

Згідно зі [статтею 226 Кодексу адміністративного судочинства України](#), суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасоване або змінене помилково.

Враховуючи вищевикладене, постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 06.09.2012 р. підлягає скасуванню із залишенням в силі постанови Окружного адміністративного суду міста Києва від 29.05.2012 р.

Керуючись статтями [221, 223, 226, 230, 231](#), ч. 5 ст. [254 Кодексу адміністративного судочинства України](#), суд - ухвалив:

Касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Лореаль Україна» задовольнити.

Постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 06.09.2012 р. скасувати, а постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 29.05.2012 р. залишити в силі.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення та може бути переглянута Верховним Судом України у випадках, встановлених [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

...

Узагалнить дану судову практику.

Задача 28. Громадянка Л. зареєструвала приватне підприємство «В.» по виробництву промислової продукції, яка і очолила його як єдиний засновник. Для початку діяльності громадянка Л. передала приватному підприємству «В.» у безоплатне користування частину підвалу свого будинку, комп'ютерну та іншу організаційну техніку, що оформила письмовим договором.

За наслідками планової перевірки ДПІ міста діяльності приватного підприємства «В.» громадянці Л. надійшло податкове повідомлення рішення про нарахування грошового зобов'язання по податку на доходи фізичних осіб на підставі отриманого доходу від передачі в оренду її майна. Громадянка Л. звернулася зі скаргою до начальника ДПІ області в якій посилаючись на відповідні документи (договір) заперечувала проти нарахування їй грошового зобов'язання, оскільки жодного доходу за договором від передачі майна не отримувала, а тому вважає, що відсутній об'єкт оподаткування за проведеним нарахуванням.

Скарга громадянки Л. була задоволена частково з огляду на те, що згідно з п.п. 170.1.2., 170.1.4. п. 170.1. ст. 170 ПК України доходи від надання в оренду нерухомості

оподатковуюються податковим агентом (орендарем) під час їх виплати за їх рахунок, а тому, штрафні санкції були виключені з суми грошового зобов'язання громадянки Л., а податкове зобов'язання щодо сплати ПДФО було розраховане відповідно до нормативних мінімальних розмірів орендної плати (пп. 170.1.2. п. 170.1. ст. 170 ПК України) та відповідно направлено нове податкове повідомлення-рішення.

Також на суму штрафних санкцій було направлено податкове повідомлення-рішення приватному підприємству «В.» за невиконання обов'язків податкового агента по сплаті ПДФО.

Чи правильним було рішення начальника ДПІ області ? Які подальші дії громадянки Л. та приватного підприємства «В.» ?

Задача 29. Проаналізуйте судову практику та вкажіть, яку правову позицію за результатами перегляду з мотивів неоднакового застосування законодавства Вищим адміністративним судом України сформулював Верховний Суд України (Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45985213>):

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 червня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі: головуєчого Панталієнка П.В., суддів: Волкова О.Ф., Гриціва М.І., Коротких О.А., Кривенди О.В., Маринченка В.Л., Самсіна І.Л., Терлецького О.О., - розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом публічного акціонерного товариства «Хмельницькгаз» (далі - Товариство) до Городоцької міжрайонної державної податкової інспекції Хмельницької області (далі - МДПІ), третя особа - Головне управління Державної казначейської служби України у Хмельницькій області (далі - ГУ Держказначейства), про визнання незаконним та скасування податкового повідомлення-рішення,

встановила:

У серпні 2012 року Товариство звернулося до суду із позовом, у якому просило визнати незаконним та скасувати податкове повідомлення-рішення МДПІ від 15 серпня 2012 року № 0001991501.

Суди встановили, що податковий орган 8 серпня 2012 року провів перевірку позивача з питань своєчасності сплати до бюджету податків і зборів, за результатами якої було складено акт від 8 серпня 2012 року № 147 «Про результати перевірки своєчасності сплати до бюджету податків та зборів» (далі - акт перевірки).

Згідно з актом перевірки платник порушив терміни сплати самостійно визначеного грошового зобов'язання по збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності протягом строків, визначених пунктом 57.1 статті 57 Податкового кодексу України (далі - ПК), за червень 2012 року.

Граничний термін сплати збору - 30 липня 2012 року, фактично сплачений він був 31 липня 2012 року, з порушенням терміну сплати в один день.

На підставі акта перевірки відповідач прийняв податкове повідомлення-рішення від 15 серпня 2012 року № 0001991501, яким до позивача застосував штрафні (фінансові) санкції (штрафи) на суму 5301 грн 34 коп. за порушення термінів сплати самостійно визначеного грошового зобов'язання по збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності протягом строків, визначених пунктом 57.1 статті 57 ПК.

Суди також установили, що Товариство 20 липня 2012 року подало до Чемеровецького відділення МДПІ податкову декларацію зі збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності за червень 2012 року, у якій самостійно визначило податкове зобов'язання за звітний період в сумі 53 014 грн 39 коп.

Платіжним дорученням від 30 липня 2012 року № 368 позивач здійснив оплату цього податкового зобов'язання до Державного бюджету України, проте помилково у платіжному дорученні зазначив рахунок ГУ Держказначейства, який призначений для сплати до Державного бюджету України податку на прибуток.

На підставі листа позивача від 31 липня 2012 року № 152 МДПІ цією ж датою, тобто 31 липня 2012 року, зарахувала податкове зобов'язання в сумі 53 014 грн 39 коп. на рахунок для сплати збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Хмельницький окружний адміністративний суд постановою від 12 вересня 2012 року, залишеною без змін ухвалою Вінницького апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 року, позов задовольнив.

Вищий адміністративний суд України постановою від 11 лютого 2015 року скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове - про відмову в позові.

Не погоджуючись із постановою суду касаційної інстанції, Товариство звернулось до Верховного Суду України із заявою про її перегляд з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.

Зокрема, Товариство в заяві посилається на неоднакове застосування судом касаційної інстанції пункту 57.1 статті 57, пункту 126.1 статті 126 ПК, частин четвертої та п'ятої статті 45 Бюджетного кодексу України (далі - БК), що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

На обґрунтування заяви додало копію ухвали Вищого адміністративного суду України від 14 травня 2014 року (справа № К/800/34547/13), яка, на думку Товариства, підтверджує неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах.

Так, у рішенні, наданому на підтвердження наведених у заяві доводів, суд касаційної інстанції погодився, зокрема, із висновком апеляційного суду про те, що визначення позивачем у платіжному дорученні помилкового коду бюджетної класифікації не є правовою підставою для висновку про несплату ним необхідної суми податку у визначений строк (занижений строк) та, як наслідок, для застосування штрафних (фінансових) санкцій.

Натомість у справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України, відмовляючи у задоволенні позовних вимог, виходив із того, що обов'язок зі сплати податків і зборів, а також з належного заповнення платіжних документів покладається виключно на платника податків, а тому допущення помилки у розрахунках із подальшим виправленням не може бути підставою для непритягнення такого платника до відповідальності за неналежне виконання податкових зобов'язань.

Усуваючи розбіжності у застосуванні пункту 57.1 статті 57, пункту 126.1 статті 126 ПК, частин четвертої та п'ятої статті 45 БК у подібних правовідносинах, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Відповідно до пункту 57.1 статті 57 ПК платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого цим Кодексом для подання податкової декларації, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

За правилом пункту 126.1 статті 126 ПК у разі якщо платник податків не сплачує узгоджену суму грошового зобов'язання протягом строків, визначених цим Кодексом, такий платник податків притягується до відповідальності у вигляді штрафу. Зокрема, при затримці до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, - у розмірі 10 відсотків погашеної суми податкового боргу.

Таким чином, за несплату платником податків узгодженої суми грошового зобов'язання у певний термін законодавець для такого платника передбачив негативні наслідки у вигляді штрафних санкцій.

Водночас колегія суддів зазначає, що згідно з пунктом 21-2 частини другої статті 29 БК збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності (якщо інше не встановлено законом про Державний бюджет України) належить до доходів загального фонду Державного бюджету України.

При цьому статтею 2 Закону України від 22 грудня 2001 року № 4282-VI «Про Державний бюджет України на 2012 рік» встановлено, що до доходів загального фонду Державного бюджету України на 2012 рік належать доходи державного бюджету, що визначені збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності).

При виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Державна казначейська служба України, діяльність якої спрямовується і координується через Міністра фінансів України, забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України (частина перша статті 43 БК).

А згідно із частиною п'ятою статті 45 БК податки і збори (обов'язкові платежі) та інші доходи державного бюджету визнаються зарахованими до державного бюджету з дня зарахування на єдиний казначейський рахунок.

Крім цього, пунктом 22.4 статті 22 Закону України від 5 квітня 2001 року № 2346-III «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено, що при використанні розрахункового документа ініціювання переказу вважається завершеним з моменту прийняття банком платника розрахункового документа на виконання.

У справі, яка розглядається, суди встановили, що 30 липня 2012 року - у строк, передбачений пунктом 57.1 статті 57 ПК, позивач здійснив оплату податкового зобов'язання в сумі 53 014 грн 39 коп. до Державного бюджету України, проте помилково у платіжному дорученні № 368 зазначив рахунок ГУ Держказначейства, який призначений для сплати до Державного бюджету України податку на прибуток, внаслідок чого МДПІ на підставі листа позивача від 31 липня 2012 року № 152 в цей же день зарахувала вказане податкове зобов'язання на правильний рахунок.

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що здійснення помилки під час перерахування узгодженої суми грошового зобов'язання до державного бюджету в строк, встановлений пунктом 57.1 статті 57 ПК, має кваліфікуватися як дія, хоча й помилкова. Відтак дії, які не містять ознак бездіяльності платника податків при сплаті узгодженої суми грошового зобов'язання, не можуть бути підставою для застосування штрафів, передбачених пунктом 126.1 статті 126 ПК.

Крім того, на думку колегії суддів, для підтвердження факту несплати узгодженої суми грошового зобов'язання необхідно встановити, що у строк, передбачений пунктом 57.1 статті 57 ПК, платник податків не вчинював дії, спрямовані на перерахування узгодженої суми грошового зобов'язання до державного бюджету. А оскільки такі суми зараховуються на єдиний казначейський рахунок, то помилкове визначення коду бюджетної класифікації у платіжному дорученні під час сплати суми податкового зобов'язання не є достатньою правовою підставою для висновку про несплату необхідної суми грошового зобов'язання у визначений вказаною нормою ПК строк, а відтак і для застосування на підставі пункту 126.1 статті 126 ПК штрафних (фінансових) санкцій.

З урахуванням наведеного висновку Вищого адміністративного суду України не ґрунтується на правильному застосуванні норм матеріального права, у зв'язку з цим його постанова від 11 лютого 2015 року підлягає скасуванню із залишенням у силі рішень судів першої та апеляційної інстанцій, що були помилково скасовані касаційним судом.

Керуючись статтями 241-243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а:

Заяву публічного акціонерного товариства «Хмельницькгаз» задовольнити частково.

Постанову Вищого адміністративного суду України від 11 лютого 2015 року скасувати, а ухвалу Вінницького апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 року та постанову Хмельницького окружного адміністративного суду від 12 вересня 2012 року залишити в силі.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.»

Задача 30. Здійсніть порівняльний аналіз ознак запропонованих понять та заповніть таблиці

№ п/п	Цивільно-правова застава	Податкова застава
-------	--------------------------	-------------------

Задача 31. До податкової застави у 2016 році було включено всі активи платника податків, а ДПП району, не провела опису активів платника податків, що перебувають у податковій заставі, тоді як для досягнення критерію співрозмірності між податковим зобов'язанням і сумою активів, що перебувають в податковій заставі, на думку платника податків повинна була це зробити.

Що таке податкова застава, як підстави її застосування? Оцініть правомірність вимог платника податків? Який порядок відчуження активів що перебувають у податковій заставі? Який акт повинен бути прийнятий ДПП, для відчуження ативів, що перебувають в податковій заставі? Чи може таким актом бути податкове повідомлення-рішення?

Задача 32. Підприємство «Виклик» звернулося з позовною заявою до суду про відмову у погашенні податкового боргу за податком на прибуток та податком на додану вартість у розмірі 90 тис.грн., а також пені в розмірі 120 тис. грн., мотивуючи це тим, що вказана сума є боргом, за яким сплив строк давності і який, відповідно до чинного законодавства підлягає списанню. Вкажіть, до якого суду могло звернутися підприємство «Виклик»; дайте правову оцінку вказаної ситуації. Вкажіть, за яких умов контролюючі органи уповноважені на списання податкового боргу?

Задача 33. Проаналізуйте п. 13 Інформаційний лист ВАС України від 30.11.2009 р. № 1619/10/13-09: «Відповідно до пункту 1 частини першої статті 17 КАС компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.

Акти перевірки не є рішеннями суб'єкта владних повноважень, не спричиняють виникнення будь-яких прав і обов'язків осіб чи суб'єктів владних повноважень, а отже, не породжують правовідносин, що можуть бути предметом спору.

Відповідно до частини другої статті 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Отже, суди розглядають виключно спори, які виникають між учасниками певних правовідносин. Виходячи з наведеного, відсутність правовідносин виключає можливість звернення до суду, оскільки відсутнє право, що підлягає судовому захисту. Відтак, суд не повинен розглядати справу в тому разі, якщо пред'явлені позивачем вимоги не впливають із певних правовідносин, а отже, не підпадають під судову юрисдикцію.

Таким чином, якщо предметом позову є скасування акта перевірки суб'єкта владних повноважень, то судам слід відмовляти у відкритті провадження в адміністративній справі на підставі пункту 1 частини першої статті 109 КАС України, а відкрите провадження у справі належить закрити на підставі пункту 1 частини першої статті 157 зазначеного Кодексу.»

Проаналізуйте наведений витяг з Ухвали Вищого адміністративного суду України від 29.06.2010 р. (справа № К-3945/10): «Суд першої інстанції, закриваючи провадження у справі, мотивував своє рішення тим, що акт перевірки та висновки, що містяться у даному

акті, фіксують тільки сам факт проведення перевірки та її результати і не містять у собі будь-яких владних приписів і вимог, а тому не підпадають під ознаки рішення (нормативно-правових актів чи актів індивідуальної дії) суб'єкта владних повноважень у сфері публічно-владних відносин у розумінні Кодексу адміністративного судочинства України і не можуть бути предметом оскарження в адміністративній справі.

Однак, судом не враховано те, що позивачем оскаржується не тільки рішення суб'єкту владних повноважень, а й фактичні дії його посадових осіб під час проведення ревізії, а безпосередньо яким чином відповідачем була визначена займана його підприємством площа орендованого приміщення, і висновки якої, на його погляд, порушують його права.

З огляду на зазначені обставини, враховуючи, що дії або бездіяльність службових осіб державної контрольно-ревізійної служби можуть бути оскаржені в судовому порядку, заявлені ОСОБА_6 позовні вимоги підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства.».

Беручи вказане до уваги напишіть консультацію клієнту з приводу формулювання в акті перевірки висновків про нікчемність правочинів?

Задача 34. Державна податкова інспекція у місті Н. розіслала керівникам підприємств, розташованих на території міста, листи-телеграми з вимогою подати до вказаного строку довідки та/або копії документів про наявність банківських рахунків, а також про суми доходів, виплачених фізичним особам, і утриманих з них податків та зборів (обов'язкових платежів), про обсяг та обіг коштів на рахунках, у тому числі про ненадходження у встановлені терміни валютної виручки від суб'єктів підприємницької діяльності за останній квартал.

Проаналізуйте вимогу на предмет її законності.

Задача 35. Одна з районних податкових інспекцій м. Львова при поданні суб'єктами підприємницької діяльності бухгалтерського звіту за 9 місяців вимагала аж 43 форми звітності, в тому числі і такі, подання яких безпосередньо не передбачене чинним законодавством, наприклад, картку із взірцями підписів директора чи бухгалтера, завірену нотаріально, довідку про відкриті рахунки в установах банків тощо.

Чи правомірні дії податкової інспекції?

Задача 36. Проаналізуйте постанову Вінницького окружного адміністративного суду від 26.03.2012 р. у справі № 2а/0270/1004/12:

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

26 березня 2012 р.

Справа № 2а/0270/1004/12

Вінницький окружний адміністративний суд у складі: головуєчого судді: Богоноса Михайла Богдановича, за участю:..., розглянувши у відкритому судовому засіданні матеріали справи за позовом: приватного підприємства «Джерело2» до начальника Вінницької об'єднаної державної податкової інспекції Вінницької області Державної податкової служби Здітовецького С.Г. та Вінницької об'єднаної державної податкової інспекції Вінницької області Державної податкової служби про: визнання протиправним та скасування рішення

встановив:

До Вінницького окружного адміністративного суду надійшла позовна заява приватного підприємства «Джерело» (в подальшому - позивач) до голови комісії з проведення реорганізації Державної податкової інспекції у м. Вінниці, начальника Вінницької об'єднаної Державної податкової інспекції Здітовецького С.Г. (в подальшому - відповідачі), у якій позивач просить визнати наказ голови комісії з проведення реорганізації Державної податкової інспекції у м. Вінниці, начальника Вінницької об'єднаної Державної податкової інспекції Здітовецького С.Г. № 801/23 від 03.03.2012 року «Про проведення документальної позапланової виїзної перевірки ПП «Джерело» код

ЄДРПОУ 23106764 за період з 01.04.2009 року по 31.12.2009 року протиправним та скасувати його.

У судовому засіданні відповідачем заявлено клопотання про заміну відповідачів їх правонаступниками у зв'язку із проведеною реорганізацією. Вказане клопотання задоволено судом на підставі ст. 55 КАС України, та залучено до участі у справі Вінницьку об'єднану державну податкову інспекцію Вінницької області Державної податкової служби та керівника вказаного податкового органу Здітовецького Сергія Георгійовича.

Обґрунтовуючи позовні вимоги позивач зазначає, що п. 78.1 ст. 78 ПК України не передбачено проведення позапланової перевірки платника податків з метою підтвердження взаєморозрахунків з іншим суб'єктом господарювання, з яким платник податків мав відносини. У такому разі, у відповідності до Порядку проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1232 від 27.12.2010 року, на думку позивача проводиться зустрічна звірка, яка згідно ч. 3 п. 73.5 ст. 75 ПК України не є перевіркою. За таких обставин, позивач вважає, що оскаржуваний наказ «Про проведення документальної позапланової виїзної перевірки ПП «Джерело», код ЄДРПОУ -23106764 за період з 01.04.2009 року по 31.12.2009 року» винесений з порушенням норм чинного законодавства України, яке регулює такі повноваження керівника податкового органу, а тому підлягає визнанню протиправним та скасуванню.

Відповідач - Вінницька об'єднана державна податкова інспекція Вінницької області Державної податкової служби подала письмові заперечення на адміністративний позов та просила у задоволенні вимог адміністративного позову відмовити. Спростовуючи доводи позовної заяви відповідач зазначає, що відповідно до п.п. 20.1.6 п. 20.1 ст. 20 ПК України, органи державної податкової служби мають право отримувати безоплатно від платників податків (у тому числі благодійних та інших неприбуткових організацій) інформацію, довідки, копії документів (засвідчені підписом платника податків або його посадовою особою та скріплені печаткою (за наявності)) про фінансово-господарську діяльність, отримувати доходи, видатки платників податків та іншу інформацію, пов'язану з обчисленням та сплатою податків, дотриманням вимог іншого законодавства, здійснення контролю за яким покладено на органи державної податкової служби, а також фінансову та статистичну звітність, в порядку та на підставах, визначених Податковим кодексом України.

На виконання делегованих повноважень відповідачем за результатами проведення аналізу податкової інформації по контрагенту ПП «Джерело» було направлено на адресу останнього лист про надання інформації та її документального підтвердження.

Водночас позивач відмовив відповідачу у наданні будь якої інформації, зважаючи на те що у ДПП у м. Вінниці даний період був перевірений. Тому відповідач вважає, що оскаржуваний Наказ є законним, так як прийнятий на підставі п.п. 78.1.4. п. 78.1 ст. 78 ПК України, яким визначено, що обставиною яка надає право податковому органу проводити позапланову перевірку є виявлення недостовірних даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит органу державної податкової служби протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту, що мало місце у даному випадку.

Дослідивши матеріали справи у їх сукупності, заслухавши пояснення представників сторін та оцінивши інші докази, які є у справі, суд приходять до висновку, що заявлений адміністративний позов підлягає задоволенню з наступних підстав.

При розгляді справи встановлено, що 25.01.2012 року за вихідним № 4168/10/23-314 відповідачем направлено керівнику ПП «Джерело» запит, у якому у зв'язку з проведенням документальної позапланової виїзної перевірки ТЗОВ «Магна-В» з питань дотримання вимог податкового, валютного та іншого законодавства ДПП у м. Вінниці керуючись п.п. 20.1.23 п. 20.1 ст. 20 та на підставі п. 73.3. ст. 73 просить у терміни

визначені ст. 73 ПК України повідомити інформацію щодо взаєморозрахунків ПП «Джерело» із ТзОВ «Магна-В» та надати вказані у запиті завірені копії документів.

У відповідь на вказаний запит головою ліквідаційної комісії ПП «Джерело» надана відповідь, що запитовані документи надавалися ДПП у м. Вінниці при проведенні перевірки вимог податкового валютного та іншого законодавства за період з 01.01.2010 року по 31.12.2010 року. Крім того, за період з 01.10.2008 року по 31.12.2010 року працівникам головного відділу податкової міліції ДПП посадовими особами ПП «Джерело» надавалися пояснення та їх документальне підтвердження, а працівниками ДПП у м. Вінниці проводились не одноразово зустрічні звірки взаєморозрахунків з ТзОВ «Магна-В» з усіма підтверджуючими документами.

З метою перевірки з підтвердженням взаєморозрахунків з ТзОВ «Магна-В» за період з 01.04.2009 року по 31.12.2009 року, керуючись ст. 20, п.п. 75.1.2 п. 75.1 ст. 75, п.п. 78.1.4 п. 78.1 ст. 78 ПК України відповідачем прийнято оскаржуваний Наказ № 801/23 від 03.03.2012 року «Про проведення документальної позапланової виїзної перевірки ПП «Джерело», яким вирішено провести позапланову документальну виїзну перевірку ПП «Джерело» з 03 березня 2012 року тривалістю 10 робочих днів.

Надаючи оцінку Наказу № 801/23 від 03.03.2012 року «Про проведення документальної позапланової виїзної перевірки ПП «Джерело», який став предметом оскарження у справі, суд бере до уваги, що в силу п.п. 78.1.4 п. 78.1. ст. 78 ПК України, документальна позапланова виїзна перевірка здійснюється за наявності хоча б однієї з таких обставин: виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит органу державної податкової служби протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту.

Із вказаної норми Податкового кодексу України вбачається, що підставою для прийняття наказу про проведення позапланової виїзної перевірки платника податків є: виявлення недостовірності даних, що містяться у податкових деклараціях поданих таким платником податків, а не його контрагентами і за умови, якщо після виявлення недостовірності даних у податкових деклараціях, такий платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит органу державної податкової служби протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту.

Натомість у справі, яка розглядається, із змісту запиту від 25.01.2012 року за вихідним № 4168/10/23-314, що направлений відповідачем керівнику ПП «Джерело» вбачається, що такий направлено саме з метою перевірки даних податкових декларацій контрагента позивача - ТзОВ «Магна-В» при проведенні перевірки саме вказаного ТзОВ «Магна-В» за період із 26.11.2008 року по 31.12.2010 року. Зауваження виникли зокрема до поданих вказаним товариством декларацій із податку на прибуток та податку на додану вартість по операціях з продажу товарів ПП «Джерело», що підтверджується Актом від 28.12.2011 року № 139/23/36199051 «Про результати позапланової виїзної документальної перевірки ТзОВ «Магна-В» код ЄДРПОУ 36199051, з питань дотримання вимог податкового, валютного та іншого законодавства за період з 26.11.2008 року по 31.12.2010 року.

Тобто на момент направлення запиту дані, що містяться у податкових деклараціях поданих ПП «Джерело» не перевірялися, а тому зауваження щодо достовірності таких даних виникати не могли, що свідчить про відсутність передбачених п.п. 78.1.4 п. 78.1. ст. 78 ПК України підстав для проведення документальної виїзної позапланової перевірки ПП «Джерело». Вказані обставини не спростовано представником відповідача у судовому засіданні.

Окрім вказаного, із змісту запиту від 25.01.2012 року за вихідним № 4168/10/23-314 вбачається, що такий направлено саме з метою проведення зустрічної звірки на підставі п. 73.3 ст. 73 ПК України.

Враховуючи вказане, суд приходить до висновку про відсутність законних підстав для прийняття оскаржуваного наказу, а тому такий порушує права та охоронювані законом інтереси позивача та є протиправним наслідком чого є скасування Наказу № 801/23 від 03.03.2012 року «Про проведення документальної позапланової виїзної перевірки ПП «Джерело» код ЄДРПОУ 23106764 за період з 01.04.2009 року по 31.12.2009 року.

...

Керуючись ст.ст. 70, 71, 79, 86, 94, 128, 158, 162, 163, 167, 255, 257 КАС України, суд -

постановив:

адміністративний позов задовольнити повністю.

Визнати протиправним та скасувати Наказ Державної податкової інспекції у м. Вінниці № 801/23 від 03.03.2012 року «Про проведення документальної позапланової перевірки ПП «Джерело» (код ЄДРПОУ - 23106764) за період з 01.04.2009 року по 31.12.2009 року.

...»

З огляду на проаналізоване судове рішення, вкажіть, на взаємозв'язок між запитами на отримання податкової інформації та підставами проведення позапланових документальних перевірок контролюючими органами.

Задача 37. Проаналізуйте судову практику та вкажіть, яку правову позицію за результатами перегляду з мотивів неоднакового застосування законодавства Вищим адміністративним судом України сформулював Верховний Суд України щодо впливу допуску контролюючих органів до проведення перевірки (Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/14222170>):

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 грудня 2010 року

м. Київ

Верховний Суд України у складі: головуєчого Панталієнка П.В., суддів: Балюка М.І., Барбари В.П., Берднік І.С., Вус С.М., Глоса Л.Ф., Гошовської Т.В., Григоревої Л.І., Грицива М.І., Гуменюка В.І., Гусака М.Б., Ємця А.А., Жайворонок Т.Є., Заголдного В.В., Кліменко М.Р., Ковтюк Є.І., Колесника П.І., Короткевича М.Є., Косарева В.І., Кривенди О.В., Кривенка В.В., Кузьменко О.Т., Луспеника Д.Д., Охрімчук Л.І., Патрюка М.В., Пивовара В.Ф., Пилипчука П.П., Пошви Б.М., Редьки А.І., Сеніна Ю.Л., Скотаря А.М., Таран Т.С., Терлецького О.О., Тітова Ю.Г., Шаповалової О.А., Шицького І.Б., Яреми А.Г., розглянувши у порядку письмового провадження справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Foods and Goods L.T.D.» (далі ТОВ) до Державної податкової інспекції у Калінінському районі м. Донецька (далі ДПІ), третя особа Державна податкова адміністрація в Донецькій області, про скасування рішення про застосування штрафних (фінансових) санкцій, за заявою ТОВ про перегляд постанови Вищого адміністративного суду України від 1 липня 2010 року,

в с т а н о в и в:

У березні 2007 року ТОВ «Foods and Goods L.T.D.» звернулося до суду з адміністративним позовом до ДПІ у Калінінському районі м. Донецька про визнання недійсним та скасування рішення від 15 січня 2007 року №8/00000082342/0, яким до позивача застосовані штрафні (фінансові) санкції за порушення норм з регулювання обігу готівки у сумі 619 226, 85 гривень.

Свої позовні вимоги ТОВ обґрунтовувало тим, що податковий орган діяв у супереччя вимог чинного законодавства України, яким встановлено порядок та умови проведення перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, порядок та вимоги до документів, якими оформляються результати таких перевірок та приймаються за ними відповідні рішення щодо настання відповідальності суб'єктів господарювання. Зокрема, ДПІ було порушено вимоги статті 11-1 Закону України від 4

грудня 1990 року №509-ХІІ «Про державну податкову службу в Україні» (далі - Закон № 509-ХІІ), а саме: проведення планової перевірки частіше ніж один раз на календарний рік та відсутність письмового повідомлення про дату початку та закінчення проведення перевірки.

Крім того, посадовими особами податкового органу при здійсненні перевірки було порушено вимоги пункту 7 Указу Президента України від 23 липня 1998 року № 817/98 «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності» та наказу Державного комітету України з питань розвитку підприємництва від 10 серпня 1998 року №18 «Про затвердження форми та Порядку ведення Журналу відвідань суб'єктів підприємницької діяльності контролюючими органами (Журнал реєстрації перевірок)».

ДПІ проти позову заперечувала, наполягаючи на правомірності своїх дій.

Судами встановлено, що з 27 листопада 2006 року по 2 грудня 2006 року посадовими особами ДПІ згідно з направленнями №856, №861, №893 та №701 було проведено планову виїзну перевірку ТОВ з питань дотримання вимог законодавства щодо контролю за здійсненням розрахункових операцій у сфері готівкового та безготівкового обігу суб'єктами підприємницької діяльності, за результатами якої складено акт від 2 грудня 2006 року №05990351/23-511-2.

Актом перевірки встановлено неоприбуткування готівки на суму 129845,37 гривень, внаслідок чого позивачем порушено пункт 2.6 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 року № 637, яким, зокрема, встановлено, що вся готівка, що надходить до каси, має своєчасно (в день одержання готівкових коштів) та в повній сумі оприбутковуватися; у разі проведення готівкових розрахунків із застосуванням РРО або використанням РК оприбуткування готівки є здійснення обліку зазначених готівкових коштів у повній сумі їх фактичного надходження у книзі обліку розрахункових операцій на підставі фіскальних звітних чеків РРО (даних РК).

На підставі висновків, що викладені в акті перевірки, ДПІ 15 січня 2007 року прийняла рішення №8/0000082342/0, яким до позивача застосовані штрафні (фінансові) санкції в розмірі 619 226,85 гривень.

Постановою господарського суду Донецької області від 25 квітня 2007 року, залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 12 липня 2007 року, позов ТОВ до ДПІ задоволено: скасовано рішення від 15 січня 2007 року №8/0000082342/0 про застосування до ТОВ штрафних (фінансових) санкцій у розмірі 61926,85 гривень, встановлених абзацом 3 статті 1 Указу Президента України від 12 червня 1995 року № 436/95 «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки».

Суди першої та апеляційної інстанцій дійшли висновку, що перевірка, за результатами якої виявлено порушення позивачем пункту 2.6 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 року № 637, а саме: неоприбуткування в касі готівки в сумі 123 845,37 грн проведена контролюючим органом з порушенням ст. 11-2 Закону № 509-ХІІ (за відсутності рішення про проведення позапланової перевірки). Тому акт перевірки від 2 грудня 2006 року № 05990351/23-511-2 не є належним доказом, а прийняте на його підставі рішення про застосування штрафних санкцій є незаконним.

Постановою Вищого адміністративного суду України від 1 липня 2010 року рішення судів першої та апеляційної інстанцій скасовано, прийнято нове рішення про відмову в задоволенні позову.

У поданій до Верховного Суду України заяві ТОВ просить скасувати постанову суду касаційної інстанції й направити справу на новий касаційний розгляд у зв'язку із неправильним застосуванням касаційним судом одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

На обґрунтування заяви Верховному Суду України надано копії ухвал Вищого адміністративного суду України від 19 лютого 2008 року та від 28 квітня 2009 року в інших справах, які, на його думку, підтверджують неоднакове застосування касаційним судом статей 11-1, 11-2 Закону № 509-ХІІ.

Перевіривши за матеріалами справи наведені у заяві доводи, Верховний Суд України дійшов висновку про відсутність підстав для її задоволення.

Відмовляючи у задоволенні позову, касаційний суд виходив із того, що позивач допустив службових осіб контролюючого органу до проведення перевірки згідно з направленнями, підписаними головою ДПА у Донецькій області; надав відповідні документи та дозволив здійснити перевірку, а також погодився із висновками, викладеними в акті перевірки.

Крім того, спору стосовно факту невідтворення готівки в книзі обліку розрахункових операцій між сторонами немає.

За таких обставин касаційний суд дійшов висновку, що підстав для визнання незаконним рішення про застосування штрафних санкцій немає, адже позивач не спростовував наявності факту порушення, яке стало підставою для прийняття рішення щодо накладення штрафних санкцій, і, виходячи зі змісту статей 11-1, 11-2 Закону № 509-ХІІ, мав лише можливість не допустити посадових осіб органів державної податкової служби до проведення перевірки.

Оскільки, ухвалюючи рішення, Вищий адміністративний суд України не допустив порушень норм матеріального права, то у задоволенні заяви ТОВ слід відмовити.

Керуючись статтею 244 Кодексу адміністративного судочинства України, Верховний Суд України

П О С Т А Н О В И В:

У задоволенні заяви товариства з обмеженою відповідальністю «Foods and Goods L.T.D.» відмовити.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини 1 статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.»

Задача 38. Перевірка, здійснена податковою інспекцією, показала, що в установі відсутній облік об'єктів оподаткування, що спричинило приховування доходу за період, що перевірявся.

Якому виду відповідальності може бути піддано установа і яка міра відповідальності може бути застосована? Який орган має право накласти стягнення?

Задача 39. Громадянин Сірош за неподання до податкової інспекції декларації про доходи за попередній рік був оштрафований.

Визначте, в якому розмірі повинен бути накладений штраф за подібне правопорушення. Якими нормативними актами передбачається відповідальність за ухилення від подання декларації про доходи та яка?

Задача 40. У результаті перевірки податковою інспекцією фірми «КИВІТ» було встановлено, що бухгалтер даного підприємства порушив порядок утримання та перерахування платежів з податку з доходів фізичних осіб. Дізнавшись про це, директор «КИВІТ» наклав на бухгалтера штраф. Податковий інспектор також прийняв рішення про накладення адміністративного штрафу на бухгалтера. Бухгалтер відмовився сплатити штраф, накладений інспектором, тому що «Вже сплатив накладений директором штраф за те ж порушення».

Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 41. На занятті з фінансового права студент на питання викладача дав наступні відповіді:

- якщо організація несе податкову відповідальність, то вона не залучається до інших видів відповідальності;
- давність стягнення податкових санкцій - 2 місяці з дня виявлення податкового правопорушення;

- порушення правил складання податкової декларації тягне накладання адміністративного штрафу в розмірі 5 тисяч рублів.

Проаналізуйте відповіді і визначте їх правильність.

Задача 42. Місцева рада своїм рішенням збільшила розмір податку з фізичних осіб «з метою використовувати отримані кошти на благоустрій». Керівник податкової інспекції міста вимагав від місцевої ради усунень порушення законодавства про податки.

Чим була викликана вимога податкового інспектора?

Задача 43. Нотаріус А. 03.06.2017 року посвідчив договір купівлі-продажу будинку вартістю 1 600 000 грн. громадянином Б. в громадянина В. У 2015 році нотаріусом А. здійснювалося оформлення спадщини громадянина В. на цей же житловий будинок.

Чи обов'язково нотаріус повідомляє Держфінмоніторинг України про фінансові операції, у випадку посвідчення договорів купівлі-продажу нерухомого майна, у разі відсутності достатніх підстав підозрювати, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням), доходів, одержаних злочинним шляхом?

Задача 44. Податковою інспекцією було проведено перевірку фінансово-господарської діяльності ТОВ «Астра» з питань своєчасності та повноти сплати податку на прибуток за минулий рік. В ході перевірки порушень податкового законодавства виявлено не було. Керівництвом податкової було призначено повторну перевірку для можливості виявлення порушень.

Чи правомірні дії податкової інспекції? Визначте порядок та підстави проведення повторної перевірки ?

Література: основна № 1-9; допоміжна № 11, 14, 17-18, 32, 70-72, 74-75, 84, 88, 97, 109-110, 123, 138-139, 145, 149, 156, 174, 186, 192, 212, 221, 244, 246-247, 251, 256, 265, 289, 297, 305, 312, 320, 322, 341-342, 349-354, 360-363, 366-373, 392, 403, 406, 413; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНИХ І МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ, ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Мета

Поглибити знання з питань визначення правового інституту державного та місцевого запозичення; правових основ державного та місцевого кредиту та державного й місцевого боргу. Визначити місце інституту державного боргу в системі фінансового права.

Основні поняття теми

Державне запозичення, місцеве запозичення, державний кредит, місцевий кредит, державний борг, місцевий борг.

План

1. Поняття та види державного (місцевого) боргу.
2. Управління та обслуговування державного боргу.
3. Державна позика : поняття та види
4. Державні (місцеві) гарантії.
5. Класифікація державних займів.
6. Поняття і значення державного кредиту.
7. Особливості фінансових правовідносин в галузі державного кредиту.
8. Державний внутрішній борг і його форми.
9. Види казначейських зобов'язань.

10. Управління державним боргом.
11. Правове регулювання ощадної справи.
12. Види вкладів. Ощадні та депозитні сертифікати.

Контрольні питання

1. Що розуміється під державним кредитом, які його характерні ознаки як фінансово-правового інституту?
2. У чому полягають відмінності державного і банківського кредиту?
3. Який взаємозв'язок державного кредиту та державного внутрішнього боргу? Дайте визначення державного внутрішнього боргу.
4. Які форми державного внутрішнього боргу встановлені законодавством?
5. Які види державних позик існують в Україні і який порядок їх оформлення?
6. Які види казначейських зобов'язань випускаються в Україні?
7. Як здійснюється управління державним внутрішнім боргом?
8. Які основи правового регулювання ощадної справи в Україні?
9. Які види банківських вкладів існують в Україні?
10. У чому проявляється таємниця вкладу та який порядок отримання довідок по вкладах?

Ситуаційні задачі або вправи

1. На зростання державного боргу України вплинуло зростання боргу місцевих органів влади та державних підприємств. На погашення цього боргу КМУ було вирішено використати право на здійснення державних внутрішніх та зовнішніх запозичень.
2. Проаналізуйте цю ситуацію? Дайте визначення державного боргу, зазначте фактори які впливають на його зростання ?
3. Укладаючи кредитні угоди з міжнародними фінансово-кредитними організаціями, держава Україна в якості позичальника встановила, а потім змінила в односторонньому порядку свої умови кредитування. Ця зміна була викликана стрімким ростом дефіциту державного бюджету України. Отримані кошти були використані на погашення заборгованості по заробітній платі та погашення раніше одержаних позик (як внутрішніх так і зовнішніх).
4. Які принципи кредитування у цій ситуації були порушені? Що може виступати забезпеченням під час отримання державних позик та кредитів міжнародних організацій?
5. Назвіть основні риси фінансових правовідносин в галузі державного кредиту, охарактеризуйте підстави і порядок їх виникнення, зміни і припинення.
6. У чому виражається різниця між казначейськими та борговими зобов'язаннями? Назвіть види цінних паперів, що випускаються в Україні з метою оформлення державних внутрішніх позик.
7. Дайте детальну характеристику найбільш поширених видів цінних паперів: облігація, депозитний і ощадний сертифікати.
8. Викладіть основні особливості правового регулювання державних позик в Україні.
9. Перерахуйте, якими нормативними правовими актами в Україні регулюється державний кредит і ощадна справа. Вкажіть, які зміни відбулися за цими напрямками останнім часом?
10. Розкрийте правове становище Ощадбанку України, його структуру і компетенцію. Вкажіть, яке значення діяльності Ощадбанку України в області регулювання ощадної справи?

Задача 1. Міністерство фінансів України надало державну гарантію юридичній особі «Імпекс», що займається розробкою нано-технологій, для отримання кредиту від міжнародної фінансової організації. Ця юридична особа не виконала у встановлений строк своїх зобов'язань перед позичальником, розраховуючи на списання своєї заборгованості через певний проміжок часу.

Розв'яжіть цю ситуацію. За рахунок чого і ким може надаватися державна (місцева) гарантія? На яких умовах вона надається?

Задача 2. В Україні існують такі види вкладів:

- на пред'явника;
- безстрокові;
- багатоцільові;
- ощадні;
- депозитні;
- валютні;
- цільової накопичувальний.

Визначте, чи є помилки в наведеній класифікації? Дайте правильні відповіді, при необхідності доповніть.

Задача 3. Громадянин Зубов 5 березня 1995 р. придбав в АКБ «Земля» 5 ощадних сертифікатів з номінальною вартістю кожного 50 тис. грн. і річною процентною ставкою 20%. 10 квітня 1995 р. громадянин Зубов виїхав в тривале закордонне відрядження, з якого повернувся 8 червня 1999 р. На наступний день він вирішив отримати розміщені по ощадних сертифікатах вклади в обсязі всієї суми сплати процентів за раніше зазначеною ставкою за 4 роки 3 місяці 4 дні. У банку заявили, що у зв'язку з важким фінансовим становищем суму вкладу за сертифікатами йому зможуть видати тільки через 20 днів, а процентну ставку в розмірі 20% річних нарають тільки за 2 роки 6 місяців.

Встановіть, які порушення допущені і ким? Дайте юридичний аналіз ситуації, що склалася і запропонуйте, спираючись на нормативно-правові акти, способи захисту законних прав Зубова.

Задача 4. Прем'єр-міністр України звернувся до Ради НБУ з проханням видати Уряду України грошові кошти для погашення заборгованості працівникам бюджетної сфери по заробітній платі. Повернення кредитованих коштів гарантувалося цінними паперами державної позики.

Дайте юридичну оцінку подібного прохання. Чи може Уряд України зобов'язати НБУ виплатити зазначені кошти?

Задача 5. Громадянин звернувся до суду з позовом до управління фінансів Харківської області. Позивачем були придбані іменні облігації державної цільової безпроцентної позики 1990 року з терміном погашення в 1993 році шляхом видачі автомобілів. Причиною звернення до суду послужило невиконання Міністерством фінансів України відповідних зобов'язань. Позивач вимагав розірвання договорів, укладених в формі названих облігацій, а також сплати неустойки і відшкодування моральної шкоди.

Яким може бути рішення суду у даній справі? Якими нормативними актами слід при цьому керуватися?

Задача 6. Ухвалою Львівської міської ради було прийнято рішення про здійснення зовнішнього запозичення з метою проведення заходів з оновлення озеленення парку імені І. Франка.

Чи правомірне таке рішення? Вкажіть, з якою метою можуть здійснюватись місцеві запозичення відповідно до Бюджетного кодексу України, а також до якого фонду бюджету вони будуть віднесені? Який порядок здійснення місцевих запозичень?

Чи змінилася б ситуація якби запозичення було призначено для планування капітального будівництва необхідних об'єктів соціальної інфраструктури у м. Львова? Проаналізуйте Постанову Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110 «Про

затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень» ? Опишіть які дії слід вчинити Львівській міській раді, щоб запозичення було отримане відповідно до законодавства України?

Задача 7. У зв'язку із зростанням бюджетного дефіциту спільною Постановою Кабінету Міністрів України та Національного банку України було передбачено, що НБУ відповідає за боргами Уряду України з приводу відшкодування податку на додану вартість, а Уряд України – за борги Національного банку. Крім того, НБУ приймає на себе зобов'язання здійснювати операції з коштами Державного бюджету.

Дайте правову оцінку вказаної спільної Постанови з точки зору її відповідності Конституції України, Бюджетному кодексу України і Закону України «Про Національний банк України». На яких засадах здійснюється розмежування боргових зобов'язань між органами державної влади?

Література: основна № 1-9; допоміжна № 38, 42, 65, 70-72, 74-75, 77, 91, 97, 105, 109-110, 128, 135, 138, 145, 149, 166, 174, 186, 192, 221, 244, 246-247, 251, 256, 265, 286, 289, 297, 305, 321, 349-354, 360-363, 366-373, 376; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Мета

Проаналізувати правові проблеми здійснення обігу національної та іноземної валюти в Україні, грошового обігу та розрахунків.

Основні поняття теми

Валюта, національний валюта, іноземна валюта, розрахункові правовідносини, валютне регулювання, валютний контроль, розрахунків в іноземній валюті.

План

1. Структура грошової системи України.
2. Поняття і зміст розрахункових правовідносин
2. Порядок відкриття та ведення банками рахунків у національній валюті
3. Відкриття уповноваженими банками України рахунків в іноземній валюті
5. Порядок і форми розрахунків у господарському обігу
 - 5.1. Організація готівкового обігу в Україні
 - 5.2. Безготівковий грошовий обіг
6. Поняття валюти і валютних цінностей.
7. Поняття валютних операцій та їх класифікація.
8. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю в Україні
9. Порядок ліцензування Національним банком України валютних операцій
10. Особливості розрахунків в іноземній валюті
11. Відповідальність за порушення валютного законодавства

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте категорію «валютні цінності».
2. Валютний контроль та валютне регулювання: співвідношення понять.
3. Охарактеризуйте поняття «резидент» за законодавством України.
4. Як можна охарактеризувати нерезидентів за законодавством України.
5. Назвіть основні повноваження органів валютного регулювання.
6. Дайте характеристику золотовалютного резерву України.

7. Охарактеризуйте генеральні та індивідуальні ліцензії на здійснення валютних операцій.
8. Дайте загальну характеристику здійснення розрахунків в іноземній валюті.
9. Назвіть нормативні підстави відповідальності за порушення валютного законодавства.
10. Назвіть види відповідальності за порушення валютного законодавства.

Ситуаційні задачі або вправи

1. Дайте детальну характеристику грошової одиниці України. Визначте поняття «ревальвація», «девальвація».
2. Розкрийте повноваження НБУ в регулюванні грошового обігу. Вкажіть нормативно-правові акти, в яких закріплені ці повноваження.
3. Назвіть, які заходи і ким робляться по захисту грошової системи держави. Назвіть деякі заходи, вжиті в поточному році
4. Розкрийте, ким і в якій послідовності, на підставі яких нормативних правових актів відбувається здійснення контролю за дотриманням платіжної (розрахункової) дисципліни.
5. Що в себе включає механізм валютного регулювання?
6. Що таке валюта України та іноземна валюта?
7. Що являють собою валютні цінності?
8. Які види валютних операцій?
9. Які суб'єкти (резиденти і нерезиденти) та об'єкти валютних правовідносин?
10. У чому полягає право власності на валютні цінності?
11. Які повноваження НБУ в сфері валютного регулювання?
12. Які особливості діяльності кредитних організацій на валютному ринку?
13. Який порядок купівлі-продажу валюти на внутрішньому валютному ринку України?
14. Що розуміється під валютним контролем, які органи і агенти його здійснюють?
15. Які види відповідальності за порушення валютного законодавства Ви знаєте?
16. У даний час валютне законодавство являє собою неоднорідний нормативний комплекс. Перерахуйте види і назви основних нормативно-правових актів у цій галузі:
 - законодавчої влади;
 - Президента;
 - Уряду;
 - органів виконавчої влади;
 - НБУ.
17. Схематично зобразіть основні ланки механізму валютного регулювання в Україні.
18. Чи вірним буде судження про те, що методи регулювання валютних відносин за своїм юридичною природою схожі з методами регулювання адміністративно-правових відносин? Наведіть приклади.
19. Назвіть права та обов'язки резидентів і нерезидентів щодо здійснення валютних операцій.
20. Перелічте види валютних ліцензій із зазначенням правил їх отримання і механізму реалізації.
21. Поясніть, у чому виражається відкрита валютна позиція уповноважених банків, розкрийте її зміст.
22. Розкажіть, у яких межах і на підставі яких нормативно-правових актів дозволений вивіз валюти з України фізичним особам (резиденту і нерезиденту).
23. Назвіть основні склади правопорушень у сфері валютного регулювання. Поясніть, нормами яких галузей права вони регулюються, які заходи відповідальності за їх вчинення.

Задача 1. Відділом державної виконавчої служби Московського району м. Харкова був надісланий запит до комерційного банку «Вектор» з проханням надання інформації

про наявність коштів на поточному рахунку та здійснені операції протягом останнього місяця клієнтом банку – акціонерного товариства «Імпекс», яке є боржником у відкритому виконавчому провадженні.

Чи повинен комерційний банк «Вектор» надати відповідну інформацію відділу державної виконавчої служби?

Задача 2. Під час проведення виїздної перевірки акціонерного товариства «Завод Автоагрегат» співробітниками державної податкової інспекції у Київському районі м. Харкова було встановлено, що 15 жовтня 2018 р. приватне підприємство «Прапор» придбало технологічне обладнання на суму 27 тис. грн., виробником якого є акціонерне товариство «Завод Автоагрегат». Оплата по договору купівлі-продажу технологічного обладнання між приватним підприємством «Прапор» і акціонерним товариством «Завод Автоагрегат» була здійснена у готівковій формі. Про це свідчить прибутковий касовий ордер від 15 жовтня 2018 р. на 27 тис. грн., підписаний головним бухгалтером і касиром акціонерного товариства «Завод Автоагрегат».

Які правові наслідки цієї розрахункової операції?

Задача 3. У довідці про включення Національного банку України до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 09.11.2000 р. № 9798, виданої Головним міжрегіональним інформаційним центром Державного комітету статистики України, зазначено, що формою фінансування Національного банку України є бюджет.

Зробіть мотивований висновок щодо цієї довідки.

Задача 4. У ході перевірки податковий інспектор виявив, що на підприємстві не було встановлено ліміт готівки каси, а проведення готівкових розрахунків здійснювалося без видачі одержувачем коштів платіжного документа (товарного або касового чеку, квитанції до прибуткового ордера, іншого письмового документа), що підтверджує сплату покупцем готівкових коштів. За результатами перевірки на підприємство було накладено штраф у розмірі 5 тисяч гривень.

Чи правомірні дії податкового інспектора? Хто несе відповідальність за не встановлення ліміту готівки каси? Якщо ліміт залишку готівки в касі не встановлений, як відбувається інкасація в такому підприємстві?

Задача 5. НБУ встановив процентні ставки на певний вид кредитних операцій, здійснюваних банками та кредитними організаціями. Обласна адміністрація з метою «створення сприятливих умов для розвитку підприємництва» прийняла постанову, що зобов'язувала розташовані на території області банки кредитувати юридичних та фізичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, за зниженими ставками. Банки звернулися із запитом до НБУ, а НБУ - в суд зі скаргою на незаконність постанови обласної адміністрації.

Як будуються взаємини між НБУ, банками і органами державної влади. У чому полягає допущене порушення законодавства?

Задача 6. Студент, відповідаючи, назвав наступні види банківських рахунків:

- розрахунковий;
- поточний;
- депозитний;
- бюджетний;
- лицьовий;
- кореспондентський;
- інкасовий;
- лімітний.

Чи вірна відповідь студента? Дайте детальну характеристику кожного виду банківських рахунків.

Задача 7. На занятті студент вказав наступні форми безготівкових розрахунків:

- за векселем;
- по коносаменту;

- по інкасо;
- по чеку;
- по депозиту;
- за платіжним дорученням.

За дану відповідь студент отримав оцінку «незадовільно». Чому? Перерахуйте форми безготівкових розрахунків.

Задача 8. Підприємство «Аякс» уклало договір з компанією «Siemens» на поставку медичного обладнання на суму 80 тис. євро. За дорученням підприємства «Аякс» комерційний банк «Синтез» придбав вказану суму на міжбанківському валютному ринку та зарахував її на валютний рахунок підприємства «Аякс», але протягом двох тижнів до комерційного банку «Синтез» не надійшло платіжне доручення про перерахування коштів на рахунок компанії «Siemens».

Якими в цій ситуації повинні бути дії комерційного банку «Синтез»?

Задача 9. Під час проведення документальної податкової перевірки акціонерного товариства «Барс» було встановлено, що у березні 2018 р. був укладений кредитний договір між ним та іноземним банком на суму 50 тис. доларів США. Кошти за договором були вчасно одержані та зараховані уповноваженим банком «Омега» на рахунок акціонерного товариства «Барс», але документи, що свідчать про правомірність одержання кредитних коштів акціонерним товариством «Барс» до банку не надійшли.

Якими повинні бути дії комерційного банку «Омега» за таких обставин? Які наслідки передбачені чинним законодавством у разі, якщо уповноважений банк не повідомляє орган державної податкової служби про одержання кредиту резидентом від банка-нерезидента?

Задача 10. Підприємство «Машдеталь» здійснює збір агрегатів з комплектуючих, які виготовляються в Іспанії та імпортується в Україну. З метою запобігання втрат від змін курсу іноземної валюти, підприємство «Машдеталь» визначає ціни на свою продукцію в еквіваленті іноземної валюти.

Чи правомірно встановлення ціни в еквіваленті іноземної валюти за умови наявності імпоротної складової у структурі ціни?

Задача 11. Громадяни України Кузьменко і Панасюк уклали договір позики на суму 50 тис. доларів США.

Чи є дійсною ця угода? Чи необхідно у такому випадку одержання індивідуальної ліцензії Національного банку України?

Задача 12. Під час попереднього розслідування по кримінальній справі, слідчим відповідно до ст.154¹ Кримінально-процесуального кодексу України було обрано запобіжний захід до підозрюваного у вигляді застави. В якості застави слідчим було прийнято від підозрюваного 20 тис. доларів США, про що було складено «протокол прийняття застави».

Чи є правомірними дії слідчого?

Задача 13. Обласна рада прийняла рішення випустити «з метою нормалізації готівкових грошових розрахунків» власні грошові знаки, які «мають право обігу на території області нарівні з офіційною грошовою одиницею України», і доручив приступити до їх виготовлення.

Дайте юридичну оцінку даної ситуації на підставі аналізу статей Конституції України.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 5, 10, 22, 34, 36, 44, 54, 67, 70-72, 74-75, 81, 97, 109-110, 117, 120, 125, 127, 130, 138, 143, 145, 149, 174, 186, 192, 204, 206, 221, 244, 246-247, 251, 256, 265-266, 284, 289, 297, 305-306, 310, 330, 332, 349-354, 360-363, 366-373, 387, 395, 404, 414; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Мета

Поглибити знання з питань банківської діяльності та банківського права. Окреслити склад банківської системи. Визначити правовий статус Національного банку України.

Основні поняття теми

Фінансово-правовий інститут регулювання банківської діяльності, банківська система, банк, центральний банк, комерційні банки, кооперативні банки.

План

1. Поняття банків та їх роль у суспільстві
2. Банківська система: основні властивості, вимоги до функціонування, функції
3. Поняття та види банківських об'єднань
4. Поняття, предмет, метод і система банківського права
5. Принципи та джерела банківського права України
6. Банківські правовідносини
7. Поняття, форми організації, функції та операції центральних банків
8. Національний банк України як центральний державний банк
9. Керівні органи та структура Національного банку України:
 - Рада Національного банку України
 - Правління Національного банку України
 - Голова Національного банку України
10. Структура Національного банку України
11. Організація розрахунків та операції Національного банку України
12. Операції Національного банку України з валютними цінностями
13. Організація банківської статистики, аудиту та обмеження діяльності Національного банку України
14. Сутність, роль та класифікація банків
15. Порядок створення та реєстрації банків в Україні
16. Ліцензування банківської діяльності
17. Організаційна структура та управління банком
18. Порядок реорганізації банку
19. Тимчасова адміністрація
20. Порядок ліквідації банків в Україні
21. Поняття та характеристика банківського регулювання і банківського нагляду
22. Заходи впливу Національного банку України до банків за порушення банківського законодавства
23. Правова охорона банківської таємниці

Контрольні питання

1. Що таке банківський кредит як економічна категорія?
2. Якими галузями права регламентуються відносини з банківського кредитування, у чому полягають особливості даних правовідносин?
3. У чиєму віданні згідно з Конституцією України знаходиться кредитне регулювання? Які нормативно-правові акти регулюють банківські відносини в Україні?
4. Які види банківського кредиту, що застосовуються в Україні, Ви знаєте?

5. Відповідно до яких принципів здійснюється банківське кредитування, в чому полягає їх зміст?
6. Що включає в себе банківська система України?
7. Яке правове становище НБУ, які функції він виконує в сфері кредитування?
8. Які види кредитних організацій Ви знаєте, чим вони відрізняються?
9. Які повноваження НБУ у відносинах з кредитними організаціями?
10. Які особливості банківського аудиту, якими нормативними правовими актами він регулюється?
11. Які заходи впливу вправі застосовувати НБУ в ході здійснення наглядової функції за діяльністю кредитних організацій?
12. Що таке фінансово-кредитна система, яка її роль в сучасних умовах?
13. Що входить в систему кредитних органів України?
14. Які функції і основні завдання НБУ, особливості його правового становища?
15. Яке правове становище банків і небанківських кредитних організацій в Україні?
16. Яке Правове становище Ощадного банку України, в чому його специфіка?
17. Що являє собою філія іноземного банку в країні (в юридичному аспекті)?
18. Що таке «фінансова послуга»? Які види фінансових послуг передбачені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків»?
19. Яка мета та форми державного регулювання ринків фінансових послуг?
20. Які органи здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг?
21. Які повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг? Які заходи впливу може застосовувати цей орган до фінансових установ?
22. Що таке страховий нагляд і яка його основна мета? Які органи здійснюють страховий нагляд в Україні і які їх завдання, функції і повноваження?
23. Що таке банківський нагляд і яка його основна мета?
24. Які контрольні функції в процесі здійснення банківського нагляду здійснює Національний банк України?
25. Які санкції може накладати Національний банк на комерційні банки?
26. Вкажіть, хто здійснює контроль за дотриманням обмежень розрахунків готівкою ?
27. Що таке фінансовий моніторинг? Які рівні фінансового моніторингу передбачає Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму»?
28. Дайте визначення первинного фінансового моніторингу та його перерахуйте суб'єктів?
29. Дайте визначення державного фінансового моніторингу та його перерахуйте суб'єктів?
30. Які обов'язки суб'єкта первинного фінансового моніторингу? Які повноваження відповідального працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу?
31. Яка різниця між обов'язковим та внутрішнім фінансовим моніторингом?
32. Що таке гроші і яка їхня роль в економічному і соціальному розвитку країни?
33. Що розуміється під грошовою системою?
34. Що таке емісія грошей і які умови і порядок її здійснення НБУ?
35. Що розуміється під грошовим обігом і які правові основи його здійснення?
36. Що таке безготівковий і готівковий грошовий обіг, в яких формах вони здійснюються?
37. Які види і заходи відповідальності за порушення законодавства про грошову систему?
38. Які види і форми розрахунків в Україні існують згідно діючого законодавства?
39. Які форми безготівкових розрахунків в Україні і де вони закріплені?
40. У чому полягають функції НБУ в організації безготівкових розрахунків?
41. Що таке касові операції і які правила їх ведення?

42. У яких формах виражаються банківські санкції за порушення правил розрахункових відносин?

Ситуаційні задачі або вправи

1. Проаналізуйте звіти за останній рік опубліковані на сайтах а) Національного банку України; б) Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; в) Державної служби фінансового моніторингу та випишіть 1) які контрольні заходи проводилася; 2) які найбільш часті порушення були виявлені даними фінансово-контрольними органами та 3) які санкції застосовано.
 2. Визначте засади формування органів управління Національного банку України та приклади повноважень Ради НБУ, Правління НБУ та голови НБУ.
 3. В яких випадках адвокати, нотаріуси, особи, які надають юридичні послуги, аудиторі, аудиторські фірми, фізичні особи - підприємці, які надають послуги з бухгалтерського обліку стають суб'єктами первинного фінансового моніторингу? Як ці обов'язки співвідносяться з зобов'язанням щодо дотримання їхньої професійної таємниці?
 4. На одному із засідань Кабінету Міністрів України Прем'єр-міністр звинуватив голів державних адміністрацій у тому, що на території відповідних областей не знижується рівень інфляції. Відтак після спливу трьох тижнів відповідні голови державних адміністрацій будуть звільнені із займаних посад.
 5. Зробіть правовий аналіз цієї тези на предмет законності; обсягу фінансових повноважень голів державних адміністрацій; дайте визначення що таке інфляція і до компетенції яких органів належить питання грошового обігу та стабільності національної грошової одиниці. Запропонуйте, в межах чинного законодавства, власний варіант рішення Голови Уряду щодо голів державних адміністрацій, яке б могло сприяти зниженню інфляції.
 6. Знайдіть правильні відповіді:
 - короткостроковий банківський кредит видається на термін:
 - 1 місяць;
 - 8 місяців;
 - 1 рік 2 місяці;
 - довгостроковий банківський кредит видається на термін:
 - 6 місяців;
 - 1 рік 2 місяці;
 - 3 роки.
 7. Вкажіть об'єкти кредитування за даними видам кредиту.
 8. Поясніть з посиланням на нормативно-правові акти, чи є кредитними організаціями:
 - НБУ;
 - комерційний банк;
 - небанківська кредитна організація;
 - банківська кредитна організація;
 - філія іноземного банку;
 - небанківська іноземна кредитна організація;
 - кредитний холдинг;
 - асоціації кредитних організацій.
- Дайте визначення кожному з перерахованих понять.
9. Чи існують відмінності між поняттями «банківська позика» і «банківський кредит». Проаналізуйте їх зміст.
 10. Назвіть види комерційних банків:
 - за належністю статутного капіталу і способу його формування;

- за видами здійснюваних операцій;
 - за територіальною ознакою.
11. Перерахуйте види банківських операцій та інших угод, які можуть здійснювати кредитні організації. Які з них може здійснювати комерційний банк і які небанківська кредитна організація?
 12. НБУ здійснює реєстрацію кредитних організацій і видає ліцензії на здійснення банківських операцій. Визначте порядок реєстрації та видачі ліцензії, перерахуйте види видаваних ліцензій на проведення банківських операцій.
 13. Дайте детальну правову характеристику наглядової функції НБУ. Чим даний нагляд відрізняється від інших видів наглядової діяльності органів, що здійснюють забезпечення законності в державі?
 14. Перерахуйте підстави і види відповідальності за порушення банківського законодавства. Наведіть приклади.

Задача 1. Підприємство «Каштан», яке має поточний рахунок у комерційному банку «Фактор», надіслало до установи банку платіжне доручення з метою перерахування 100 тис. грн. на рахунок будівельної компанії «Інвестбуд». У реквізиті «Призначення платежу» цього платіжного доручення було вказано: «безоплатна фінансова допомога».

Якими повинні бути дії комерційного банку «Фактор» в цьому випадку?

Задача 2. У До комерційного банку «Агробанк» надійшла платіжна вимога з районної податкової інспекції про примусове списання коштів з рахунку клієна банку – підприємства «Аріан» з метою погашення податкового боргу. У реквізиті «Призначення платежу» було вказано назва, номер і дата рішення податкового органу про списання суми податкового боргу. Комерційний банк «Агробанк» не прийняв цю платіжну вимогу. Начальник районної податкової інспекції надіслав лист до територіального управління Національного банку України у Харківській області, в якому вимагав застосувати до комерційного банку «Агробанк» заходи впливу за порушення банківського законодавства

Чи є дії комерційного банку «Агробанк» такими, що порушують чинне законодавство? Яке рішення в цій ситуації повинне прийняти територіальне управління Національного банку України?

Задача 3. Студент, аналізуючи правове становище НБУ, зазначив що:

- установи банку підлягають обов'язковій реєстрації в податкових органах;
- статутний капітал є державною власністю і становить 3,5 млрд. грн.;
- банк відповідає за зобов'язаннями держави, а держава - за зобов'язаннями банку.

Як Ви вважаєте, чи правильно студент розкрив основні риси правового положення НБУ?

Задача 4. Відповідно до рішення Ради НБУ був укладений договір з Урядом України про те, що НБУ відповідає за борги Уряду, а Уряд - за борги НБУ. Крім того, НБУ приймає на себе зобов'язання безоплатно здійснювати операції з коштами державного бюджету. Однак зазначений порядок не поширюється на операції з коштами позабюджетних фондів.

Чи правомірний укладений договір? Чи відповідає він правовим положенням НБУ та його функціям?

Задача 5. На практичному занятті з фінансового права студент на питання про складові банківської системи України відповів, що в неї входить:

- НБУ;
- Ощадний банк;
- Банк зовнішньої торгівлі;
- комерційні банки;
- банки і небанківські кредитні організації;
- інші кредитні організації;
- Пенсійний фонд;
- філії і представництва іноземних банків.

Як Ви вважаєте, чи правильну відповідь дав студент? Як би Ви відповіли на поставлене запитання?

Задача 6. АТ «Бора» звернулося в банк «Граніт» з проханням про виділення банківського кредиту в сумі 2 млн. грн. на 6 місяців.

Визначте, які документи необхідно подати для отримання кредиту. Складіть варіант кредитного договору.

Задача 7. Відповідно до ч.3 ст.5 Закону України «Про Національний банк України» Національний банк України за підсумками року у разі перевищення кошторисних доходів над кошторисними видатками, затвердженими на поточний бюджетний рік, вносить до Державного бюджету України наступного за звітним року позитивну різницю на покриття дефіциту бюджету.

Зробіть висновок щодо правомірності включення до Законів України «Про Державний бюджет України на 2000 рік» та «Про Державний бюджет України на 2001 рік» норм про перерахування Національним банком України певних грошових сум до Державного бюджету України.

5. У п.27 ст.2 Бюджетного кодексу України наведено значення терміну «місцевий фінансовий орган».

Складіть перелік місцевих фінансових органів, а також державних органів, які здійснюють фінансову політику в Україні.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 1-2, 19, 53, 66, 70-72, 74-75, 85, 97, 109-111, 138, 141, 149, 152, 164-165, 167, 174, 178, 183-184, 186, 192, 221, 231, 234-237, 241, 244, 246-247, 251, 256, 265, 287, 295-297, 305, 331, 349-354, 360-363, 366-373, 390, 393, 407, 409-410, 418; інформаційні ресурси.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Мета

Поглибити знання з проблем становлення та розвитку міжнародного фінансового права.

Основні поняття теми

Міжнародне фінансове право; джерела міжнародного фінансового права; міжнародна фінансова система; міжнародні фінансові інституції

План

1. Поняття і предмет міжнародного фінансового права
2. Джерела міжнародного фінансового права
3. Історія міжнародного фінансового права
4. Принципи міжнародного фінансового права
5. Транснаціональна валютно-фінансова система публічного характеру
6. Міжнародна приватна валютна система: євrorинки
7. Правовий статус євродепозитів
8. Правовий статус міжнародних фінансових інструментів: єврокредити, єврооблігації, євро векселі
9. Міжнародне право конвертованості валют
10. Правовий статус міжнародного інвестування

11. Правові аспекти безпеки іноземного інвестування
12. Міжнародно-правове регулювання міжнародних розрахункових відносин
13. Міжнародне подвійне оподаткування і правові шляхи його врегулювання
14. Правові форми міжнародних фінансових організацій та їх функції

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте суб'єктів міжнародних фінансів та здійсніть їх класифікацію
2. Дайте характеристику кредиту як ланки фінансової системи
3. Які джерела міжнародного фінансового права Ви знаєте?
4. Дайте загальну характеристику міжнародного договору
5. Чим вирізняється Мексиканська фінансова криза 1995 р.?
6. Особливості фінансової кризи країн Південно-Східної Азії.
7. Ознаки фінансових кризових ситуацій в країнах Латинської Америки
8. Які принцип надання національного режиму Ви можете охарактеризувати?
9. Дайте оцінку поняття «правовий режим»
10. Як можна охарактеризувати правовий статус МВФ?
11. Що таке конкуруюча девальвація, у тлумаченні МВФ
12. Чим характеризується міжнародна валютна і фінансова системи?
13. Назвіть особливі риси ринку євровалют і ринку єврооблігацій
14. Охарактеризуйте категорію «єврооблігація»
15. Яка роль міжнародного депозиту в іноземній валюті
16. Визначте правовий режим договору про депозит в іноземній валюті
17. Що таке конвертованість валюти?
18. Проаналізуйте сучасну редакцію Статуту МВФ
19. Охарактеризуйте міжнародну інвестиційну систему
20. Як Ви оцінюєте масштаби транскордонного руху капіталів
21. Визначте гарантії міжнародних інвестицій
22. Охарактеризуйте категорію «валютний ризик»
23. Проаналізуйте Конвенцію про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів
24. Назвіть особливості міжнародного податкового права
25. Охарактеризуйте категорію «податкова конвенція»
26. Перерахуйте джерела міжнародного банківського права
27. Визначте правове оложення Міжнародної асоціації розвитку
28. Охарактеризуйте правовий статус Міжнародного банку реконструкції і розвитку

Ситуаційні задачі або вправи

1. Перерахуйте і коротко охарактеризуйте основні фактори виділення міжнародного фінансового права як окремої галузі права.
2. Поясніть взаємозв'язок норм міжнародного фінансового права з нормами національного фінансового законодавства.
3. Назвіть способи узгодження норм міжнародного фінансового права з нормами національного фінансового законодавства.
4. Які Ви знаєте види міжнародних фінансових відносин? Дайте перелік і коротку характеристику.
5. Дайте визначення міжнародної фінансової системи та назвіть її складові елементи.
6. Охарактеризуйте предмет міжнародного фінансового права.
7. Покажіть місце міжнародного фінансового права серед інших галузей права.
8. Які Ви знаєте основні напрямки міжнародного фінансового права? Дайте перелік та коротку характеристику.
9. Назвіть і дайте коротку характеристику основних джерел міжнародного фінансового права.

10. Назвіть і дайте характеристику похідних джерел міжнародного фінансового права.
11. Дайте розгорнуту класифікацію джерел міжнародного фінансового права.
12. Охарактеризуйте основні міжнародні фінансові операції і правові норми щодо їх регулювання в період Античної доби і раннього Середньовіччя.
13. Охарактеризуйте основні форми міжнародної взаємодії у фінансовій сфері і способи їх правового врегулювання в п-ріод становлення і розвитку ринкових відносин.
14. Охарактеризуйте міжнародні фінансові відносини і міжнародне фінансове право індустриальної цивілізації.
15. Охарактеризуйте Латинський монетний союз: умови створення, мета функціонування, правовий статус.
16. Охарактеризуйте Скандинавський монетний союз: умови створення, мета функціонування, правовий статус.
17. Визначте правове регулювання міжнародних фінансових потоків у період становлення і розвитку ринкових відносин. Міжнародні фінансові відносини індустриальної цивілізації.
18. Охарактеризуйте поняття «принцип міжнародного фінансового права» та систему принципів міжнародного фінансового права.
19. Дайте характеристику основних принципів міжнародного фінансового права.
20. Охарактеризуйте спеціальні принципи міжнародного фінансового права.
21. У чому полягає специфіка принципів міжнародного права в умовах сучасного міжнародного економічного порядку?
22. Визначте поняття національної, регіональної та міжнародної валютної системи. Співвідношення категорій «міжнародна валютна система», «міжнародна фінансова система».
23. Охарактеризуйте функції міжнародної (регіональної) валютної системи та способи забезпечення їх виконання.
24. Наведіть порівняльну характеристику міжнародних валютних систем публічного і приватного характеру.
25. Назвіть методи та інструменти обмеження валютного суверенітету держав.
26. Дайте характеристику валютним обмеженням в Україні.
27. Охарактеризуйте позицію МВФ щодо запровадження країнами-членами валютних обмежень.
28. Наведіть перелік валютних обмежень, дозволених МВФ для запровадження у країнах-членах.
29. Визначте систему «золотого стандарту»: умови створення, мета функціонування, правовий статус.
30. Поясніть сутність міжнародної приватної валютної системи.
31. Дайте визначення євродоларів та визначте сутність єровалюти.
32. Визначте сутність, складові частини, сучасні тенденції розвитку євrorинку
33. Поясніть історію виникнення і причини успішного розвитку євrorинків.
34. Дайте визначення єврооблігації.
35. Дайте характеристику договору про депозит, виражений в іноземній валюті.
36. Назвіть причини, за якими угода про депозит в іноземній валюті за своєю природою є міжнародною.
37. Розкрийте механізм здійснення депозиту в євроєнах.
38. Назвіть основні групи правових норм, яким підпорядковується договір про депозит в іноземній валюті.
39. В яких валютах можуть виражатись євродепозити?
40. Поясніть, чи є міжнародне право за посередництва статуту МВФ міжнародними правовими рамками для євродепозитів?

41. Дайте загальну характеристику договору про єврокредит
42. Назвіть основні способи управління ризиками в угоді про єврокредит.
43. Розкрийте послідовність процедури одержання єврокредиту
44. Назвіть основні групи правових норм, яким підпорядковується договір про кредит в іноземній валюті.
45. Розкрийте способи зменшення комерційного ризику в угоді про єврокредит.
46. Назвіть способи зменшення ризику суверенітету в угоді про єврокредит.
47. Перерахуйте і охарактеризуйте види правових операцій щодо передачі своєї участі в кредитуванні.
48. Охарактеризуйте єврооблігації: сутність, процедура емісії, захист держателів.
49. Визначте етапи укладання угоди щодо емісії єврооблігацій.
50. Здійсніть порівняльну характеристику договорів про єврокредит та емісію єврооблігацій.
51. Здійсніть загальну характеристику і правовий статус угоди щодо обміну валют (валютного свопу).
52. Дайте загальну характеристику і опишіть правовий статус угоди щодо обміну процентних ставок (своп процентних ставок).
53. Дайте загальну характеристику і опишіть правовий статус угоди щодо євровекселя.
54. Конвертованість валюти як правова проблема.
55. Конвертованість валюти у Статуті МВФ.
56. Як ви розумієте зовнішню конвертованість валюти?
57. Як ви розумієте внутрішню конвертованість валюти?
58. Що таке повна конвертованість і чим вона відрізняється від поняття «валюта, що вільно використовується»? 6. Охарактеризуйте позицію МВФ щодо запровадження країнами-членами валютних обмежень.
59. Наведіть перелік валютних обмежень, дозволених МВФ для запровадження у країнах-членах.
60. Наведіть перелік валютних обмежень, заборонених МВФ для запровадження у країнах-членах.
61. Назвіть, які ви знаєте методи контролю МВФ за дотриманням його вимог країнами-членами?
62. Які ви знаєте способи юридичного розв'язання проблем, пов'язаних із міжнародним рухом капіталу?
63. Дайте визначення міжнародній інвестиційній системі.
64. Дайте визначення міжнародному інвестиційному праву.
65. Назвіть склад суб'єктів міжнародної інвестиційної системи та міжнародного інвестиційного права.
66. Які функції виконує міжнародне інвестиційне право?
67. Якими є завдання міжнародного інвестиційного права?
68. Які ви знаєте методи регулювання в міжнародному інвестиційному праві? Які з них переважно використовуються в сучасних умовах?
69. Назвіть і коротко охарактеризуйте джерела міжнародного інвестиційного права.
70. Яка мета укладання угод про уникнення подвійного оподаткування?
71. Які ви знаєте багатосторонні угоди, що відносяться до джерел міжнародного інвестиційного права?
72. Назвіть види міжнародних договорів, у яких дається визначення міжнародних інвестицій.
73. З якими категоріями пов'язана безпека інвестицій?
74. Що розуміють під правовим статусом інвестицій?
75. Що характеризує поняття «правила захисту інвестицій»?
76. Що характеризує поняття «механізм інвестиційних гарантій»?

77. Яка держава забезпечує статус і захист іноземних інвестицій?
78. Яка держава забезпечує безпеку інвестицій?
79. Охарактеризуйте позиції держави походження інвестора і держави, на території якої здійснюються інвестиції, щодо інвестиційних гарантій.
80. Охарактеризуйте міжнародний стандарт режиму інвестицій як стандарт справедливого і рівного режиму.
81. В чому полягає різниця між диференційованим і дискримінаційним режимом щодо іноземних інвестицій?
82. Перерахуйте і охарактеризуйте принципи режиму іноземних інвестицій, які можуть міститись у двосторонніх угодах щодо заохочення і захисту міжнародних інвестицій.
83. Поясніть, чим відрізняється механізм гарантування міжнародних інвестицій від страхування.
84. Назвіть спільні ознаки чинних національних механізмів гарантій міжнародних інвестицій.
85. Дайте визначення розрахунковим правовідносинам.
86. Дайте визначення грошовому зобов'язанню з юридичної точки зору.
87. Які існують види розрахункових відносин?
88. Назвіть основні принципи правового регулювання безготівкових розрахунків.
89. Які ви знаєте джерела правового регулювання міжнародних розрахункових відносин?
90. Назвіть основні способи страхування валютних ризиків.
91. Назвіть види захисних застережень, які виділяють в науці міжнародного банківського права.
92. Дайте класифікацію форм безготівкових розрахунків.
93. Перерахуйте і охарактеризуйте види міжнародних кредитових переказів.
94. Охарактеризуйте причини, які зумовлюють виникнення проблеми подвійного оподаткування у сфері зовнішньоекономічних відносин.
95. У яких випадках виникає подвійне оподаткування?
96. Дайте визначення міжнародному подвійному оподаткуванню.
97. Яким чином в сучасних умовах розв'язується проблема міжнародного подвійного оподаткування?
98. Охарактеризуйте види міжнародних податкових угод залежно від їх юридичної сили.
99. Назвіть методи, за допомогою яких міжнародні податкові угоди усувають проблему подвійного оподаткування.
100. Охарактеризуйте юридичну природу правових норм, які входять до складу міжнародного податкового права.
101. Перерахуйте негативні наслідки міжнародного подвійного оподаткування.
102. Охарактеризуйте предмет регулювання міжнародного банківського права.
103. Наведіть приклади міждержавних банківських правовідносин.
104. Наведіть приклади внутрішньодержавних банківських правовідносин.
105. Дайте визначення поняття «банківська діяльність» у вузькому та широкому розумінні.
106. Охарактеризуйте особливості координаційного методу матеріально-правового характеру, який застосовується для регулювання банківських правовідносин.
107. Назвіть головну відмінність субординаційного методу, як способу правового впливу на регулювання банківських правовідносин, від координаційного.
108. Охарактеризуйте причини застосування у міжнародному банківському праві колізійно-правового методу.
109. Охарактеризуйте юридичну природу та генезу міжнародного банківського права.
110. Дайте розгорнуту характеристику джерел міжнародного банківського права.

111. Як ви розумієте міжнародну правосуб'єктність міжнародної фінансової організації?
112. Наведіть приклади міжнародних та регіональних фінансових організацій.
113. Охарактеризуйте, як ви розумієте над національність міжнародних фінансових організацій.
114. Назвіть цілі, які наслідують у своїй діяльності МБРР згідно із його статутом.
115. На яких принципах будується процес голосування в МБРР?
116. Назвіть рішення, які потребують «спеціальної» більшості голосів при голосуванні у МБРР.
117. Яким чином формуються ресурси МБРР?
118. Охарактеризуйте юридичну природу МВФ.
119. Охарактеризуйте інститут членства в МВФ.

Література: основна № 1-9; допоміжна № 5, 15-16, 37, 48-49, 56, 61-62, 70-72, 74-76, 82, 90-91, 97, 102, 109-110, 119, 138, 145-146, 149, 153, 163 174, 186, 188-189, 192, 194-196, 202-203, 208, 213, 221-230, 232-233, 238-239, 242, 244, 246-247, 251, 254, 256, 265, 289, 296-297, 302, 305, 308-309, 345, 348-356, 360-363, 366-373, 382, 388, 396-397, 402, 405; інформаційні ресурси.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчання та її обов'язковою складовою. Індивідуальні завдання виконуються у вигляді індивідуальної роботи обсягом до 20 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

Тема 1. Проблеми становлення та розвитку науки фінансового права

9. Фінансово-правові ідеї європейської науки
10. Семен Юхимович Десницький – представник науки фінансового права
11. Петро Леонідович Кованько – науковець-фінансист
12. Сучасні дослідники проблем фінансового права

Тема 2. Проблеми здійснення публічної фінансової діяльності в Україні

1. Види позабюджетних публічних фондів коштів.
2. Способи запровадження публічних фондів коштів.
3. Проблеми розмежування державних та муніципальних фондів коштів.
4. Методи та форми мобілізації фінансових ресурсів до публічних фондів коштів

Тема 3. Проблеми правового регулювання питань теорії фінансового права

1. Фінанси як економічна та правова категорія
2. Проблеми та межі фінансово-правового регулювання приватних фінансів (приватних, громадських фондів коштів).
3. Методи та форми мобілізації фінансових ресурсів до публічних фондів коштів

Тема 4. Проблеми правового регулювання публічного фінансового контролю в Україні

1. Види заходів примусу, що застосовуються в ході здійснення фінансового контролю.
2. Нагляд Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні за діяльністю учасників ринків фінансових послуг.
3. Аудиторський фінансовий контроль.

Тема 5. Проблеми правового регулювання бюджетних відносин в Україні

1. Порядок здійснення бюджетного фінансування.
2. Бюджетне виділення коштів шляхом кредитування.
3. Види та загальна характеристика державного кредитування
4. Роль Державної казначейської служби України у виконанні Державного бюджету України
5. Відповідальні виконавці бюджетних програм, їх статус.
6. Казначейське виконання бюджету за видатками.
7. Правове регулювання бюджетної класифікації та захищені статті видатків бюджету.
8. Проблеми державних закупівель і цільового витрачання бюджетних коштів

Тема 6. Проблеми правового регулювання податкових відносин в Україні

1. Розмежування підсудності податкових спорів.
2. Правовий статус суб'єктів відносин з адміністративного оскарження.
3. Правовий механізм та підстави накладення адміністративного арешту майна.
4. Особливості відносин в сфері податкової застави.
5. Податкові агенти зі сплати податку з доходів фізичних осіб.
6. Пільги з оподаткування податком на доходи з фізичних осіб.
7. Види та особливості оподаткування неприбуткових організацій.
8. Загальнодержавні та місцеві збори, врегульовані Податковим кодексом України

Тема 7. Проблеми правового регулювання державних і місцевих запозичень, державного та місцевого боргу України

1. Державний та місцевий борг і бюджетна заборгованість.
2. Граничний обсяг державного внутрішнього і зовнішнього боргу України.
3. Порядок випуску і розміщення казначейських зобов'язань України.
4. Форми державного зовнішнього боргу України: міждержавні (міжнародні) позики Уряду України, гарантійні зобов'язання Уряду України.

Тема 8. Проблеми правового регулювання обігу валюти в Україні

1. Система валютного законодавства.
2. Офіційні валютні резерви.
3. Міждержавне валютне регулювання.
4. Організація внутрішнього валютного ринку України.

Тема 9. Проблеми правового регулювання банківської діяльності в Україні

1. Рефінансування та капіталізація банків.
2. Гарантії захисту прав сторін у відносинах банківського кредиту та банківського вкладу.
3. Здійснення готівкових розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг із використанням реєстраторів розрахункових операцій.
4. Порядок ведення касових операцій

Тема 10. Проблеми розвитку міжнародного фінансового права

1. Мексиканська криза 1995 р.
2. Криза країн Південно-Східної Азії.
3. Країни Латинської Америки та фінансові кризи.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці.

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів денне/ заочне	Форма навчання	
			денна	заочна
			Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)	
Розділ 1. Проблеми фінансового права (загальна частина)				
1.	Проблеми становлення та розвитку науки фінансового права	3/7	3	7
2.	Проблеми здійснення публічної фінансової діяльності в Україні	3/3,5	3	3,5
3.	Проблеми правового регулювання питань теорії фінансового права	3/3,5	3	3,5
4.	Проблеми правового регулювання публічного фінансового контролю в Україні	6/7	6	7
Розділ 2. Проблеми фінансового права (особлива частина)				
5.	Проблеми правового регулювання бюджетних відносин в Україні	6/3,5	6	3,5
6.	Проблеми правового регулювання податкових відносин в Україні	6/-	6	
7.	Проблеми правового регулювання державних і місцевих запозичень, державного та місцевого боргу України	6/3,5	6	3,5
8.	Проблеми правового регулювання обігу валюти в Україні	6/7	6	7
9	Проблеми правового регулювання банківської діяльності в Україні	3/7	3	7
10	Проблеми розвитку міжнародного фінансового права	6/6	6	6
Разом		48/48	48	48
Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи		12		
залік		40		
Всього		100 балів		

Ведення конспекту лекцій є обов'язковим. Пропущені лекції підлягають самостійному опрацюванню з додатковим контролем з боку викладача, якому має бути продемонстрований конспект за відповідною темою.

Робота на практичних заняттях складається з відповідей на теоретичні питання по відповідній темі, опрацюванні контрольних питань та виконання практичних завдань. За роботу на практичному занятті можна отримати до 3/3,5 балів.

Робота на практичних заняттях складається з виконання практичних завдань, а їх оцінювання залежить від точності та повноти виконання завдань за наступними критеріями:

- виконання практичного завдання у повному обсязі без помилок – 3/3,5 балів;
- виконання практичного завдання у повному обсязі з незначними помилками – 2 балів;
- виконання практичного завдання не у повному обсязі без помилок – 1,5 балів;
- виконання практичного завдання не у повному обсязі з незначними помилками – 1 бал;
- виконання практичного завдання не у повному обсязі зі значними помилками – 0,5 балів;
- невиконання практичного завдання – 0 балів.

Таким чином, на практичному занятті ви може отримати до 3,5 балів. Пропущене практичне заняття відпрацьовується виконанням запропонованих завдань в індивідуальному порядку з подальшим контролем з боку викладача.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного переліку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 12 балів.

Індивідуальну роботу має виконати кожен здобувач вищої освіти відповідно до запропонованої тематики. Виконання цього завдання оцінюється від 0 до 12 балів залежно від дотримання таких критеріїв: дотримання форми, відповідність темі, логічність висвітлення питання, аргументованість висновків тощо.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді заліку, на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На залік виносяться питання з переліку наведеного нижче. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не складати залік, вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Теоретико-методологічні засади науки фінансового права
2. Наука фінансового права у II пол. XIX – поч. XX ст.
3. Вітчизняна наука фінансового права у XX та на поч. XXI ст.
4. Поняття, ознаки та функції фінансів
5. Публічні та приватні фінанси
6. Зміст та елементи фінансової системи держави
7. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів. Публічні кошти
8. Поняття та форми публічної фінансової діяльності
9. Фінансово-планові акти
10. Методи публічної фінансової діяльності
11. Суб'єкти, які здійснюють публічну фінансову діяльність: поняття, види та ознаки
12. Предмет і метод фінансового права.
13. Місце фінансового права в системі права України
14. Принципи фінансового права
15. Джерела фінансового права.
16. Система фінансового права: поняття та структура
17. Співвідношення фінансового права як науки, як галузі права та навчальної дисципліни
18. Поняття, структура і види фінансово-правових норм
19. Поняття, зміст та особливості фінансових правовідносин
20. Види фінансово-правових відносин
21. Специфіка суб'єктного складу фінансових правовідносин
22. Об'єкт фінансових правовідносин
23. Суб'єкти фінансового права і фінансових правовідносин
24. Зміст фінансових правовідносин
25. Поняття та види фінансово-правових санкцій
26. Поняття, зміст та значення фінансового контролю.
27. Види фінансового контролю та підстави їх класифікації.
28. Система органів, що здійснюють фінансовий контроль.
29. Форми та методи фінансового контролю.
30. Порядок проведення ревізій та перевірок.
31. Незалежний фінансовий контроль.
32. Система та основи правового статусу фінансово-контрольних органів в Україні.
33. Правовий статус та контрольно-фінансові повноваження Рахункової палати.
34. Правовий статус та контрольні повноваження органів Державної аудиторської служби України.
35. Порядок здійснення внутрішнього контролю в системі органів виконавчої влади (відомчого фінансового контролю) в Україні.
36. Внутрішньо-господарський фінансовий контроль.
37. Правове регулювання аудиторської діяльності в Україні.
38. Муніципальний фінансовий контроль.
39. Громадський фінансовий контроль.
40. Поняття і значення бюджету для функціонування держави
41. Поняття, предмет та система бюджетного права
42. Місце бюджетного права в системі фінансового права
43. Суб'єкти бюджетно-правових відносин
44. Система бюджетного законодавства України
45. Правовий статус органів, які здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства в Україні
46. Особливості бюджетно-правових відносин
47. Бюджетне законодавств.
48. Бюджетна система України та її склад

49. Принципи бюджетної системи України
50. Зміст та структура бюджету.
51. Загальний та спеціальний фонд. Резервний фонд
52. Бюджетна класифікація:
53. Поняття та види бюджетних надходжень і бюджетних витрат. Дефіцит та профіцит бюджету
54. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування в Україні
55. Правове регулювання міжбюджетних відносин
56. Принципи розподілу доходів та видатків між бюджетами різних рівнів бюджетної системи України
57. Правове регулювання міжбюджетних трансфертів. Поняття та види
58. Поняття та зміст бюджетного процесу
59. Порядок скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України
60. Особливості фінансового контролю на стадіях бюджетного процесу.
61. Правові основи, зміст та принципи бюджетного процесу
62. Бюджетний цикл, бюджетний період. Стадії бюджетного процесу
63. Учасники бюджетного процесу в Україні
64. Порядок складання проектів державного та місцевих бюджетів
65. Розгляд проектів державного та місцевих бюджетів. Порядок затвердження державного та місцевих бюджетів
66. Правові основи виконання державного та місцевих бюджетів. Бюджетний розпис
67. Казначейська та банківська системи виконання бюджетів
68. Правові основи проведення публічних закупівель
69. Звіти про виконання державного та місцевих бюджетів
70. Поняття та види бюджетних правопорушень
71. Відповідальність за бюджетні правопорушення
72. Фінансовий контроль у сфері бюджетних правовідносин органів загальної компетенції
73. Особливості податкового права як інституту фінансового права
74. Поняття і ознаки податку. Принципи та функції податку
75. Правовий механізм податку та його елементи
76. Поняття податкової системи України та її структура.
77. Принципи побудови податкової системи в Україні
78. Поняття, суть, зміст і функції податку. Правова природа податку з огляду на його юридичні ознаки та елементи
79. Види податків, зборів та інших обов'язкових платежів
80. Елементи юридичного складу податку
81. Платники податків, податкові агенти, податкові представники
82. Фізичні особи-платники податків (резиденти та нерезидент, фізичні особи суб'єкти підприємницької діяльності, самозайняті особи)
83. Юридичні особи - (резиденти та нерезиденти, відокремлені підрозділи юридичних осіб, великий платник податків)
84. Права та обов'язки платників податку
85. Об'єкт оподаткування.
86. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування.
87. Порядок обчислення податку.
88. Ставка податку: поняття та види.
89. Податковий період
90. Строк та порядок сплати податку
91. Зміни строку сплати податку: розстрочка, відстрочка
92. Строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку

93. Поняття та зміст податкових правовідносин. Суб'єкти податкових правовідносин. Поняття, правовий статус контролюючих органів та органів стягнення в Україні.
94. Поняття зміст та структура податкового обов'язку, податкове зобов'язання та грошове зобов'язання платників податків в Україні.
95. Порядок ведення та складення податкової звітності.
96. Податкові консультації.
97. Порядок визначення сум податкового (грошового) зобов'язання. Порядок оскарження рішень, дій та бездіяльності посадових осіб контролюючих органів.
98. Поняття податкової декларації (розрахунку)
99. Порядок складання, подання та внесення змін до податкової звітності
100. Вимоги до підтвердження даних, визначених у податковій звітності
101. Податкові пільги: поняття та види. Спеціальні податкові режими
102. Співвідношення податку, збору та інших обов'язкових платежів
103. Система податкових органів України та їх компетенція
104. Відповідальність за порушення податкового законодавства
105. Порядок виконання податкового обов'язку.
106. Поняття та зміст інституту податкового боргу. Форми правових вимог щодо сплати податків і зборів.
107. Гарантії забезпечення виконання податкового зобов'язання і погашення податкового боргу: поняття, особливості і види.
108. Податкова застава.
109. Адміністративний арешт активів платника податку.
110. Розстрочення (відстрочення) сплати грошових зобов'язань (податкового боргу). Списання безнадійного податкового боргу.
111. Поняття податкового контролю та способи його здійснення.
112. Поняття та зміст обліку платників податків та об'єктів оподаткування в Україні.
113. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів.
114. Поняття, види та порядок проведення податкових перевірок.
115. Поняття та види юридичної відповідальності за податкові правопорушення.
116. Фінансова відповідальність: підстави, санкції.
117. Поняття та види державного (місцевого) боргу.
118. Управління та обслуговування державного боргу.
119. Державна позика : поняття та види
120. Державні (місцеві) гарантії.
121. Класифікація державних займів.
122. Поняття і значення державного кредиту.
123. Особливості фінансових правовідносин в галузі державного кредиту.
124. Державний внутрішній борг і його форми.
125. Види казначейських зобов'язань.
126. Управління державним боргом.
127. Правове регулювання ощадної справи.
128. Види вкладів. Ощадні та депозитні сертифікати.
129. Структура грошової системи України.
130. Поняття і зміст розрахункових правовідносин
131. Порядок відкриття та ведення банками рахунків у національній валюті
132. Відкриття уповноваженими банками України рахунків в іноземній валюті
133. Порядок і форми розрахунків у господарському обігу
134. Організація готівкового обігу в Україні
135. Безготівковий грошовий обіг
136. Поняття валюти і валютних цінностей.
137. Поняття валютних операцій та їх класифікація.
138. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю в Україні

- 139.Порядок ліцензування Національним банком України валютних операцій
- 140.Особливості розрахунків в іноземній валюті
- 141.Відповідальність за порушення валютного законодавства
- 142.Поняття банків та їх роль у суспільстві
- 143.Банківська система: основні властивості, вимоги до функціонування, функції
- 144.Поняття та види банківських об'єднань
- 145.Поняття, предмет, метод і система банківського права
- 146.Принципи та джерела банківського права України
- 147.Банківські правовідносини
- 148.Поняття, форми організації, функції та операції центральних банків
- 149.Національний банк України як центральний державний банк
- 150.Керівні органи та структура Національного банку України:
- 151.Рада Національного банку України
- 152.Правління Національного банку України
- 153.Голова Національного банку України
- 154.Структура Національного банку України
- 155.Організація розрахунків та операції Національного банку України
- 156.Операції Національного банку України з валютними цінностями
- 157.Організація банківської статистики, аудиту та обмеження діяльності Національного банку України
- 158.Сутність, роль та класифікація банків
- 159.Порядок створення та реєстрації банків в Україні
- 160.Ліцензування банківської діяльності
- 161.Організаційна структура та управління банком
- 162.Порядок реорганізації банку
- 163.Тимчасова адміністрація
- 164.Порядок ліквідації банків в Україні
- 165.Поняття та характеристика банківського регулювання і банківського нагляду
- 166.Заходи впливу Національного банку України до банків за порушення банківського законодавства
- 167.Правова охорона банківської таємниці
- 168.Поняття і предмет міжнародного фінансового права
- 169.Джерела міжнародного фінансового права
- 170.Історія міжнародного фінансового права
- 171.Принципи міжнародного фінансового права
- 172.Транснаціональна валютно-фінансова система публічного характеру
- 173.Міжнародна приватна валютна система: євrorинки
- 174.Правовий статус євродепозитів
- 175.Правовий статус міжнародних фінансових інструментів: єврокредити, єврооблігації, євро векселі
176. Міжнародне право конвертованості валют
- 177.Правові аспекти безпеки іноземного інвестування
- 178.Міжнародно-правове регулювання міжнародних розрахункових відносин
- 179.Міжнародне подвійне оподаткування і правові шляхи його врегулювання
- 180.Правові форми міжнародних фінансових організацій та їх функції

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;

- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів.

Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р., Київ, 1996.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.11.2003 р. № 435. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.11.2003 р. №436 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 20.08.2020)

Основна

1. Кучерявенко М.П. Фінансове право: підручник. Київ: Алерта, 2016.
2. Фінансове право : підручник / М.П.Кучерявенко, О.О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2016.
3. Волощук М.Г. Фінансове право: підручник / М. Г. Волощук, Т. О. Карабін, М. В. Менджул ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Територ. від-ня ВГО "Асоц. платників податків України" у Закарпат. обл., Місц. осередок ВГО "Асоц. ветеранів ДПС України" у Закарпат. обл. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2017. 242 с.
4. Музика-Стефанчук О.А. Фінансове право: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 4-те вид., допов. та перероб. Київ: Ін Юре, 2018. 347 с.
5. Фінансове право : підручник / О. О. Дмитрик та ін. ; за ред.: М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 414 с.
6. Фінансове право: навч. посіб. / Л. К. Воронова та ін. ; за заг. ред. проф. Н. Ю. Пришви ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Ліра-К, 2018. 375 с.
7. Фінансове право: підручник / О. М. Бандурка та ін. ; за заг. ред. О. П. Гетманець ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 391 с.
8. Фінансове право : посіб. для підгот. для іспитів / Д. О. Білінський та ін. Харків : Право, 2019. 198 с.
9. Фінансове право: посіб. для підгот. до іспитів / О. О. Головашевич та ін. Харків : Право, 2017. 226 с.

Допоміжна

1. Авраменко О. О. Сучасні інструменти грошово-кредитної політики та їх роль у забезпеченні економічної безпеки держави. *Наукові праці НДФІ*. 2014. Вип. 3. С. 104-110.

2. Адаменко І. П. Грошово-кредитна політика у системі державного регулювання. *Вісник ДДФА. Економічні науки*. 2014. № 1. С. 125-130.
3. Акімов О. О. Правове забезпечення фінансового контролю органами державного управління. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 40. С. 192-197.
4. Александрович О. О. Організація фінансового контролю в українських містах за часів магдебурзького права у XVI-XVIII ст. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2016. № 1.
5. Альтшулер А.Б. Международное валютное право. Москва: ИМО, 1984.
6. Андреев А.Г., Соменков А.Д. Правовые основы финансового контроля. *Финансы*. 1999. №12. С.62-64.
7. Андреев Р.Г. Правове регулювання статусу органів стягнення як суб'єктів фінансового контролю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2015. 20 с.
8. Анишин А.Ю. История развития науки финансового права. *Финансовое право*. 2004. №2. С.2-6.
9. Анишин А.Ю. К эволюции взглядов на предмет финансового права: от истории к современному состоянию. *Финансовое право*. 2004. №3. С.3-8.
10. Артемов Н.М. Валютные ограничения. Москва, 2001.
11. Атаманчук Н. І. Особливості фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2015. № 2(2). С. 75-80.
12. Ашмарина Е.М. Финансовая деятельность современного государства. *Государство и право*. 2004. №3. С.85-90.
13. Бабиц А.М., Павлова Л.Н. Государственные и муниципальные финансы: Учебник. Москва: Финансы, ЮНИТИ, 2000. 687с.
14. Баїк О. І. Податкове право: фінансово-правовий інститут, наука та навчальна дисципліна. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 14-22.
15. Баймуратов М.О. Міжнародне право : підручник. Суми : ВТД «Університетська книга» ; Одеса : «Астропринт», 2006. 424 с.
16. Балтина А.М., Волохина В.А., Попова Н.В. Финансовые системы за рубежных стран. Москва *Финансы и статистика*, 2007.
17. Бандурка О. О. Державна податкова служба в Україні : система, правовий статус, модернізація : монографія. Харків : НУВС, 2004. 233 с.
18. Бандурка О. О. Управління державною податковою службою в Україні : монографія. Харків, 2005. 504 с.
19. Банковско-финансовый словарь-справочник / Автор-сост. Л.К.Воронова. Київ, 1998.
20. Батанова Л. Щодо визначення поняття "фінансовий контроль у державній митній справі": теоретико-правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2014. № 3. С. 130-135.
21. Бекерская Д.А. Правовые проблемы совершенствования финансовой деятельности в Украине. *Финансово-правовая доктрина постсоциалистического государства*. Выпуск 2. Черновцы: Рута, 2003. С.17-22.
22. Белінська Я. В., Козій Н. С. Концептуальні підходи до стабілізації грошового обігу в умовах кризи. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 29 (1). С. 274-281.
23. Берлач А., Остапишина Т., Тараненко Ю. Організаційно-правові проблеми діяльності суб'єктів державного фінансового контролю та напрями її вдосконалення. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. №3. С.78-80.
24. Берлач А.І. Фінансове право: Курс дистанційного навчання. Київ: Олді плюс, 2006. 288 с.
25. Берлин С.И. Теория финансов: Учеб. пособ. Москва: Приор, 2000. 256 с.
26. Білінський Д. О. Про місце публічного кредиту у складі фінансової системи: правовий аспект *Митна справа*. 2014. № 4(2). С. 186-189.

27. Білінський Д. О. Про правові засади функціонування публічної фінансової системи України. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2015. № 12. С. 77-81.
28. Білінський Д. О. Про фінансово-правову природу загальнообов'язкового соціального страхування. *Право та інноваційне суспільство*. 2016. № 1. С. 60-64.
29. Білінський Д. О. Публічні фонди грошових коштів в умовах децентралізації фінансової системи України: правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2016. № 3(1). С. 137-141.
30. Білінський Д.О. Правова природа публічної фінансової системи України (методологічний аспект): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Білінський Дмитро Олександрович ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 36 с.
31. Білінський Д.О. Правове регулювання публічної фінансової системи: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. 295 с.
32. Білінський Д. О. Правове регулювання податкових надходжень як складової публічної фінансової системи. *Фінансове право*. 2014. № 2. С. 10-12.
33. Богданюк І. В. Правове регулювання здійснення державного контролю фінансовою інспекцією України: монографія. Харків : Панов А. М. [вид.], 2015. 231 с.
34. Бодрова Н. Е. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи: *Вісник СумДУ*. Сері. Суми, 2012. 114 с.
35. Бойко В. В. Особливості адміністративних та фінансових правовідносин за участю МВС України. *Митна справа*. 2014. № 5(2.1). С. 245-251.
36. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. Київ: Т-во "Знання", КОО, 2001. 305 с.
37. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. 2-ге вид., перероб. й допов. Київ: Знання: КОО, 1999. С. 203-240.
38. Борисов І. В. Правове регулювання ринків фінансових послуг. *Форум права*. 2015. № 2. С. 10–15
39. Босий О. умови ефективної реалізації фінансово-правових норм. *Підприємництво, господарство і право*. 2003.- №2. С.63-64.
40. Бригінець О. О. Особливості формування механізму правового забезпечення фінансової безпеки України. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 36-41.
41. Бригінець О.О. Правове регулювання фінансової безпеки України: монографія; Держ. фіскал. служба України, Ун-т держ. фіскал. служби України. Ірпінь : Університет ДФСУ, 2016. 362 с.
42. Бровкова А. Л. Еволюція фінансово-правового регулювання ринку цінних паперів в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 1. С. 30-36.
43. Буздуган Я. Благодійні організації як суб'єкти фінансового права й фінансових правовідносин. *Віче*. 2014. № 14. С. 2-5.
44. Булкот О. В. Становлення біполярності світового валютного ринку як фактор валютної політики України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.17. Київ, 2010. 21 с.
45. Бурлаков Р. О системе государственного финансового контроля. *Право України*. 1998. № 3. С.69-70.
46. Буряк І.В. Фінансово-правове регулювання місцевих гарантій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь, 2019. 20 с.
47. Бухтіяров О.С. Правові основи фінансування соціального забезпечення в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. Київ, 2016. 21 с.
48. Вайцеховська О. Р. Історично-правові аспекти формування міжнародного фінансового права як галузі міжнародного права. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 207-213.

49. Вайцеховська О.Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Чернівці : Друк Арт, 2019. 559 с.
50. Вакарюк Л. В. Природно-позитивне трактування публічного начала у фінансовому праві. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2015. Вип. 3. С. 44-56.
51. Вакарюк Л. До питання про структуру фінансово-правових інститутів. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. Спецвипуск 1. С.174-175.
52. Вакарюк Л.В., Гусар Л.В. Загальна характеристика сучасних підходів до розуміння системи фінансового права України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2015. Вип. 2. С. 45-57.
53. Валильчак С. В., Бегей М. В. Кредитна діяльність банків та її вплив на економічну безпеку держави. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2014. № 4. С. 114-121.
54. Валютный рынок и валютное регулирование: Учеб. пособие / Под ред. И. Н. Платоновой. Москва: БЕК, 1996. С. 297-318.
55. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. Київ: Вища шк., 1997. 383с.
56. Вахания В.В. Международные финансовые институты и контрольные механизмы. Москва: Издательский дом «Финансы и кредит», Финансовая инновационная компания «Фининнова», 2004.
57. Ващук Ю. С. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері внутрішнього фінансового контролю України. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 197-203.
58. Вдовічен В. А. Особливості фінансово-правового режиму казначейської системи виконання бюджетів за доходами. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія :Право*. 2015. Вип. 2. С. 251-258.
59. Вдовічен В. А. Принципи та функції фінансово-правової відповідальності за порушення законодавства в сфері виконання бюджетів за доходами. *Публічне право*. 2016. № 1. С. 141-146.
60. Вдовічен В. А. Фінансове право як компроміс публічного та приватного інтересу в соціумі. *Право і суспільство*. 2014. № 6.2. С. 85-89.
61. Вельяминов Г.М. Международное экономическое право и процесс (Академический курс): учебник. Москва: Волтерс Клувер, 2004. 477 с.
62. Версальский М., Надь Т., Вачев Н. Проблемы международного финансового права. *Советское государство и право*. Москва, 1967. С. 63–68.
63. Винницкий Д.В. Категория «финансовая деятельность государства» в науке российского финансового права. *Государство и право*. 2003. №2. С.23-31.
64. Винницкий Д.В. Предмет и система финансового права на современном этапе. *Известия высших учебных заведений. Правоведение*. Санкт-Петербург: Изд-во СПб. Университета. 2002. №5 (244). С.30-42.
65. Вівчар О. Й., Кащишин В. М. Державний кредит та боргова політика в Україні. *Наука й економіка*. 2015. Вип. 2. С. 13-19.
66. Вірстюк М. В., Панасюк С. М. Оцінка діяльності НБУ, як одного з інститутів контролю держави банківських фінансово-кредитних установ. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2014. № 1. С. 50-58.
67. Волова Л.И. Соотношение международного валютного права с валютным правом Российской Федерации. Ростов-на-Дону: Эверест, 2002.
68. Воронова Л.К. До дискусійних питань щодо предмета і методу фінансового права. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. №2-3. С.313-324.
69. Воронова Л.К. Про вдосконалення фінансового законодавства. *Матеріали міжнар. наук. конференції «Проблеми фінансового права»*. Чернівці, 1996. Випуск I. С.16-24.

70. Воронова Л.К. Фінансове право України: Підручник. Київ: Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с.
71. Воронова Л.К., Кучерявенко Н.П. Финансовое право Украины: Учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов. Харьков: Легас, 2003. 360 с.
72. Воронова Л.К., Мартыанов И.В. Советское финансовое право. Киев, 1983.
73. Воротіна Н.В. Актуальні проблеми фінансової децентралізації в Україні: наук. доп. від. проблем держ. упр. та адмін.права (за результатами дослідж. план. теми: "Проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації в умовах децентралізації виконавчої влади") / Н. В. Воротіна, Н. К. Ісаєва; за заг. ред. О. Ф. Андрійко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 87 с.
74. Вострикова Л.Г. Финансовое право. Москва: Юстицинформ, 2007. 376 с.
75. Гайворонський Є.П. Фінансове право: курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов; за заг. ред. В. Д. Гвоздецького; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
76. Гайдай М. Г., Очеретна М. Ю. Організаційно-правові засади здійснення перекладу міжнародних стандартів фінансової звітності. *Фінанси України*. 2014. № 4. С. 108-121.
77. Ганеєв Р.Р. Основы правового регулирования рынка ценных бумаг: науч.-практ. пособие. Казань, 2000.
78. Гарашук В. Стандарти державного контролю. *Право України*. 2002. №8. С.88-90.
79. Гаруст Ю. В., Кобзева Т. А. Організаційно-правова структура фінансової системи України за сферами виникнення фінансових відносин. *Форум права*. 2015. № 5. С. 27–38.
80. Гаруст Ю.В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів фінансової системи України при здійсненні податкового контролю: монографія / Ю. В. Гаруст, О. М. Рєзнік ; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т, 2016. 134 с.
81. Гаряга Л.О. Нестабільність валютного курсу в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Київ, 2015. 50 с.
82. Герчикова И.Н. Международные экономические организации. Москва, 2000.
83. Гетманець О. П. Сутність і значення фінансово-правової відповідальності в бюджетному процесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 30(2). С. 24-27.
84. Гетьман К. О. Реалізація фіскальної функції податку на межі фінансово-правових підгалузей. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 2. С. 171-179.
85. Глібко С. В. Особливості правового регулювання операцій банків з довірчого управління фінансовими активами. *Право та інновації*. 2014. № 1-2. С. 26-34.
86. Глібко С.В. Актуальні питання правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні: монографія / С. В. Глібко, Г. М. Шовкопляс, І. О. Ониськів; Нац. акад. прав. наук України, НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків :Право, 2016. 184 с.
87. Гнатівська А. І. Поняття "компетенція" у фінансово-правовій науці. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Вип. 1. С. 52-62.
88. Головач А. В. Керівник в органах Державної податкової служби : адміністративно-правовий статус : монографія. Харків : Золота миля, 2011. 584 с.
89. Голоядова Т. О. Правові аспекти функціонування державного фінансового контролю в Україні та необхідність удосконалення вітчизняного законодавства до законодавства ЄС. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 1. С. 68-71.
90. Гончар В. Г. Міжнародні валютно-кредитні відносини суб'єктів господарювання як складова фінансової безпеки держави. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія : Економічні науки*. 2015. № 1. С. 119-129.

91. Гончар В. Г. Прояви негативного впливу залучення міжнародних кредитів суб'єктами господарювання на фінансово-економічну безпеку держави. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 7. С. 17-22.
92. Горбайчук І.В. Дискусійні питання предмета фінансового права. *Економіка, фінанси, право*. 2003. №11. С.16-18.
93. Горбунова О.Н. Проблемы совершенствования финансового законодательства. *Матеріали міжнар. наук. конференції «Проблеми фінансового права»*. Чернівці, 1996. Випуск II. С.13-20.
94. Горбунова О.Н. Совершенствование финансово-правовых институтов в современных условиях перестройки управления народным хозяйством. Москва :ВЮЗИ, 1988. 78с.
95. Горун О.В. Суть і призначення фінансового контролю. *Матеріали міжнар. наук. конференції «Проблеми фінансового права»*. Чернівці, 1996. Випуск I. С.57-65.
96. Грачева Е. Ю. Финансовая деятельность и финансовый контроль в системе государственного управления. *Финансовое право*. 2003. №2. С.8-12.
97. Грачева Е.Ю., Соколова Э.Д. Финансовое право: Уч. пособие. Москва:Юрист, 2002. 384 с.
98. Губанова Т.О. Правове забезпечення державного фінансового контролю в Україні: монографія. Київ : Гельветика, 2017. 187 с.
99. Дамірчиєв М. І. Правова природа фінансової діяльності. *Митна справа*. 2014. № 6 (2.1). С. 240-244.
100. Дамірчиєв М.І. Правова природа фінансової діяльності: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2014. 249 с.
101. Дамірчиєв М.І. Правове регулювання публічної фінансової діяльності: порівняльно-правовий аспект: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 32 с.
102. Действующее международное право. В трех томах/сост. Ю.М. Колосов, Э.С. Кривчикова. Москва, 1996–1997.
103. Деревянко Б., Острий Д. Особливості бюджетної відповідальності як різновиду фінансово-правової відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 145-149.
104. Дишкант О. Організаційні засади фінансового контролю в органах внутрішніх справ. *Фінанси України*. 1998. №2. С.73-75.
105. Діхтяренко К.Ю. Фінансово-правове регулювання обігу дорогоцінних металів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. Київ, 2019. 21 с.
106. Дмитренко Е. Проблеми правової охорони фінансової системи України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3. С. 49-54.
107. Дмитренко Е. С. Понятійно-категоріальний апарат фінансового права: проблеми визначення. *Право та державне управління*. 2015. № 2. С. 19-22.
108. Дмитренко Е. С. Фінансова система України – пріоритетний напрямок фінансово-правових досліджень в Україні. *Митна справа*. 2014. № 5. С. 97-98.
109. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Загальна частина: Навчальний посібник. Київ: Алеута; КНТ, 2006. 376 с.
110. Дмитренко Е.С. Фінансове право України: Практикум. Київ: Атіка, 2004. 216 с.
111. Дмитренко Ю. М. Правові засоби регулювання грошового обігу в Україні *Адміністративне право і процес*. 2013. № 1. С. 65-73.
112. Дмитрик О. О. Конституційні засади фінансово-правового регулювання . *Митна справа*. 2014. № 1(2.2). С. 90-96.
113. Дмитрик О. О. Нормативність як ознака джерел фінансового права. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 2. С. 16-19.
114. Дмитрик О. О. Співвідношення закону і підзаконних нормативно-правових актів при регулюванні фінансових відносин. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 125. С. 152-159.

- 115.Дмитрик О.О. До питання визначення фінансової діяльності держави. *Пробл. законності*: Респ. міжвідом. наук. збірник. Вип.47 / Відп. ред. В. Я. Тацій. Харків: Нац. юрид. акад. України. 2001. С.123-129.
- 116.Добрянська О.О. Правове регулювання фінансового контролю в сфері митної справи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2016. 21 с.
- 117.Дорофеев Б.Ю., Земцов Н.Н., Пушкин В.А. Валютное право России. Москва, 2005.
- 118.Дорош Н. Державний фінансовий конторль: зарубіжний досвід і шляхи вдосконалення. *Фінанси України*. 1998. №1. С.47-55.
- 119.Европейский Союз: Основополагающие акты в редакции Лиссабонского договора с комментариями / отв. ред. С.Ю.Кашкин. Москва: ИФРА-М, 2008.
- 120.Емелин А.В. Валютные операции и валютные сделки: учебное пособие. Москва: Деньги и кредит, 2004. 45 с.
- 121.Євенко Т. І. Стан банківської системи України в 2015 році, дослідження проблемних аспектів та шляхи їх подолання. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. С. 23-26.
- 122.Єлеазаров О. П. Безготівкові грошові кошти як об'єкт фінансово-правового регулювання. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2014. № 4. С. 59-62.
- 123.Єна Р.О. Правове регулювання документальних перевірок, які здійснюються органами фінансового контролю України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2015. 20 с.
- 124.Єпіфанов А.О. та ін. Бюджет і фінансова політика України: Навч. посібник. Київ: Наукова думка, 1997. 301 с.
- 125.Єпіфанова М. А. Система валютного регулювання в Україні в умовах лібералізації фінансових ринків: автореф. дисертації на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08. 00. 08. Харків, 2008. 22 с.
- 126.Єрко Г. Г., Рядінська В. О. Правове регулювання надання державної фінансової підтримки в Україні: монографія. Київ; Вінниця : Нілан, 2016. 163 с.
- 127.Єрохов В. М. Особливості та зміст фінансово-правової відповідальності за порушення валютного законодавства. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 53. С. 290-295.
- 128.Єфремов Д. Принципи та правила регіональних бюджетно-фінансових відносин в КНР. *Ринок цінних паперів України*. 2014. № 9-10. С. 25-29.
- 129.Жернаков М.В. Проблеми систематизації інститутів фінансового законодавства в Україні. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*: Збірник наук. праць Донецького інституту внутрішніх справ при Донецькому національному університеті. 2003. №1. С.222-229.
- 130.Журавка Ф. О. Механізм реалізації валютної політики в Україні : автореф. дис... д-ра екон. наук : 08.00.08, Суми, 2009. 28 с.
- 131.Журавльова З. В. Фінансово-правові аспекти запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1. С. 203-212.
- 132.Журавльова З. В. Фонд соціального страхування України: погляд крізь призму фінансово-правового регулювання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 256-264.
- 133.Запольский С.В. О предмете финансового права. *Известия высших учебных заведений. Правоведение*. Санкт-Петербург: Из-во СПб. ун-та, 2002. №5 (244). С.25-30.
- 134.Заяць О.С. Адміністративно-правові засади протидії правопорушенням у фінансовій сфері: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Приват. ВНЗ "Львів. ун-т бізнесу та права". Львів, 2017. 20 с.
- 135.Звонарьова Ю.В. Фінансово-правове регулювання обігу цінних паперів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2017. 14 с.

- 136.Згама А. О. Правові аспекти функціонування похідних фінансових інструментів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право.* 2014. Вип. 25. С. 71-74.
- 137.Иванов Б.Н. О системе советского финансового права. *Труды ВЮЗИ. Т.IX: Вопросы советского финансового права.* Москва: ВЮЗИ, 1967. С.34-67.
- 138.Ищенко Е.П. Финансовое право Украины: Курс лекций для студентов экономических и правовых специальностей. Херсон, 1997. 84 с.
- 139.Іванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування. Харків : ХДЕУ – Торнадо, 2003. 517 с.
- 140.Іванський А.Й. Фінансово-правові санкції: монографія; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Одеса : Гельветика, 2019. 499 с.
- 141.Ільницький О. Фінансово-правовий аналіз грошової емісії в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія юридична.* 2015. Вип. 62. С. 107–118.
- 142.Кадькаленко С.Т. Деякі питання взаємовідносин держави і суб'єктів фінансового права. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск І. С.51-55.
- 143.Казарінов Д. В. Особливості розвитку валютного регулювання в Україні в умовах фінансової глобалізації: навч. посіб. Черкаси, 2012. С. 124.
- 144.Кануннікова О. Р., Панфілова Я. О. Правові аспекти фінансової безпеки України: реалії і перспективи децентралізації. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2015. № 2. С. 276-284.
- 145.Капасаєва Л.М., Лях М.С. Фінансове право: Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2004. 248 с.
- 146.Капустин А.Я. Европейский Союз: интеграция и право. Москва: изд-во РУДН, 2000. 434 с.
- 147.Карасева М.В. К вопросу о предмете финансового права в Российской Федерации. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск І. С.25-31.
- 148.Карасева М.В. Финансовое право – политически «напряженная» отрасль права. *Государство и право.* 2001. №8. С.60-67.
- 149.Карасева М.В. Финансовое право. Общая часть: Учебник. Москва: Юрист, 1999. 256 с.
- 150.Карасева М.В. Финансовое правоотношение. Москва: НОРМА-ИНФРА М, 2001. 288 с.
- 151.Карпенко С. До питання про суб'єктний склад фінансових правовідносин на ринках фінансових послуг. *Юридична Україна.* 2015. № 2. С. 5-11.
- 152.Карпенко С. Повернення коштів за вкладом фізичних осіб банками, що перебувають у стадії ліквідації: фінансово-правові аспекти. *Теорія і практика інтелектуальної власності.* 2015. № 3. С. 78–86.
- 153.Карро Д., Жюйар П. Международное экономическое право. Москва : Междунар. отношения, 2001. 608 с.
- 154.Касьяненко Л. М. Юридичний процес і правова процедура у фінансовому праві. *Публічне право.* 2014. № 1. С. 54-59.
- 155.Кінашук Л. Л. Основні етапи розвитку аудиторської діяльності в системі фінансового контролю: теоретико-правовий аналіз. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право.* 2014. Вип. 2. С. 193-198.
- 156.Кіценко В. С. Податковий спір як категорія фінансового права України. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право.* 2014. Вип. 2. С. 198-203.
- 157.Кобелька Д. М. До проблеми визначення поняття правопорушень у фінансовій сфері. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція.* 2014. Вип. 11(1). С. 195-197.

- 158.Кобелька Д. М. Класифікація видів правопорушень у фінансовій сфері. *Форум права*. 2015. № 1. С. 141–146.
- 159.Кобелька Д. М. Принципи протидії правопорушенням у фінансовій сфері. *Митна справа*. 2015. № 1(2.2). С. 191-197.
- 160.Кобелька Д. Щодо правового забезпечення протидії правопорушенням у фінансовій сфері. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 222-228.
- 161.Кобелько Д. М. Характеристика та види правопорушень у фінансовій сфері. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 138-141.
- 162.Кобзєва Т.А. Адміністративно-правове забезпечення управління фінансовою системою України: монографія; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т, 2018. 430 с.
- 163.Ковалев А.А. Международное экономическое право и правовое регулирование международной экономической деятельности: учебное пособие. Москва: Научная книга, 2007. 431 с.
- 164.Коваленко А. А. Банківська діяльність у контексті предмета фінансового права. *Право і суспільство*. 2015. № 3(2). С. 111-117.
- 165.Коваленко А. А. Фінансово-правові питання банківської діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 136-140.
- 166.Ковалко Н.М. Державні та місцеві цінні папери як об'єкти фінансово-правового регулювання : монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 327 с.
- 167.Козій Н. С. Світовий досвід стабілізації грошового обігу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(2). С. 11-15.
- 168.Койчева О. Організаційно-правове забезпечення фінансово-контрольної діяльності Рахункової палати. *Юридичний вісник*. 2014. № 3. С. 80-84.
- 169.Коломієць П. В. Стосовно структурної побудови вітчизняної системи фінансового права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 2. С. 86-92.
- 170.Коломієць П. В. Щодо раціонального використання термінології фінансового права. *Право і суспільство*. 2014. № 5.2. С. 264-268.
- 171.Колосова В. П. Планування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, шокредитуються міжнародними інституціями. *Фінанси України*. 2015. № 2. С. 27-38.
- 172.Комишан А. І. Фінансове право як нормативне забезпечення фінансової політики. *Управління розвитком*. 2014. № 13. С. 138-141.
- 173.*Концептуальні засади реформування адміністративного права та фінансового права України в сучасних умовах*: матеріали Всеукр. круглого столу, м. Київ, 02 листоп. 2018 р. : зб. наук. пр. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. Ф. Андрійко; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Від. проблем держ. упр. та адмін. права. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 207 с.
- 174.Костенко Ю.О. Фінансове право України: Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 240 с.
- 175.Котенко С. Л. Нормативно-правове забезпечення державної фінансової політики за чинником людського розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 130-135.
- 176.Коцовська О. С. Механізм фінансового забезпечення освіти: правові засади розподілу владних повноважень. *Аспекти публічного управління*. 2014. № 9-10. С. 72-79.
- 177.Кравченко В.І. Фінанси місцевих органів влади України. Основи теорії і практики. Київ, 1997.
- 178.Кравчонок С. В. Державне регулювання грошово-кредитного ринку України. *Економічний простір*. 2015. № 102. С. 61-70.
- 179.Криницький І. Є. Актуальне дослідження проблем застосування фінансово-правових норм. *Фінансове право*. 2014. № 3. С. 72-73.

- 180.Кружевич М. Місце та роль Рахункової палати України в системі органів фінансового контролю. *Економіка. Фінанси. Право*. 2000. №12. С.19-21.
- 181.Кудрявська Н. В. Фінансово-економічні та правові основи діяльності страхових посередників. *Економіка та держава*. 2016. № 12. С. 86-89.
- 182.Кузнеченкова В.Е. Правовые проблемы аудиторского финансового контроля. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск I. С.78-83.
- 183.Куровський С. Інституційні ознаки фінансово-правової відповідальності у сфері банківської діяльності. *Юридична Україна*. 2014. № 12. С. 47-54.
- 184.Куровський С.В. Фінансово-правова охорона банківських відносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. Київ, 2016. 21 с.
- 185.Куслій В. О. Нормативно-правова регламентація фінансової відповідальності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2014. Вип. 3. С. 158-166.
- 186.Кучерявенко М.П. Фінансове право: підручник. Київ: Алерта, 2016.
- 187.Кучерявенко М.П. целостность и системность финансового права. *Финансовое право*. 2003. №2. С.12-17.
- 188.Лазебник Л.Л. Міжнародне фінансове право: Навч. пос. Київ.: Центр учбової літератури, 2008. 312 с.
- 189.Лазебник Л.Л., Анісімова М. Ф. Міжнародне фінансове право: навч. посіб.; Ун-т держ. фіск. служби України. Вид. 2-ге, оновл. і допов. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. 700 с.
- 190.Лаптев С.В., Филина Ф.В. Основы теории государственных финансов: Учебн. пособ. Москва: Юрист, 2001. 107 с.
- 191.Латковська Т. А. Місце фінансово-правової політики у правовій системі держави. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Вип. 2. С. 124-133.
- 192.Легкова М.Ф. Фінансове право: Навчально-методичний посібник. Київ: Олді плюс, 2006. 119 с.
- 193.Лещенко Р.М. Фінансове-правове регулювання офшорних механізмів: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 315 с.
- 194.Лисица В.Н. Международные инвестиционные соглашения. Новосибирск, 2004.
- 195.Лисица В.Н. Предмет регулирования международного инвестиционного права. Новосибирск, 2008.
- 196.Лисовский В.И. Правовое регулирование международных экономических отношений. Москва, 1984.
- 197.Литвінова Є. В. Фінансово-процесуальні норми та їх співвідношення з матеріальними нормами фінансового права. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 113-117.
- 198.Літвінова Є. В. Про фінансово-правову відповідальність як родову категорію. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2016. Вип. 19. С. 59-61.
- 199.Літвінова Є. В. Процесуальні норми фінансового права: практика на крок попереду дослідників. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 97-100.
- 200.Літвінцева А. С. Правова природа фінансової відповідальності. *Право і суспільство*. 2016. № 3(2). С. 125-131.
- 201.Літопис дисертаційних досліджень з фінансового права / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; упоряд. М. П. Кучерявенко, І. Є. Криницький. арків : Право , 2018. 565 с.
- 202.Ліфанова М. І. Концептуальні основи формування міжнародних фінансових центрів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 2. С. 96-101.
- 203.Ліфанова М. І. Міжнародні фінансові центри: поняття, умови та стадії формування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 17. С. 21-24.

- 204.Ліфанова М. І. Проблеми та перспективи розвитку світової валютної системи в посткризовий період. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1.
- 205.Лукашева О.Е. Конституційно-правові засади публічної фінансової діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.
- 206.Лукашенко С. В. Глобальна валютна система в контексті трансформації глобальної фінансової архітектур: навч. посіб. Харків, 2011. 12 с.
- 207.Лукашук И. И. Международное право. Общая часть: учебник. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: БЕК, 2000.
- 208.Лукашук И.И. Право международной ответственности. Москва: Волтерс Клувер, 2004.
- 209.Лукьянова Т.Г. Организационно-правовые формы финансовой деятельности. *Юридический мир*. 2003. №10. С.40-45.
- 210.Луніна І.О. Державні фінанси України у перехідний період. Харків: Форт, 2000. 296 с.
- 211.Мазур Т. В. Особливості методу публічно-правового регулювання та його прояви у фінансовому праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право*. 2014. Вип. 25. С. 171-175.
- 212.Макарчук Р. В. Скасування статусу платника податків за спеціальним режимом оподаткування як особлива форма фінансово-правової відповідальності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(1). С. 112-115.
- 213.Максимо В. Энг, Френсис А. Лис, Лоуренс Дж. Мауер. Мировые финансы: Пер с англ. Москва: ООО Изд.-консалт. комп. «ДеКА», 1998. С. 2-20.
- 214.Макух О. В. Поняття і значення юридичних фактів у динаміці фінансових правовідносин. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 2.
- 215.Макух О.В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: монографія; Класич. приват. ун-т. Харків : Право, 2016. 301 с.
- 216.Мандриченко Ю.О. Правові гарантії діяльності органів фінансового контролю в Україні: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 199 с.
- 217.Манченко О. Основні засади аудиторських правовідносин в науці фінансового права. *Юридична Україна*. 2004. №7. С.33-43.
- 218.Мартьянов І.В. Фінансовий контроль України в період переходу до ринкових відносин / Матеріали міжнар. наук. конференції «Проблеми фінансового права». Чернівці, 1996. Випуск І. С.66-70.
- 219.Марущак В. П., Юрченко О. В. Взаємозв'язок права і фінансових нормативів. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2015. Вип. 1. С. 34-44.
- 220.Марущак В.П. Функції правового регулювання планування фінансової діяльності. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2000. №3. С.203-214.
- 221.Мацелик М.О. Фінансове право: навчальний посібник / М. О. Мацелик, Т. О. Мацелик, В. А. Пригоцький. Київ: Знання, 2014. 815 с.
- 222.Международное право / отв. ред. Г.В. Игнатенко, О.И. Тиунов. 4-е изд. Москва, 2006.
- 223.Международное право: учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, Э.С. Кривчикова. Москва, 2007. 816 с.
- 224.Международное право: учебник / отв. ред. В.И. Кузнецов, Б.Р. Тузмухамедов. 2-е изд., перераб. и доп. Москва, 2007. 944 с.
- 225.Международное право: учебник / под общ. ред. А.Я. Капустина. Москва, 2008. 617 с.
- 226.Международное право: учебник/под ред. А.А.Ковалева, С.В. Черниченко. Изд. 3-е. Москва: Проспект, 2008. 823 с.
- 227.Международное публичное право. Сборник документов/ сост. и авт. предисл. Д.К.Бекашев, К.А.Бекашев. Москва: Проспект, 2009.
- 228.Международное публичное право: учеб. / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Е.Г. Моисеев, В.В Устинов и др.; отв. ред. К. А. Бекашев. 5-е изд., перераб. и доп. Москва, 2008. 1008 с.

- 229.Международное частное право. Сборник документов / сост. и авт. вступ. ст. К. А. Бекяшев и А. Г. Ходаков. Москва: БЕК, 1997.
- 230.Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Финансы и статистика, 2000.
- 231.Ментух Н. Ф. Фінансово-правові засади діяльності Національного банку України у сфері стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України. / Н. Ф. Ментух, О. Р. Шевчук. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2015. Вип. 30(2). С. 92-95.
- 232.Миргород-Карпова В.В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення контролю за міжнародними фінансами в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Сум. держ. ун-т. Суми, 2018. 20 с.
- 233.Мировая экономика: Учебник / Под ред. проф. А. С. Булатова. Москва: Юристъ, 2000.
- 234.Михальський Ю. А. Грошовий обіг та його зв'язок із ціновою політикою: правові питання. *Публічне право.* 2016. № 3. С. 148-155.
- 235.Михальський Ю. А. Емісійне право держави та його вплив на грошовий обіг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція.* 2016. Вип. 20. С. 100-103.
- 236.Михальський Ю. А. Фінансово-правове підґрунтя грошового обігу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2016. Вип. 38(2). С. 7-10
- 237.Мишкін, Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С. Панчишин, А. Стасишин, Г. Стеблій. Київ: Основи, 1999. С. 231-237.
- 238.Міжнародне приватне право : навчальний посібник / за ред. С.Г. Кузьменка. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 316 с.
- 239.Міжнародні та національні правові положення системи захисту засобів фінансової допомоги Європейського Союзу та іноземних донорів в Україні: зб. норм.-прав. актів / Нац. акад. внутр. справ ; упоряд.: Кржечковські І. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, апроф. В. В. Чернея. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 259 с.
- 240.Міщенко Л. В. Особливості притягнення до фінансово-правової відповідальності за бюджетні правопорушення. *Право і суспільство.* 2015. № 1. С. 189-193
- 241.Мозальова М. В. Правові проблеми функціонування кредитних спілок в Україні в умовах фінансової нестабільності. *Право та інновації.* 2015. № 4. С. 86-91.
- 242.Моисеев А.А. Международные кредитно-финансовые организации. Правовые аспекты деятельности. М., 1999.
- 243.Молчанов Д. В. Підвищення ефективності фінансового контролю як умова детінізації економіки: організаційно-правовий аспект. *Митна справа.* 2015. № 2(2.2). С. 223-228.
- 244.Музика О.А. Фінансове право: Навчальний посібник. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2015. 260 с.
- 245.Музика-Стефанчук О.А. Федоров М. О. Проблеми вини у фінансовому праві України: монографія. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2015. 243 с.
- 246.Музика-Стефанчук О.А. Фінансове право: навч. посіб.; Держ. податк. адмін. України, Акад. прав. наук України, НДІ фінанс. права. 3-тє вид., допов. та перероб. Київ: Атіка, 2007. 263 с.
- 247.Музика-Стефанчук О.А. Фінансове право: Навчальний посібник. 3-е вид., доп. і перероб. Київ: Атіка, 2007. 264 с.
- 248.Музика-Стефанчук О.А. Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: навч. посіб. / Київ: Правова єдність, 2009. 223 с.
- 249.Мушенко В. В. Фінансове правопорушення та відповідальність за його вчинення в системі державної фінансової політики України. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2014. № 5. С. 110-117.
- 250.Мушенко В.В. Фінансово-правові засади державної аграрної політики України: монографія; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. юриста України В. І. Курила. Київ ; Ніжин : НДУ ім. Миколи Гоголя, 2017. 371 с.

- 251.Нагребельний В.П., Чернадчук В.Д., Сухонос В.В. Фінансове право України: загальна частина: Навч.пос. для ВНЗ. Суми: У-я книга, 2005.
- 252.Надьон О.В., Помаза-Пономаренко А. Л. Правовий механізм державного регулювання фінансової безпеки банків України: монографія; Нац. ун-т цивіл. захисту України. Харків: НУЦЗУ, 2018. 197 с.
- 253.Назар Ю.С., Проць І. М. Адміністративна та фінансово-правова відповідальність за порушення бюджетного законодавства: монографія; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 171 с.
- 254.Наконечний В. В. Рішення європейського суду з прав людини як джерело фінансового права в Україні: актуальні питання та проблеми. *Європейські перспективи*. 2014. № 4. С. 157-161.
- 255.Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України. Київ, 1999. 274с.
- 256.Нашинець-Наумова А.Ю. Фінансове право: Навчально-методичний посібник. Київ: ІММБ, 2004. 126 с.
- 257.Нестеренко А. С. Публічне і приватне право як основа юридичної централізації й децентралізації у фінансовому праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2016. Вип. 19. С. 36-38.
- 258.Нестеренко А. С. Фінансові правовідносини як об'єкт механізму функціонування фінансової системи держави. *Молодий вчений*. 2015. № 10(2). С. 118-121.
- 259.Нечай А. Фінансова діяльність держави та фінансове право в сучасний період: їх поняття. *Право України*. 2000. №1. С.54-59.
- 260.Нечай А.А. Динамика финансовых отношений и новый подход к категориям финансового права. *Государство и право*. 2000. №12. С.33-39.
- 261.Общая теория финансов / Под ред. Л.А.Дробозиной. Москва: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1995. 256 с.
- 262.Огонь Ц.Г. Фінансові методи регулювання економіки. *Фінанси України*. 1996. №1. С.38-49.
- 263.Онищук І. І. Моніторинг реалізації норм права та їх фінансового забезпечення. *Європейські перспективи*. 2014. № 8. С. 54-59.
- 264.Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2001. 240 с.
- 265.Орлюк О.П. Фінансове право: Навч.посібник. Київ:Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
- 266.Основы международных валютно-финансовых и кредитных отношений: Учебник / Науч. ред. д-р экон. наук, проф. В. В. Круглов. Москва: ИНФРА-М, 2000.
- 267.Очкуренко С. В. Мета фінансового права як критерій його виокремлення в системі права. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. Т. 7, № 2. С. 53-61.
- 268.Очкуренко С. В. Місце фінансового права в системі права України: проблеми теорії і практики: монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Гельветика, 2017. 459 с.
- 269.Очкуренко С. В. Місце фінансового права в системі права України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 35 с.
- 270.Павлов Д. М. Організаційно-правові засади здійснення фінансового контролю та протидії корупції у сфері забезпечення природно-техногенної безпеки. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 1. С. 49-53.
- 271.Пасікіра Р. Поняття та види суб'єктів фінансового права України. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2002. Випуск 37. С.288-294.
- 272.Пасічник Н. О. Вплив камералістики на становлення фінансової та фінансово-правової наук в українських університетах ХІХ ст. *Гуржіївські історичні читання*. 2014. Вип. 7. С. 107-110.
- 273.Пасічник. Н.О. Університетська фінансово-правова наука і освіта на терені України ХІХ - поч. ХХ ст.: автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.07; Держ. ВНЗ "Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди". Переяслав-Хмельницький, 2018. 36 с.

274. Пацурківський П. Категорії «об'єкт науки фінансового права» та « предмет науки фінансового права». *Юридична наука*. 2004. №3. С.18-27.
275. Пацурківський П. Проблеми теорії фінансового права. Чернівці: Вид-во ЧДУ, 1998. 275 с.
276. Пацурківський П.С. Наука фінансового права: деякі підсумки, проблеми та перспективи розвитку / Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск I. С.3-15.
277. Пацурківський П.С. Поняття фінансової діяльності держави. Матеріали Міжнародної наукової конференції «*Проблеми фінансового права*». Вип.2. Чернівці, 1996. С.3-11.
278. Пацурківський П.С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методологій. Чернівці: ЧДУ, 1997. 244 с.
279. Пацурківський П.С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методології. Чернівці: Вид-во ЧДУ, 1997. 244 с.
280. Пацурківський П.С. Проблеми теорії фінансового права. Чернівці : Вид-во ЧДУ, 1998. 275 с.
281. Пацурківський П.С. Фінансове право і наука фінансового права: деякі теоретичні аспекти взаємодії та взаємовпливу. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск II. С.95-105.
282. Пацурківський П.С., Гаврилюк Р. О. Філософія фінансового права : програма навч. курсу; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2015. 63 с.
283. Пашинська В.В. Правове регулювання фінансування державних цільових програм : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. авіац. ун-т. Київ, 2016. 20 с.
284. Пейро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения: Пер. с франц. / Общ. ред. Н. С. Бабинцевой. Москва: Прогресс: Универс, 1994.
285. Перощук З. І. Бюджетна система України як фінансово-правовий інститут забезпечення функцій держави та органів місцевого самоврядування. *Форум права*. 2014. № 3. С. 284–289.
286. Петренко І. П., Урванцева С. В. Державний інвестиційний кредит: вітчизняні реалії. *Економіка та держава*. 2015. № 7. С. 78-81.
287. Петrenchенко С. А. Актуальні аспекти виконання договору банківського вкладу: захист прав вкладників в умовах фінансової нестабільності. *Право і суспільство*. 2015. № 5(3). С. 141-145.
288. Петягіна І. Б. Фінансово-правове регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні в контексті запровадження накопичувальної системи. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2014. № 3. С. 40-44.
289. Пискотин М.И. Советское финансовое право. Москва, 1978.
290. Пишний А.Г. Поняття фінансово-правової санкції. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск II. С.75-87.
291. Піхоцький В. Ф. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми нормативно-правового забезпечення. *Регіональна економіка*. 2014. № 4. С. 194-204.
292. Піхоцький В. Ф. Організаційно-правові засади створення єдиної системи державного фінансового контролю. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 11-12. С. 57-60.
293. Погосян Н. Правовой статус высших органов финансового контроля (ВОФК) Великобритании, Франции, Германии и Польши. *Государство и право*. 1998. №2. С.103-111.
294. Погосян Н. Формирование статуса Счетной палаты Российской Федерации (историко-правовые аспекты и некоторые современные проблемы). *Государство и право*. 1998. №4. С.10-18.
295. Пожидаєва М. А. Діяльність платіжних систем як предмет фінансово-правового регулювання. *Публічне право*. 2016. № 2. С. 134-142.
296. Поллард А., Пассаик Д., Эллис И., Дейли Р. Банковское право США. Москва: Прогресс-Универс, 1992.

- 297.Понікаров В.Д. Фінансове право. Київ: Олді плюс, 2006. 200 с.
- 298.Попадинець І.І. Організаційно-правові форми фінансового контролю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Хмельниц. облрада, Хмельниц. ун-т упр. та права ім. Леоніда Юзькова. Хмельницький, 2020. 19 с.
- 299.Попова С. М., Касенко І. В. Адміністративно-правовий статус органів державного фінансового контролю в умовах реформування міжбюджетних відносин. *Наше право*. 2015. № 2. С. 35-41.
- 300.Попруга М. Фінансовий контроль як складова бюджетного процесу. *Фінанси України*. 1998. №9. С.131-132.
- 301.Правові проблеми місцевих фінансів України: теоретико-прикладне дослідження: монографія / Музика-Стефанчук О. А. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. О. А. Музики-Стефанчука. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2016. 384 с.
- 302.Правовое регулирование экономической деятельности. Сборник научных трудов/под ред. С.Н. Туманова и Э.В. Семеновой. Саратов, 2008.
- 303.Пришва Н.Ю. Щодо питання повноважень суб'єктів фінансових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. №2. С.25-28.
- 304.Проблеми правового регулювання відносин на ринку фінансових послуг в умовах глобалізації: монографія / В. Д. Чернадчук та ін.; за заг. ред. В. Д. Чернадчука і М. В. Старинського; Сум. держ. ун-т, Навч.-наук. ін-т права, Каф. цивіл.-прав. дисциплін та фінанс. права. Суми : Мрія, 2017. 231 с.
- 305.Проскура К. П. Особливості оподаткування банківських установ у 2015 році. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 20. С. 176-186.
- 306.Пруський О. С. Організація діяльності комерційних банків на валютному ринку України : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 Тернопіль, 2006. 20 с.
- 307.Путренко. А. М. До деяких питань удосконалення фінансово-правових механізмів у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму в Україні. *Фінансове право*. 2014. № 1. С. 24-26
- 308.Пушкин А.В. Правовой режим иностранных инвестиций в Российской Федерации. Москва: ИГ «Юрист», 2007.
- 309.Райко М. С. Методологічні аспекти міжнародно-правового регулювання фінансових ринків. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 1. С. 158-165.
- 310.Резнікова О. О. Система валютного регулювання в Україні на сучасному етапі : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.04.01, Київ, 2001. 18 с.
- 311.Рибалка Н. О. Адміністративно-правовий статус органів державного фінансового контролю в умовах реформування міжбюджетних відносин. *Наше право*. 2015. № 3. С. 50-56.
- 312.Риженко О. С. Методологія дослідження податкових ризиків у науці фінансового права. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право*. 2015. Вип. 218. С. 226-231.
- 313.Рогатюк А. В. Бюджетна діяльність держави як фінансово-правова категорія. *Право та державне управління*. 2014. № 1-2. С. 48-52.
- 314.Романів М. Роль Міністерства фінансів у забезпеченні контролю за рухом фінансових ресурсів держави. *Фінанси України*. 1998.- №9. С.46-48.
- 315.Романів М. Фінансовий контроль за використанням бюджетних коштів у АПК України. *Фінанси України*. 1999. №8. С.67-75.
- 316.Романюк І. І. Деякі рекомендації щодо закріплення фінансової безпеки як інституту фінансового права. *Митна справа*. 2014. № 4(2). С. 152-159.
- 317.Романюк І. І. Методика дослідження фінансової безпеки як категорії фінансового права. *Форум права*. 2014. № 3. С. 312–318.
- 318.Романюк І. І. Фінансово-правовий аспект еволюції категорії «фінансова безпека». *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 81-85.

- 319.Россіхіна Г.В. Теоретичні проблеми застосування правових норм, що регулюють публічну фінансову діяльність: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 36 с.
- 320.Рядінська В.О. Становлення та розвиток системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: фінансово-правові проблеми: монографія. Київ : Леся, 2014. 463 с.
- 321.Рядінська В.О., Нефьодов С. В. Фінансово-правове регулювання надання державних (місцевих) гарантій в Україні: монографія; Держ. НДІ МВС України. Херсон : Гельветика, 2019. 211 с.
- 322.Рядінський Є.О. Фінансово-правове регулювання виробництва та обігу алкогольної продукції в Україні: монографія; Київ. міжнар. ун-т. Київ : Гельветика, 2019. 207 с.
- 323.Савченко Л. А. Фінансовий контроль, аудит, бухгалтерський облік – основні категорії фінансово-контрольного права. *Публічне право*. 2016. № 4. С. 96-101.
- 324.Савченко Л. Поняття фінансового контролю, його функції та об'єкти. *Актуальні проблеми держави і права*: Збірник наукових праць. Одеса: Юридична література, 2001. Вип.12. С.274-281.
- 325.Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні. Ірпінь: Вид-во Академії ДПС України, 2001. 408 с.
- 326.Савченко Л.А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 398 с.
- 327.Савченко Л.А., Сірош М.В. Правові проблеми реалізації принципів фінансового контролю у фінансово-контрольному процесі: монографія; Київ. міжнар. ун-т. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 191 с.
- 328.Савченко Л.А., Ярмач І. М. Проблеми правового закріплення принципів фінансового контролю: монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 170 с.
- 329.Салій С.Л. Правове регулювання публічної фінансової діяльності в Україні у контексті взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Тернопіль, 2019. 20 с.
- 330.Сас Б. Б. Центральний банк в системі валютного регулювання : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.04.01, Тернопіль, 2007. 21 с.
- 331.Селіванов А.О. Фінансові і банківські інститути в законодавчій системі України: проблеми правового регулювання. Матеріали міжнар. наук. конференції «*Проблеми фінансового права*». Чернівці, 1996. Випуск І. С.43-45.
- 332.Сенейко Ю. Інфраструктура валютного ринку України: навч. посіб. Київ: Регіональна економіка, 2006. 36 с.
- 333.Старосельцева О.В. Фінансово-правове регулювання державного соціального страхування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2018. 20 с.
- 334.Стефанюк І. Державне управління і фінансовий контроль в умовах ринку. *Фінанси України*. 1999. №8. С.76-88.
- 335.Стефанюк І. Фінансовий контроль: визначення поняття і системи. *Економіка. Фінанси. Право*. 2001. №7. С.3-6.
- 336.Стефанюк І. Формування системи фінансового контролю. *Економіка. Фінанси. Право*. 1999. №12. С.13-16.
- 337.Сударенко О. Податок – категорія фінансового права. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 1. С. 56–67.
- 338.Теоретичний погляд на поняття «публічні централізовані фонди коштів місцевого самоврядування» та «публічні децентралізовані фонди коштів місцевого самоврядування» у сфері фінансового права. *Право і суспільство*. 2014. № 6.1(2). С. 261-266.
- 339.Токарева К.О. Структура бюджету: фінансово-правовий аналіз: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.
- 340.Токарева К.О. Структура бюджету: фінансово-правовий аналіз: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. 183 с.

- 341.Трипольська М. І. Податкове правопорушення як підстава фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства. *Право та державне управління*. 2014. № 1-2. С. 73-77.
- 342.Трофімова Л. В. Удосконалення правового регулювання податкових відносин: питання теорії і практики фінансової політики. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 1. С. 126-134.
- 343.Тулянцева В.А. Фінансово-правове регулювання діяльності позабюджетних державних цільових фондів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2019. 20 с.
- 344.Туркіна Н.В. Проблеми виділення фінансових відносин як самостійного інституту фінансового права. *Держава і право*. 2001. Вип.12. С.346-349.
- 345.Тюрина А.В. Финансово-промышленные группы Российской Федерации. Москва: ЮНИТИ, 2004.
- 346.Удяк В.І. Фінансово-правова компетенція органів державної влади України у сфері проведення податкової політики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2016. 20 с.
- 347.Уткіна М.С. Адміністративно-правові засади забезпечення функціонування фінансової системи України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Сум. держ. ун-т. Суми, 2018. 20 с.
- 348.Ушаков Н.А. Режим наибольшего благоприятствования в межгосударственных отношениях. Москва, 1995.
- 349.Фінансове право України: навч. посібник (для студ. вищ. навч. закл.) / Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко, Н.Ю. Пришва та ін. 2-ге вид., стереот.; Київ: Правова єдність, 2010. 395 с.
- 350.Фінансове право України: Підручник / Г.В.Бех, О.О.Дмитрик, І.С.Криницький; за ред. М.П.Кучерявенка. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 320 с.
- 351.Фінансове право: навч. посіб. / М.П. Кучерявенко, Д.О.Білінський, О.О.Дмитрик та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2013. 400 с.
- 352.Фінансове право: Навчальний посібник в 2-х томах. Том 1 / Упорядники Л.К.Воронова, М.П.Кучерявенко. Харьков: Консум, 1999.
- 353.Фінансове право: Підручник / за ред. М.П.Кучерявенка. Харків: Право, 2010. 288 с.
- 354.Фінансове право: Підручник /За ред. Л.К.Воронової. Харків: Консум, 2000. 496 с.
- 355.Фархутдинов И.З.Международное инвестиционное право: теория и практика применения. Москва: Волтерс Клувер, 2005.
- 356.Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право : підручник. 4-те вид, переробл. і доп. Київ : Атіка, 2009. 500 с.
- 357.Федоров С. Диспозиция как элемент структуры финансово-правовой нормы. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. №7. С.62-65.
- 358.Федоров С. О гипотезе финансово-правовой нормы. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. №9. С.96-99.
- 359.Федоров С. Финансово-правовые санкции. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. №4. С.36-38.
- 360.Финансовое право: Учебник / Отв. ред. Е.Ю. Грачевой, Г.П. Толстопятенко. Москва: ООО «ТК Велби», 2003. 536 с.
- 361.Финансовое право: Учебник / Отв. ред. Н.И.Химичева. Москва: Юристъ,1999. 600 с.
- 362.Финансовое право: Учебник / Под ред. О.Н.Горбуновой. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. 444 с.
- 363.Финансовое право: Учебник/ Под.ред. Е.А. Ровинского. Москва: Юридическая литература, 1971. 392 с.
- 364.Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. Л.А. Дробозиной. Москва: ЮНИТИ. 2000. 527 с.

365. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. М. В. Романовского, проф. О.В. Врублевского, проф. Б.М. Сабанти. Москва: Перспектива; Юрайт, 2000. 520 с.
366. Фінансове право : підручник / М.П.Кучерявенко, О.О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2016.
367. Фінансове право : підручник / Ю. М. Жорнокуй та ін. ; за заг. ред. О. М. Бандурки, О. П. Гетманець ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Харків : Екограф, 2015. 495 с.
368. Фінансове право України : навч. посіб. (у схемах, табл. та комент.) / К. А. Гурковська та ін. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 306 с. : схеми.
369. Фінансове право України : навч. посіб. / О. А. Амбражей та ін. ; за ред. Л. В. Фокши ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Формат А+, 2017. 279 с.
370. Фінансове право України: Навчальний посібник: За заг.ред. д.ю.н., проф. Шкарупи В.К. Київ: Істина, 2007. 148 с.
371. Фінансове право: За законодавством України /За ред. Л.К.Воронової та Д.А.Бекерської: Навч. посібник для юридич. вузів та факультетів. Київ: Вентурі, 1995. 270 с.
372. Фінансове право: Навчальний посібник /За ред. Воронової Л.К. Київ: Вентурі, 1998. 384 с.
373. Фінансове право: підручник / Кучерявенко М. П. та ін. ; за ред. проф. М. П. Кучерявенка. Харків :Право, 2016. 438 с.
374. Фінансові операції. Універсальна схема повідомлень у сфері фінансових послуг. Київ : Держспоживстандарт України, 2016. (Національний стандарт України).Ч. 4 : ДСТУ ISO/TS 20022-4:2008. Правила проектування XML за ISO 20022 (ISO/TS 20022-4:2004, IDT). Чинний від 2010-01-01. 2016. IV, 26 с.
375. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти : навч. посіб. / Резворович К. Р. та ін. ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Біла, 2019. 194 с.
376. Фокша Л. В. Фінансово-правова сутність публічного кредиту. *Право і суспільство*. 2016. № 3(2). С. 132-136.
377. Франкевич П. Адміністративно-правові засади функціонування фінансової системи в контексті глобалізації та європейської інтеграції: досвід Польщі та можливості його використання в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ, 2019. 18 с.
378. Фролов Ю. М. Історико-правовий аналіз розвитку обліку в фінансовому контролі України. *Наше право*. 2015. № 1. С. 5-10.
379. Фукс Н. А., Уложенко В. М. Фінансово-правове регулювання діяльності приватних вищих навчальних закладів в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2016. Вип. 19. С. 45-48.
380. Ханкевич Л.А. Финансы: Практ. пособ. Москва: Молодежное, 2003. 136 с.
381. Хапко Ю.Б. Фінансово-правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. авіац. ун-т. Київ, 2019. 20 с.
382. Хлестова И.О. Юрисдикционный иммунитет государства. Москва: ИД«Юриспруденция», 2007.
383. Хошуляк В.В. Наука фінансового права: проблеми становлення та розвитку : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07, 12.00.01; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". Київ, 2015. 32 с.
384. Хошуляк В. В. Еволюція вітчизняної фінансово-правової думки у працях державних діячів першої половини ХІХ. *Фінансове право*. 2014. № 1. С. 10-13.
385. Худяков А.И. К вопросу о предмете и методах финансового права. Матеріали міжнар. наук. конференції «Проблеми фінансового права». Чернівці, 1996. Випуск І. С.32-36.
386. Худяков А.И. К соотношению понятий «финансовая деятельность» и «управление финансами». *Правоведение*. 1985. №1. С.63-65.

387. Черкашина К.Ф., Бур І.С. Тенденції валютного ринку України. Інфраструктура ринку: навч. посіб. Харків, 2017. 189 с.
388. Черкес М.Ю. Міжнародне право : підручник. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2003. 292 с.
389. Чернадчук В.Д. Становлення та розвиток української науки фінансового права: монографія / В. Д. Чернадчук ; Сум. держ. ун-т. Суми : Мрія, 2017. 207 с. -
390. Черней В. В. Правові засади забезпечення безпеки на ринку небанківських фінансових послуг в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2014. № 1. С. 141-147.
391. Чинчин О.В. Фінансово-правове регулювання виконання місцевих бюджетів за доходами в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Запорізь. нац. ун-т. Запоріжжя, 2019. с.
392. Чорний О.А. Принцип фіскальної достатності у фінансово-правовому регулюванні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро, 2018. 17 с.
393. Шевченко А. Ю. Фінансово-правові основи банківського регулювання та нагляду в Україні. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2014. № 3. С. 45-49.
394. Шевчук В. Розвиток системи суб'єктів фінансового контролю. *Фінанси України*. 1998. №8. С.30-34.
395. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: навч.посіб. Київ.: Знання – Прес, 2002. 535 с.
396. Шемет Т. С. Міжнародні фінанси: Підручник / За заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Київський нац. торгово-екон. ун-т, 2000. С. 11-25.
397. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. Москва, 2003.
398. Шолкова Т. Б. Фінансово-правова відповідальність в сфері функціонування публічних фондів органів місцевого самоврядування, як особливий вид юридичної відповідальності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 105-112.
399. Шостаковський М.Л. Організаційно-правові засади управління фінансовою діяльністю в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2017. 19 с.
400. Шпитко М. М. Удосконалення нормативно-правових актів-запорука розвитку аудиту як форми державного фінансового контролю в Україні. *Наше право*. 2015. № 4. С. 162-167.
401. Шпитко М. М. Історико-правовий аналіз розвитку аудиту як форми фінансового контролю в Україні. *Право. ua*. 2015. № 2. С. 157-162.
402. Шумилов В.М. Международное финансовое право. Москва: Междунар.отношения, 2005.
403. Щербанюк О.В. Громадянин як суб'єкт податкових правовідносин] / наук. ред. П. С. Пацурківський ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2000. 278 с.
404. Эбке В.Ф. Международное валютное право. Москва: Междунар. отношения, 1996.
405. Энциклопедия международных организаций: В 3 т. / под ред. проф. Л.Н.Галенской. Санкт-Петербург, 2006.
406. Якимчук Н.Я., Наконечний С. О. Адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні: фінансово-правовий аспект : монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2018. 251 с.
407. Ямненко Т. М. Динаміка грошового обігу у фінансово-правовому регулюванні. *Право і суспільство*. 2014. № 6.1(2). С. 266-272.
408. Ямненко Т. М. Ознаки зловживання правами у фінансових правовідносинах. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право*. 2014. Вип. 2. С. 208-214.
409. Ямненко Т. М. Право грошового обігу – субінститут емісійного права у фінансовому праві України. *Наше право*. 2014. № 5. С. 201-208.

410. Ямненко Т. М. Фінансово-правовий аспект поняття грошового обігу в контексті емісійного права. *Наше право*. 2014. № 4. С. 148-155.
411. Ямненко Т. М. Здійснення прав у фінансових правовідносинах: проблеми зловживання та доказування неправомірної поведінки : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2016. 35 с.
412. Ямненко Т. М. Здійснення прав у фінансових правовідносинах: проблеми зловживання та доказування неправомірної поведінки : монографія; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2015. 333 с.
413. Янішевська К. Д. Правовий статус податкового агента як суб'єкта фінансового права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Сум. держ. ун-т. Суми, 2017. 20 с.
414. Ярема О. Г. Фінансово-правове регулювання валютної системи України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична*. 2014. Вип. 1. С. 322-330.
415. Яричевский В. С., Яричевский В. В. Проблемы совершенствования и взаимосвязи науки финансового права и финансовой науки в процессе становления национальной финансовой системы. *Государство и право*. 2002. № 4. С. 70-72.
416. Ярмоленко Ю. В. Економіко-правові умови появи та функціонування фінансових пірамід в Україні. *Європейські перспективи*. 2014. № 1. С. 173-177.
417. Ярош А. О. Правове регулювання фінансування загальної середньої освіти в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь, 2017. 17 с.
418. Яськів Б. А. Грошовий обіг у системі фінансового права. *Право та державне управління*. 2016. № 1. С. 25-31

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховний Суд України. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>
2. Вісник Верховного Суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
3. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України. URL: <http://www.gdo.kiev.ua>
4. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
5. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://www.gutb/ u-t/ org/>
6. Інформаційний центр Міністерства юстиції України. URL: <http://www.informjust.kiev.ua>
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Національна парламентська бібліотека. URL: <http://www.uplu.kiev.ua/>
9. Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького. URL: <http://www.ognb.odessa.ua>
10. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Право України. URL: <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>
12. Правовий експерт. URL: <http://lawexpert.com.ua>
13. Український юрист. URL: <http://ukrjurist.com/>
14. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>
15. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
16. Український юридичний портал. URL: <http://www.zakoni.com.ua>
17. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov>